

พ.ร.บ. ๒๕๒๘

แบบเรียนภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ของ

กระทรวงศึกษาธิการ

ตัวอย่าง

ฉบับนี้พิมพ์จากการจากองค์การคลังของคุรุสภา

แบบเรียนภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษา

ของ

กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๐๒

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๓.๐๐ บาท

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภา

ปากคลองบางลำพูบน พระนคร

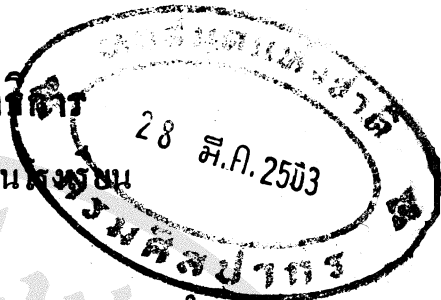
มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

372

ด

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้แบบเรียนในโรงเรียน

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการ
ปรับปรุงหนังสืออ่านภาษาไทยขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำการคัดเลือก แก้ไข
ปรับปรุง และจัดทำหนังสืออ่านภาษาไทยสำหรับชั้นต่าง ๆ นั้น

บัดนี้คณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบเรียน
ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอให้กระทรวง
ศึกษาธิการพิจารณา กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้
ใช้เป็นแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๐๑

(ลงชื่อ)

โพธิ์ ๒๕๐๑

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า หนังสืออ่านภาษาไทยที่ใช้ในชั้นต่าง ๆ ขณะนี้สมควรจะได้มีการคัดเลือก แก้ไขปรับปรุงหรือจัดทำขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับกาลสมัยและความก้าวหน้าทางวิชาการยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นหนังสือเรียนต่อไป จึงได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการปรับปรุงหนังสืออ่านภาษาไทยขึ้นคณะหนึ่ง สำหรับแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เล่มนี้ คณะกรรมการได้มอบหมายให้บุคคลดั่งมีนามต่อไปนี้เป็นผู้จัดทำ คือ.

๑. นายเจือ สตะเวทิน
๒. นางสาวช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ
๓. นางสาวบุญสม เอรवारพ
๔. นางพูน สุวรรณาวิน
๕. นางสาวเฟื่องพุง เครอตราฐ
๖. นางเสนาะจิตร สุวรรณโพธิศรี
๗. นางสมโรจน์ สวัสดิกุลณ อยุธยา
๘. นางสุนัต ประภาสวัต

เมื่อผู้รับมอบหมายได้จัดทำต้นฉบับเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ส่งให้คณะกรรมการตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

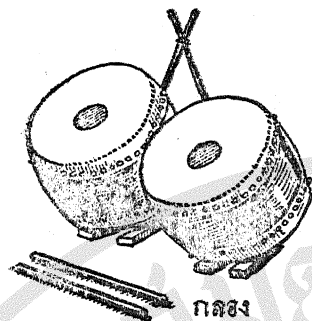
กองตำรา กรมวิชาการ.

สารบาญ

	หน้า
ระหงตั้งห้งาง ๆ	๐
จันทรเจ้า	๕
เด็กเลียงเกาะ	๗
กาเอ๋ยกา	๑๐
ลูกปู่กับแม่ปู่	๑๔
อิมก่อนดูไขนคุดหน้ง	๑๘
วี ๆ ข้าวสาร	๒๐
หมากับเงา	๒๔
นกขมน	๒๖
งูเอ๋ย	๒๘
แม่ไก่	๓๓
มอญช่อนฟ้า	๓๖
กาเหว่า	๔๐
กระต่ายคินคุม	๔๕
สัตว์สวย บ้างาม	๔๘
พ่อกับลูก	๕๗
มดแดง	๖๒
นายพรานกับนกเขา	๖๖

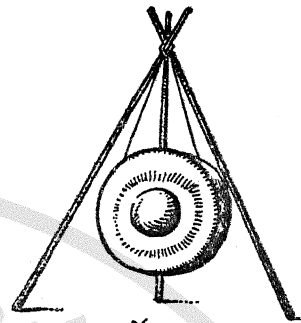
	หน้า
วิชาหนาเจ้า	๗๑
กระต่ายกับเต่า	๗๔
ลำหับชมพู	๗๐
ดอกกระดังงา	๘๐
เพลงท่า	๘๓
อิงอ่างกับวัว	๘๓
ไฟใจให้ทานน	๑๐๑
ราชสีห์กับหนู	๑๐๕
เห่เอ๋ยวันเพ็ญ	๑๑๑
ดอกจำปา	๑๑๓
ต๊อบ	๑๒๐
ถึง	๑๒๓
กังก่าไต้ทอง	๑๒๖
อย่าเกียจคร้านการเรียนแรงอุตสาห	๑๓๒
โคนันทวิศาล	๑๓๖
ช่วงชัย	๑๔๐
วิชาเหมือนสินค้า	๑๔๖
เด็กหญิงสุคนธ์กับพี่สาว	๑๕๐
พ่อเมืองลพบุรีได้เป็นเจ้ากรุงสุโขทัย	๑๕๕
เป็นนกอะไรดีเอ๋ย	๑๖๒

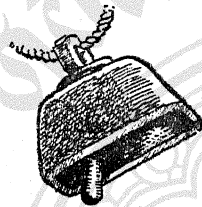
กลอง

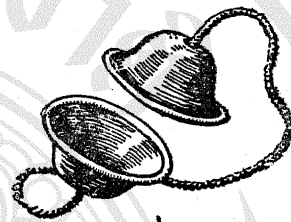
ระฆัง

มโหรี

กะลึง

มโหรี

ระฆังดงห่าง ๆ

ระฆังดงห่าง ๆ
กลองหนึ่งดั่งดิ่ง ๆ
นักเลงร้องเพลงพลา
เอาหลังนั่งเอียงอิง
เด็ก ๆ อย่าไหลหลง
ดูไปตั้งใจฟัง

มโหรีใหญ่กว้างขวางห่าง ๆ
ดั่งกระดิ่งดั่งกริ่ง ๆ
ตรงหน้าต่างไขว่ห่างห่าง
มโหรีดั่งดิ่ง ๆ
ดูเรื่องกง ก กา บ้าง
เบื่องหน้ายังจะว่ากด

จากประณม ก. กา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ

กิจกรรม

๑. มาหาคำยากกัน

คราว ในที่นี้แปลว่า ทำเสียงดังกังวาน (อย่างฆ้องหรือระฆัง)

กลองหนึ่ง แปลว่า กลองหนึ่งตะลุง กลอง อ่านต่างกับ
กรอง อย่างไร

กระดิ่ง แปลว่า กระดิ่ง
นักเลง แปลว่า คนที่ ชอบ เล่น หรือ ฝึกไฟในสิ่งใด สิ่งหนึ่ง
เช่น นักเลงขอ แปลว่า คน ชอบ สักขอ
นักเลง กล้วยไม้ แปลว่า คน ชอบ เล่น
กล้วยไม้

ไขว่ห้าง แปลว่า อาการทนนั่งหรือนอน เอาเท้าข้างหนึ่งพาด
บนเข่าอีกข้างหนึ่งหงตั้งชันอยู่

หยิ่ง แปลว่า ทำท่าอวดดี
ไหลหลง แปลว่า เผลอ ลมเลือน
เบื่องหน้า แปลว่า ต่อไปข้างหน้า

๒. มาเล่นกัน

(๑) ใครมีระฆัง จงตีระฆัง คนอื่น ๆ นั่งฟังเสียงของมัน มันดัง
อย่างไร เลียนเสียงระฆังให้ถูก เสียงของใครเหมือนเสียง
ระฆังที่สุด

- (๒) ใครมี^๑น้^๒อง จง^๓ด^๔น้^๕อง คน^๖อื่น ๆ น้^๗ฟ้ง^๘เสี^๙ยง^{๑๐}ม^{๑๑}ัน ม^{๑๒}ันด^{๑๓}ัง
อย่าง^{๑๔}ไร เลี^{๑๕}ย^{๑๖}นเสี^{๑๗}ยง^{๑๘}น้^{๑๙}องให้^{๒๐}ถู^{๒๑}ก เสี^{๒๒}ยง^{๒๓}ของ^{๒๔}ไ^{๒๕}คร^{๒๖}เห^{๒๗}ม^{๒๘}ือ^{๒๙}นเสี^{๓๐}ยง^{๓๑}
น้^{๓๒}อง^{๓๓}ที่^{๓๔}สุ^{๓๕}ด
- (๓) ใครมี^{๓๖}กล^{๓๗}อง^{๓๘}หน้^{๓๙}ง จง^{๔๐}ด^{๔๑}กล^{๔๒}อง^{๔๓}หน้^{๔๔}ง คน^{๔๕}อื่น ๆ น้^{๔๖}ฟ้ง^{๔๗}เสี^{๔๘}ยง^{๔๙}ม^{๕๐}ัน
ม^{๕๑}ันด^{๕๒}ังอย่าง^{๕๓}ไร เลี^{๕๔}ย^{๕๕}นเสี^{๕๖}ยง^{๕๗}กล^{๕๘}อง^{๕๙}หน้^{๖๐}งให้^{๖๑}ถู^{๖๒}ก เสี^{๖๓}ยง^{๖๔}ของ^{๖๕}ไ^{๖๖}คร^{๖๗}
เห^{๖๘}ม^{๖๙}ือ^{๗๐}นเสี^{๗๑}ยง^{๗๒}กล^{๗๓}อง^{๗๔}หน้^{๗๕}งที่^{๗๖}สุ^{๗๗}ด
- (๔) ใครมี^{๗๘}กระ^{๗๙}ด^{๘๐}ึง จง^{๘๑}ด^{๘๒}กระ^{๘๓}ด^{๘๔}ึง คน^{๘๕}อื่น ๆ น้^{๘๖}ฟ้ง^{๘๗}เสี^{๘๘}ยง^{๘๙}ม^{๙๐}ัน ม^{๙๑}ันด^{๙๒}ัง
อย่าง^{๙๓}ไร เลี^{๙๔}ย^{๙๕}นเสี^{๙๖}ยง^{๙๗}กระ^{๙๘}ด^{๙๙}ึงให้^{๑๐๐}ถู^{๑๐๑}ก เสี^{๑๐๒}ยง^{๑๐๓}ของ^{๑๐๔}ไ^{๑๐๕}คร^{๑๐๖}เห^{๑๐๗}ม^{๑๐๘}ือ^{๑๐๙}นเสี^{๑๑๐}ยง^{๑๑๑}
กระ^{๑๑๒}ด^{๑๑๓}ึง^{๑๑๔}ที่^{๑๑๕}สุ^{๑๑๖}ด
- (๕) ใคร^{๑๑๗}เป็น^{๑๑๘}นั^{๑๑๙}ก^{๑๒๐}เล^{๑๒๑}ง^{๑๒๒}ร^{๑๒๓}้อง^{๑๒๔}เพ^{๑๒๕}ล^{๑๒๖}ง จง^{๑๒๗}ไป^{๑๒๘}ร^{๑๒๙}้อง^{๑๓๐}เพ^{๑๓๑}ล^{๑๓๒}งที่^{๑๓๓}หน้^{๑๓๔}ง^{๑๓๕}ต่าง^{๑๓๖} ทำ^{๑๓๗}ทำ^{๑๓๘}
ไ^{๑๓๙}ว^{๑๔๐}ห้^{๑๔๑}าง เ^{๑๔๒}า^{๑๔๓}ห้^{๑๔๔}ง^{๑๔๕}ฟ้ง^{๑๔๖}หน้^{๑๔๗}ง^{๑๔๘}ต่าง^{๑๔๙} แล้ว^{๑๕๐}ด^{๑๕๑}ิ่ง^{๑๕๒}ไป^{๑๕๓}ด^{๑๕๔}้วย ไ^{๑๕๕}คร^{๑๕๖}จะ^{๑๕๗}ทำ^{๑๕๘}ได้^{๑๕๙}
น้^{๑๖๐}า^{๑๖๑}ด^{๑๖๒}ู^{๑๖๓}ที่^{๑๖๔}สุ^{๑๖๕}ด

๓. มาหาคำคล้องจองกัน

ห้ ^๑ าง	ๆ	กล ^๒ ้อง ^๓ จ ^๔ อง ^๕ ก ^๖ ับ	
ห้ ^๗ ง	ๆ	,,	
พล ^๘ าง		,,	
ห้ ^๙ ย ^{๑๐} ง		,,	
ห ^{๑๑} ล ^{๑๒} ง		,,	

๔. มาทำท่าพร้อม ๆ กันแล้วออกเสียงด้วย

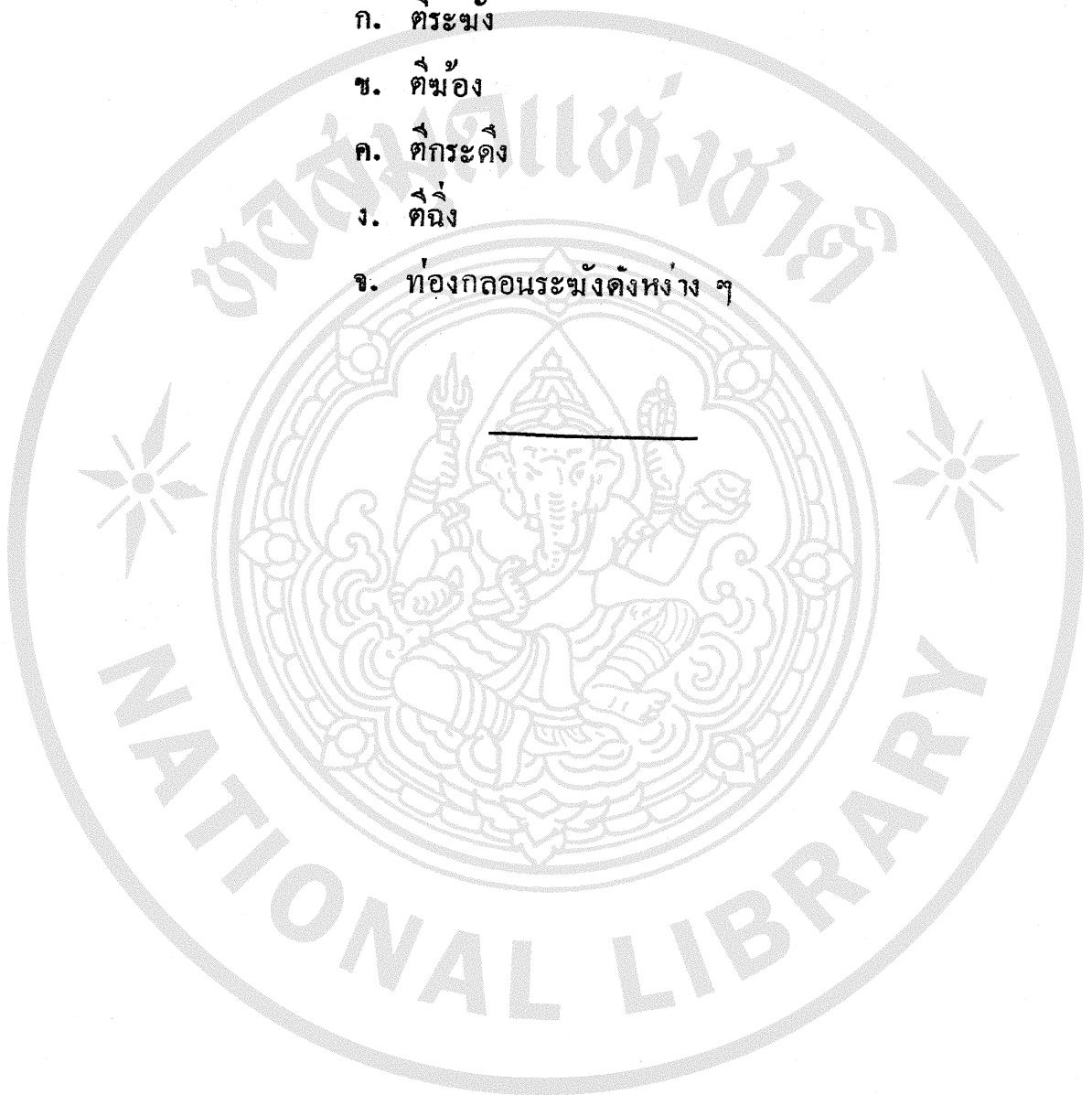
ก. ตระนัง

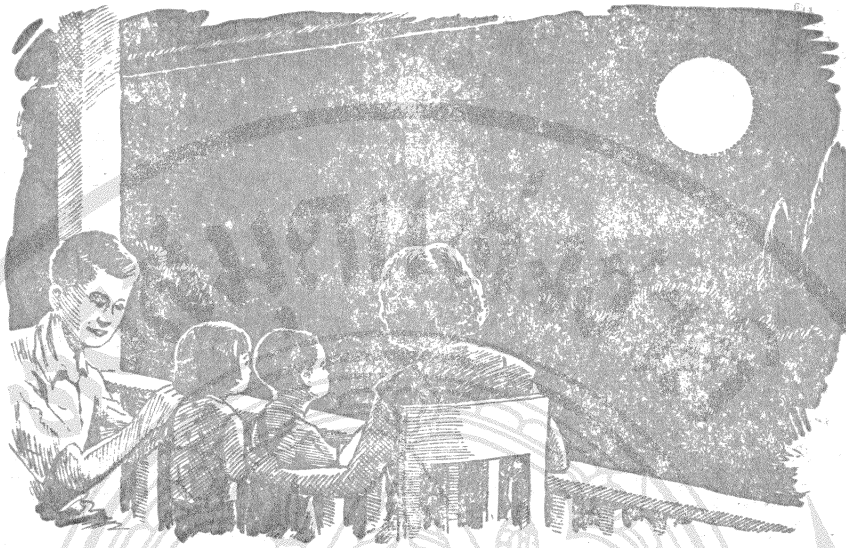
ข. ตม้อง

ค. ตกระดิง

ง. คนัง

จ. ท้องกลอนระนังคังหังง ๆ

จันทร์เจ้า

จันทร์เจ้า	ขอข้าวขอแกง	ขอแหวนทองแดง
ลูกมือน้องข้า	ขอช่างขอมา	ให้น้องข้า
ขอเกา	ให้น้องข้า	ขอเคียงตั้ง
ให้น้องข้านอน	ขอละคร	ให้น้องข้าดู
ขอยายชู	เลี้ยงน้องข้าเถิด	ขอยายเถิด
เลี้ยงตัวข้าเอง		

จากบทกลอนกล่อมเด็ก ฉบับสอ สอพระสมุทวชิรญาณ รวบรวม

คำยาก

เตยงตั้ง อาจเป็น “เตยงตั้ง” ก็ได้ แต่ในท่อนน่าจะเป็น “เตยงตั้ง” เพราะเตยงเป็นทสำหรับนอน จึงเข้ากับคำร้องต่อไปที่ว่า “ให้น้องช้านอน” ส่วนเตยงตั้ง แปลว่าทนอนและทนั่ง เพราะตั้งเป็นทสำหรับนั่ง มีขาสาขา

กิจกรรม

พยายามให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมสนุก

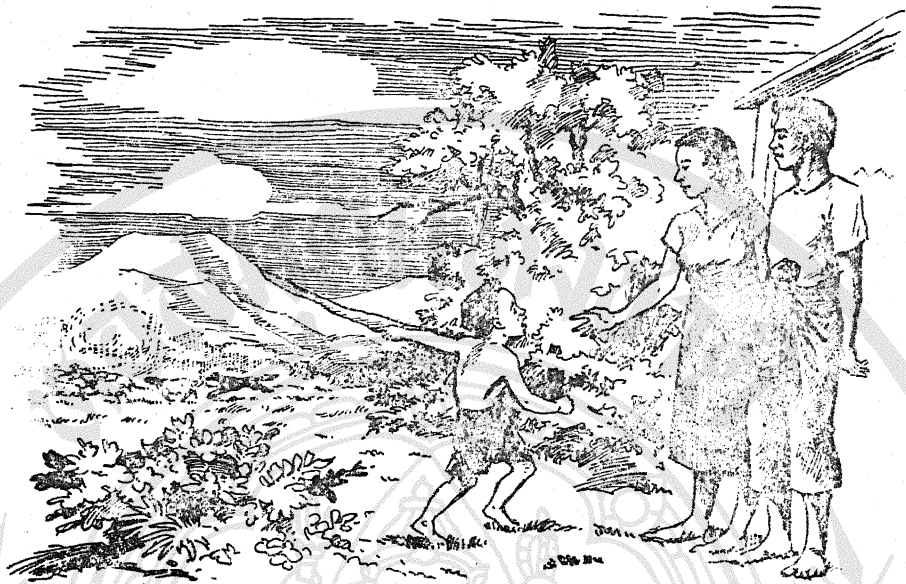
๑. ให้นักเรียนร้องเล่นพร้อมกันทั้งชั้น หรือจะแบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ หมู่ หมู่หนึ่งร้องวรรคหนึ่ง หมู่ที่สองร้องวรรคสอง สลับกันเช่นนี้จนจบ
๒. ใครอยากทำท่าประกอบ ก็ให้สองทำ คนที่ไม่อยากทำก็แค่จ้องท่าประกอบ
๓. ให้อ่านข้อความที่ตอบคำถามต่อไปนี้ดัง ๆ
 - (๑) ของสิ่งของต่อไปนี้ไปทำอะไร
 - ก. ขอแหวนทองแดง
 - ข. ขอช้างขอม้า
 - ค. ขอเกา
 - ง. ขอเตยง
 - จ. ขอยายช
 - ฉ. ขอยายเกิด

๔. ใครคิดอยากเอาเพลงนี้ไปร้องที่บ้านบ้างไหม ถ้าอยากจะร้องเมื่อไร จงทำเครื่องหมาย × ข้างหลังข้อที่เธอคิดว่าเหมาะสมที่สุด

- ก. ร้องเมื่อน้องร้องไห้
- ข. ร้องเมื่อรับประทานอาหารกลางวัน
- ค. ร้องเมื่อเห็นจันทร์เจ้า
- ง. ร้องเมื่ออุ้มน้องไปดูจันทร์เจ้า

๕. ใครอยากวาดรูปจันทร์เจ้าในคนที่เธอชอบมากที่สุด ก็ลองวาดดู

- ๖. ให้นักเรียนทบทวนออกมาเล่าให้เพื่อนฟังหน้าชั้นว่า พี่ของเขาติดอเขาเหมือนในเรื่องนอย่างไรบ้าง
- ๗. ให้นักเรียนรู้ว่า จันทร์เจ้ามีความหมาย อย่างเดียวกับดวงจันทร์ และให้สังเกตความแตกต่างของดวงจันทร์ดังที่เรียกว่า ขางขน ขางแรม

๘๕ เด็กเลี้ยงแกะ

มีเด็กเลี้ยงแกะคนหนึ่ง เป็นคนชอบพูดจาเหลวไหลตลกคะนอง
 อยู่เนืองนิตย์ บางทีไม่มีเรื่องอะไรก็บ่นนาเป็นตัวขนหลอกล้อคนเล่น
 อยู่มาวันหนึ่งเด็กคนนั้นพาฝูงแกะไปกินหญ้าที่เชิงเขาริมชายทุ่ง พอเขา
 นักสนุกขนมากวิ่งทำหน้าตาตื่น ไปร้องตะโกนบอกชาวบ้านว่า “มาเร็ว
 ช่วยด้วย ๆ หมาป่าพากันมาเป็นฝูง จะกินแกะเสียหมดแล้ว”
 พวกชาวบ้านกำลังเกี่ยวข้าวอยู่ได้ยินเสียงเด็กร้องให้ช่วย ดังนั้นก็ตกใจ
 พากันถืออาวุธต่าง ๆ วิ่งไปจะช่วย ครั้นถึงที่ฝูงแกะอยู่ก็ไม่เห็นสุนัข
 สักตัวเดียว เด็กคนนั้นก็หัวเราะเป็นทีว่าหลอกผู้ใหญ่ให้วิ่งมาเก้อ
 พวกทวงไปนั้นรู้ว่าเด็กหลอกเล่นก็โกรธ พากันกลับมา

ต่อไปไม่สักวันนัก กำลังเด็กคนนั้นไปเลี้ยงแกะอยู่ เผอิญมี
สุนัขป่าฝูงใหญ่มาจริง ๆ แลเห็นฝูงแกะก็วิ่งกรูมาแต่ไกล เด็กคนนั้น
แลเห็น จึงวิ่งไปร้องตะโกนบอกให้ชาวบ้านช่วยเช่นครั้งก่อน พวก
ชาวบ้านได้ยินก็เฉยเสีย ต่างนึกเคืองในใจว่า เจ้าหมาหลอกเล่นอีก
ก็ไม่มีใครไปช่วย ฝูงสุนัขป่ากำลังหิวจัด ก็แระเข้าไปห้อมล้อมกัดแะ
กินเสียจนหมด เด็กคนก็ร้องไห้หนักแล้วสุนัขก็กลับมาบอกพ่อแม่
พ่อแม่ก็ตกใจ ครั้นพูดไปพูดมาก็ได้ความว่าเป็นเหตุอันตรายถึงกับ
ได้รับความเสียหายครั้งนี้ ก็เพราะลูกของตัวเองพูดจาเหลวไหลมา
จนเมื่อมเหตุจริงก็ไม่มีใครเชื่อ จึงเขียนตลกของตัวเป็นสาหัส

จากนิทานสุภาษิต ขุนสุภาพ (ช่วง) เรียบเรียง

คำยาก

บนนำเป็นตัว แปลว่า เอาเรื่องไม่จริงมาพูด
อันตราย แปลว่า เหตุที่ทำให้ ถึง แก่ความ ตกต่ำ หรือ
พังทลายฉิบหายไป
สาหัส แปลว่า ร้ายแรง รุนแรงเกินสมควร ยิ่งนัก

กิจกรรม

๑. จงขีดเส้นคำตอบที่ถูกต้อง

ก. เด็กเลี้ยงแกะชอบพูดค้อย พูดจริง พูดมาก พูดเล่น

ข. ชาวบ้านวิ่งมาช่วยเด็กเลี้ยงแกะเพราะ

ได้ยินเสียงแกะร้อง

ได้ยินเสียงสุนัขบ้าวิ่ง

ได้ยินเสียงเด็กเลี้ยงแกะเรียก

ได้ยินเสียงสุนัขบ้ากัดแกะ

ค. เด็กเลี้ยงแกะกลับมาบอกพ่อแม่ว่า

แกะหนีไปเพราะสุนัขบ้าไล่

แกะหนีเพราะมีคนไล่

แกะตายเพราะสุนัขบ้ากัด

แกะตายเพราะถูกคนยิง

๒. เขียนข้อความที่ชอบเติมลงในช่องโดยสมมุติว่า

ก. ถ้าฉันเป็นเด็กเลี้ยงแกะฉันจะ.....

ข. ถ้าฉันเป็นสุนัขบ้าฉันจะ

ค. ถ้าฉันเป็นชาวบ้านฉันจะ.....

๓. เล่นทายกันเรื่องอะไรเกี่ยวกับเด็กเลี้ยงแกะ

๔. ช่วยกันเขียนบทละครเรื่องเด็กเลี้ยงแกะแล้วเล่นละครเรื่อง

กาเอ๋ยกา

กาเอ๋ยกาคา	รู้จากรักเพื่อน
ได้เหยื่อแผ่แผ่ไม่แซะซอน	รับเตือนพวกพ้องร้องเรียกมา
เกลื่อนกลุ้มรุมล้อมพร้อมพรัก	นารักน้ำใจกระไรหนา
การแผ่แผ่เนะพ้อหนองคูกา	มันโอบอารักคั่นก เอย
นายแก้ว แต่ง ร้องลำจันทน์เล็ก	
จากดอกสร้อยสุภาวดี	ฉบขั้วกระทรงศึกษาธิการ

กิจกรรม

๑. ครูอ่านนำให้นักเรียนอ่านตามพร้อม ๆ กันทั้งชั้นให้ถูกจังหวะ
ครูใช้ไม้บรรทัดเคาะจังหวะ

๒. ให้นักเรียนแถวที่หนึ่งอ่านวรรคที่ ๑ แถวที่สองอ่านวรรคที่ ๒
แถวที่สามอ่านวรรคที่ ๓ ฯลฯ ระวังกดขันตัว ร และ ล ในคำ
ควบกล้ำ เช่น พรักพร้อม กลอนกล่อม เมื่ออ่านคล่องดีแล้ว ครูสอน
ให้อ่านทำนอง ครูอาจสอนให้ร้องเพลง ใช้ทำนองเพลงไทยเดิมง่ายๆ
เช่น ตะลุ่มโป่ง

๓. ให้สังเกตคำที่สัมผัสกัน คำ—จำ จัก—รัก เซือน—เตือน
ให้ขีดเส้นใต้คำที่สัมผัสกัน

๔. หากคำทมิฬเสียงสระอย่างเดียวกัน

อา	กา	มา	ดา	หา	นา	ฯลฯ
อ่า	ก่า	มา	ด่า	हाँ		ฯลฯ
อื	ดื	รื	มื			ฯลฯ
รื่อง	นื่อง	ทื่อง				ฯลฯ

๕. หากคำทมิฬต้นด้วยตัวพยัญชนะอย่างเดียวกัน เช่น

ข	จำ	จัก	ใจ	จง	ฯลฯ
ร	รัก	รื่อง	เรยก		ฯลฯ
ผ	เผอ	แผ่	ผั		ฯลฯ
อ	เออ	อาร์	อุ		ฯลฯ

๖. เต็มคำในช่องว่าง

กาเอ๋ยกาดำ รู้..... รู้จัก..... เพื่อน ได้..... เพื่อแผ้วแผไ
เชอน ธิบ.....พวกพ้องร้อง.....มา เกลื่อนกล่อม.....
 ล้อม.....พริก น้ำ.....น้ำใจ.....หนา การแผ้วแผไนี้.....
 หนุงดูกา มันโอบ.....รักดี.....เอย
 ให้นักเรียนเขียนรูปการระบายสี
 ให้นักเรียนสังเกตและหาความรู้เรื่องกาโดยถามจากผู้ปกครอง เด็ก
 อาจเคยได้ยินเพลงกล่อม

“เจ้านกกาเหว่าเอย ไซ้ไว้ให้แม่กาฟัก”

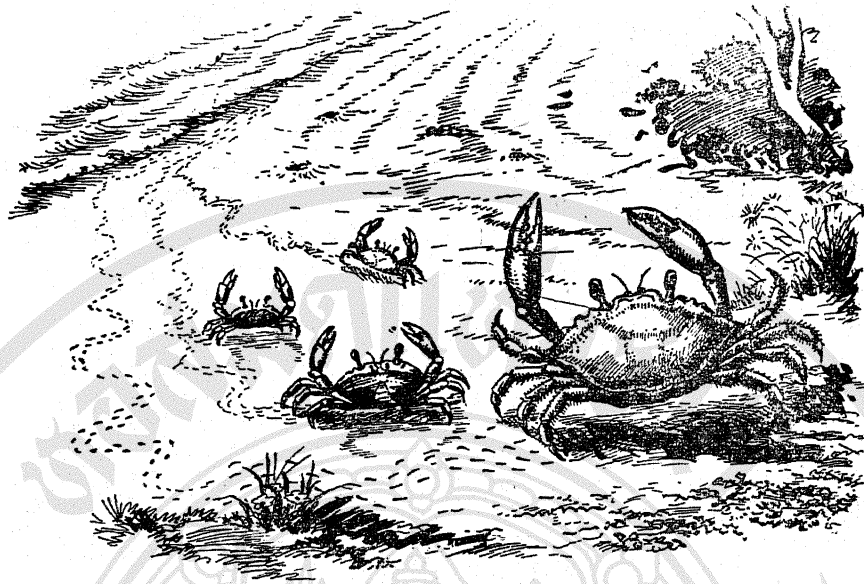
๗. นักเรียนบางคนอาจอยู่ในถิ่นที่มีกาชุม ให้สังเกตเกี่ยวกับลักษณะ
ธรรมชาติและอุปนิสัยของกา

กามักชอบอยู่ใกล้เมือง ใกล้หมู่บ้าน นอนรวมกันที่ต้นไม้ใหญ่
 เข้าตรู่ออกหากินและกลับมารังในตอนเย็น เป็นนกที่ขยัน รู้จักคาบ
 อาหารชุกซ่อนไว้ในที่ลับตา

กามีสัญชาขโมย มักชอบขโมยคาบไข่ในรังนกอื่นที่พ่อแม่นก
 ออกไปหากิน

กาทำรังบนต้นไม้สูง คาบกิ่งไม้แห้งมาขัดสานกันไว้ ในรังกา
 นกดูเหว่ามักชอบแอบไปวางไข่ให้กาฟัก ดังปรากฏในเนื้อเพลง
 กล่อมเด็ก

๘. ให้นักเรียนแต่งเรื่องกา บรรยายถึงลักษณะธรรมชาติและนิสัย
อาจใช้ชื่อเรื่องเป็นทำนองปริศนา เช่น “ฉันคืออะไรเอ๋ย” ก็ได้

ลูกกับแม่ปู

วันหนึ่งนางลงวาด ปูสองตัวแม่ลูกพากันได้ลงไปหากินตามชายเลน
ขณะเมื่อไต่ไปนั้น ลูกเดินหน้า แม่เดินหลัง ตาแม่จับอยู่ที่ลูก พอได้
ไปได้สักหน่อย แม่ก็ร้องบอกไปแก่ลูกว่า “นั่นทำไมเจ้าจึงเดินงุ่มง่าม
ซัดไปเซมาดั่งนั้น จะเดินให้ตรงๆ ทางไม่ได้หรือ จะได้ไปถึงที่หากิน
เสียเร็วๆ มัวเดินคดไปคดมาเช่นนั้น น้ำก็จะขุ่นมาเสียก่อนเราไปถึงที่”
ลูกปูจึงย้อนถามมาว่า “แม่จะให้เดินให้ตรงทางนั้น เดินอย่างไรนั้น
ก็ยังไม่รู้ แม่ลองเดินให้ฉันดูสักที” แม่ปูก็เดินตรงทางไม่ได้ ด้วยวิสัย
ปูก้อมเดินคดไปคดมาเป็นธรรมดา แต่หากแม่ปูไม่รู้สีกตัวเอง.

จากนิทานอีสป ของพระยาเมธาวีขัติ (สาทร สุทนต์เสถียร)

คำยาก

น้ำลงงวด แปลว่า น้ำลงจนเกือบแห้ง
 วิสัยปุ แปลว่า ลักษณะที่ปุเป็นอยู่

กิจกรรม

๑. ให้นักเรียนที่อยากอ่านอ่าน ดูให้อ่านให้ถูกต้องชัดเจน ให้ออกเสียงเหมือนพูด
๒. นักเรียนบางคนอาจเคยอยู่ในถิ่นที่ปุชุม ให้อธิบายรูปร่างลักษณะของปุและเรื่องธรรมชาติของปุที่รู้จักให้เพื่อนในชั้นฟัง ใครเคยจับปุอะไรบ้างก็ให้เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย
๓. นักเรียนอาจอภิปรายกันและช่วยกันเขียนเรื่องปุ เช่น
 - ก. รูปร่าง ปุเป็นสัตว์พวกหนึ่ง มีกระดอง มีก้ามสองก้าม และตีนแปดตีน มีขนาดและสีต่าง ๆ กัน
 - ข. ที่อยู่ ปุส่วนมากอยู่ในที่แฉะ ๆ ใกล้น้ำทะเล ที่อยู่ในน้ำจืดก็มี
 - ค. อาหาร ปุกิน ลูกปลา หอย กุ้งตัวเล็ก ๆ ตามชายเลนริมฝั่งทะเล มักจะออกหากินเวลากลางคืน

ง. ปู่เดิน ธรรมชาติปู่เดินคดไปคดมา คือ เดินไม่ตรงทาง
ให้นักเรียนทำท่าปู่เดิน

จ. ชนิด ปู่มีหลายชนิด เช่น ปู่ทะเล ปู่ม้า ปู่แสม ปู่ลม
ปูนา ฯลฯ ปู่ม้า และปู่ทะเล เป็นอาหารร่อย
ของคน มีธาตุไ้อิโอดีนมาก ช่วยไม่ให้เป็น
โรคคอพอก

๔. ใส่เครื่องหมาย × หน้าคำตอบที่ถูก

ก. ปู่อยู่.....ในบ่อ,ตามชายเลน,ในป่า

ข. ปู่.....บิน,เลื้อย,กระโดด,
เดินคดไปคดมา

ค. ปู่มีขา ๒ ขา,มีครีบ,มีก้าม ๒ และ
ตีน ๘

ง. ปู่หากินเวลากลางคืน,เวลาน้ำขึ้น,
.....เวลาน้ำลง

๕. ถ้าเธอเป็นแม่ปู เธอจะพูดกับลูกอย่างไร

๖. ถ้าเธอเป็นลูกปู เธอจะพูดกับแม่อย่างไร

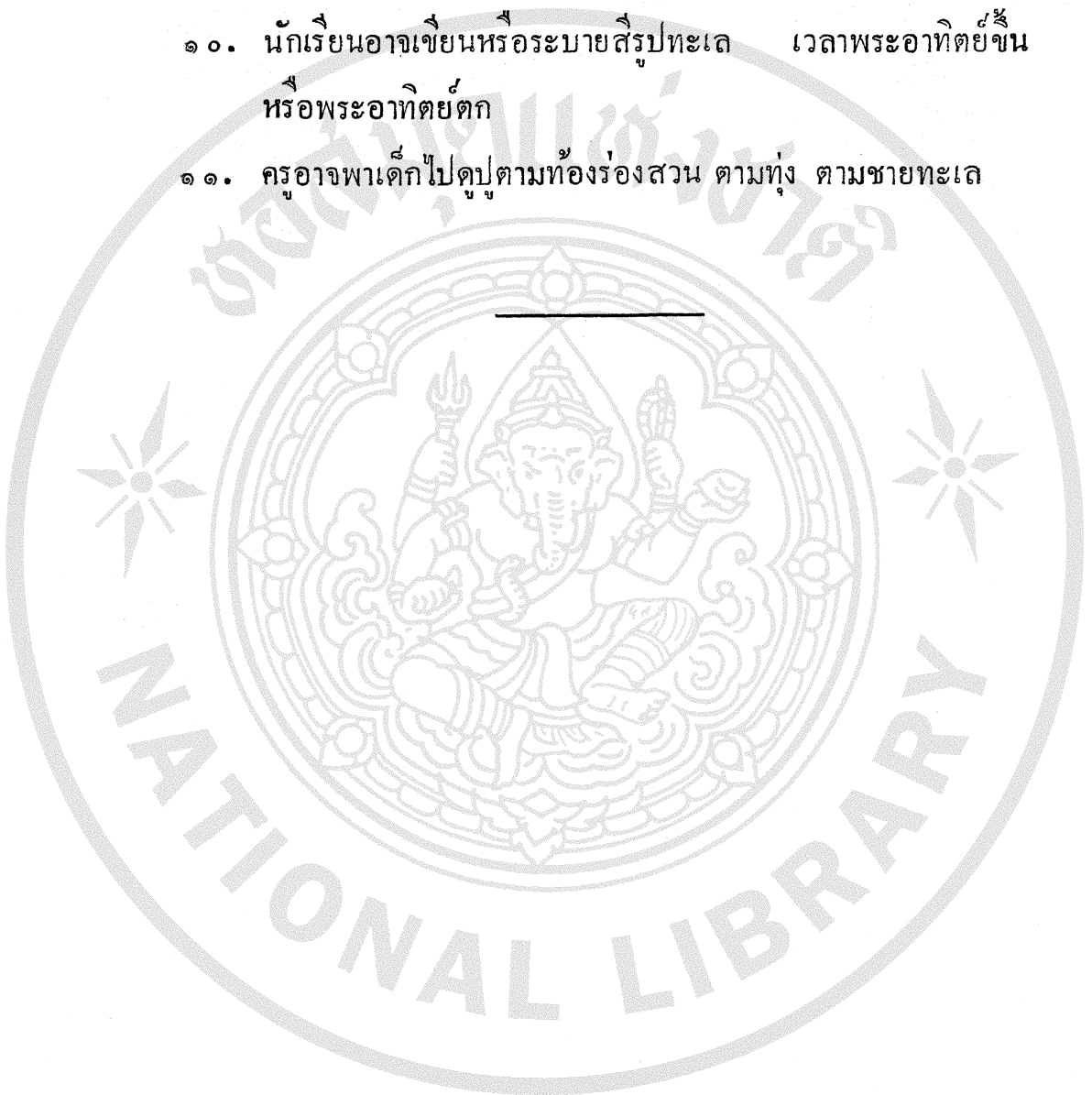
๗. นักเรียนอาจแสดงละครเรื่องนี้

๘. นักเรียนอาจเล่าหรือเขียนเรื่องลูกปูกับแม่ปู โดยใช้คำพูดของ
นักเรียนเอง

๙. ใครชอบเขียนหรือบันทึกให้เขียนหรือบันทึบบนรูปปั้นด้วยดิน กระจก
หรืออื่น ๆ

๑๐. นักเรียนอาจเขียนหรือระบายสีรูปทะเล เวลาพระอาทิตย์ขึ้น
หรือพระอาทิตย์ตก

๑๑. ครูอาจพาเด็กไปดูตามท้องร่องสวน ตามทุ่ง ตามชายทะเล

อ้อมก่อนดูโชนดูหนัง

อ้อมเอ๋ยอ้อมก่อน	รีบจะไปดูละครโชนหนัง
ทั้งสารับคืบค้อนไวยั้ง	เหมาะคนอ้อมที่หลังให้ล้างชาม
การเฝ้าเอาเปรียบกันอย่างนี้	มีดหนอเจ้าพึ่งเราห้าม
คบเพื่อนฝูงจงอุตส่าห์พยายาม	รักษาความสามัคคีจึงดี เอย
กรมพระยาตำราจรรยาภาพ	ทรงนิพนธ์ ร้องคำสรวลหรั่งนอก
จากคอกสัตว์ขลุ่ยสรวล	ฉับกระทรวงศรัทธาการ

กิจกรรม

๑. อภิปรายถึงเนื้อเรื่อง

(๑) อ่านในใจ และคิดว่า ผู้เขียนต้องการจะพูดว่าอย่างไร

(๒) การที่รีบ ๆ กิน และปล่อยให้คนอื่นที่อิ่มทีหลังเป็นคนล้างถ้วยชามนั้นดีหรือไม่ นอกจากจะเอาเปรียบเพื่อนแล้ว ยังเป็นอันตรายแก่สุขภาพอย่างไรบ้าง

(๓) การล้างถ้วยชามเป็นงานที่ควรรังเกียจหรืออย่างไร

๒. อ่าน (๑) เธอฟังครูอ่าน

(๒) เธออ่านเอง อ่านให้ลูกจิ้งหะของกลอนและให้มีความรู้สึกตามทมิในเนื้อหาของคำกลอน คือกคนหนึ่งอ่าน ๔ วรรคต้น อีกคนหนึ่งอ่าน ๔ วรรคท้ายเป็นคู่ ๆ กันไป จนทั่วทุกคน หรือแบ่งออกเป็น ๒ พวก อ่านพวกละ ๔ วรรค และผลัดกันอ่านตอนต้นและตอนท้าย

๓. ร้อง (๑) ใครร้องลำสระเบื้องนอกได้ ก็อาจร้องให้เพื่อนๆ ฟัง

(๒) เธออาจคิดหาทำนองร้องอื่นๆ ที่อาจร้องให้เข้ากับคำกลอนและเนื้อเรื่อง

๔. อ่านและเขียน

(๑) คำที่ขึ้นต้นด้วย อ ตั ว และตัว ล ทั้งหมดที่มีอยู่ในคำกลอน

- (๒) นึกดูว่าเธอรู้จักคำอะไรอีกบ้างที่ขึ้นต้นด้วยตัว ร และ ล และออกเสียงให้ชัดเจน
- (๓) นึกและจดดูว่า เธอรู้จัก คำอะไรบ้างที่ลงท้าย อย่างคำว่า “คง” คือ ัง และ าม จะต้องเป็นคำที่มีความหมายด้วย

๕. คิดเขียนหรือเล่าปากเปล่า

- (๑) คิดและเขียนเล่าว่า เพื่อนที่กินข้าวด้วยกัน ถ้าต่างรีบกิน เพราะกลัวจะถูกล้างชาม ทุกคนจะรีบกินเพียงไร จะกินข้าวหนึ่งชามหมดภายในเวลาสักกี่นาที กิริยาท่าทางจะเป็นอย่างไร และจะน่าขบขันสักเพียงไหน
- (๒) คิดและเขียนเล่าว่า ถ้าต่างคนต่างกินช้าๆ ตามสบาย คุยกันไปล้อกันไประหว่างที่กิน จะกินข้าวอร่อยสักเพียงไหน
- (๓) เธอจำนิทาน หรือ คำกลอนอะไรได้อีกบ้างที่เกี่ยวกับความโอบอ้อมอารี ไม่เอาเปรียบกัน ให้เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย
- (๔) เธออาจลองแต่งกลอนเล่นดูบ้างก็ได้ จะเป็นเรื่องอะไรก็ได้

รี ๆ ข้าวสาร

รี ๆ ข้าวสาร สองทะนานข้าวเปลือก เลือกห้องโถงโถง
เก็บเบยไต้ถุนร้าน คดข้าวไต้จาน พานเอาคนข้างหลังไว้.

จากบทกลอนกล่อมเด็ก ฦๅชัยสอย หอพระสมุดวชิรญาณ รวบรวม

กิจกรรม

๑. การเล่น

เด็กย่อมจะรู้จักเล่นรี ๆ ข้าวสารอยู่แล้ว เด็กมักจะสอนกันเอง
ก่อนที่ครูจะหัดให้เสียอีก แต่ถ้าไม่มีใครรู้จักเลย จึงควรอธิบายวิธีเล่น
เด็กสองคนยืนหันหน้าเข้าหากัน ห่างกัน พอให้เพื่อน ๆ เดิน
ผ่านได้ เด็กสองคนนั้นประสานมอกัน ทั้งสองมอ ยกขึ้นสูง เป็นสะพาน

เด็กอีก ๕-๖ คน เกาะหลัง หรือเกาะบนเอนกัน ขึ้นเป็นแถว
เรียงกันไป แล้ววิ่งลอดใต้สะพาน แล้วอ้อมกลับมาลอดใหม่อีก
ทุกคนร้องคำกลอน “รี ๆ ข้าวสาร สองทะนานข้าวเปลือก เลือก
ท่องใบลาน ฯลฯ” ร้องไปพลางวิ่งลอดสะพานไปพลาง เด็กสองคน
ที่ยืนประสานมือกันเป็นสะพาน ก็ควรร้องด้วยจึงจะสนุก

พอร้องถึงตอนที่ว่า “พานเอาคนข้างหลังไว้” เด็กสองคนที่
ประสานมือกันอยู่ก็รีบลดแขนลงทันที เพื่อ “พานเอาคนข้างหลังไว้”
ให้ได้ ส่วนเด็กที่วิ่งลอดก็จะต้องรีบวิ่งหนีให้พ้น อย่าให้เขาคล้อง
เอาตัวไว้ได้ คนที่ถูกคล้องเอาไว้จะต้องออกไปทีละคนๆ ความสนุก
ของการเล่นรี ๆ ข้าวสารอยู่ที่คนสุดท้าย ต้องพยายามอย่าให้เขา
คล้องตัวไว้ได้ และถ้าถูกเขาคคล้องตัวไว้ได้แล้ว ก็ต้องออกไป คนที่
เหลือก็เล่นต่อไปจนกว่าเขาจะคล้องได้หมดทุกคน

๒. ร้องหมู่ แบ่งเด็กออกเป็นสองหมู่และร้องรับร้องตอบกัน

ต้นเสียง รี ๆ ข้าวสาร รับพร้อมกัน สองทะนานข้าวเปลือก

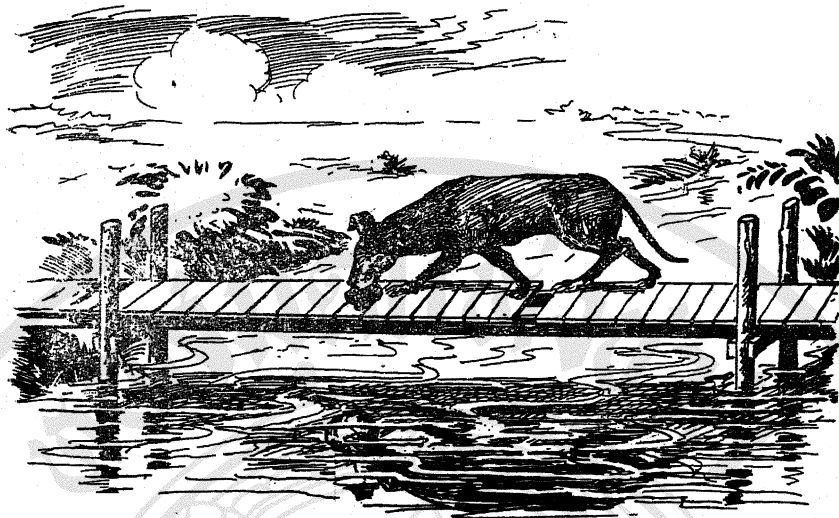
ต้นเสียง เลือกท่องใบลาน รับพร้อมกัน เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

ต้นเสียง คดข้าวใส่จาน รับพร้อมกัน พานเอาคนข้างหลังไว้

๓. อะไรเข้า (๑) ใครกินข้าวสาร
(๒) ใครกินข้าวเปลือก
(๓) เมล็ดข้าวสาร กลม สี่เหลี่ยม ร้อยอย่างไร

๔. ใครมีอะไร ใครมีท่อนาน เปีย ใบลาน ข้าวสาร หรือ
ข้าวเปลือก อาจนำมาให้เพื่อน ๆ ดูได้

หมากบงา

หมาตัวหนึ่งลักเนื้อวัวที่ตลาดวังข้ามสะพานมา ขณะเมื่ออยู่บน
สะพานนั้น หมาแลงไปในน้ำ เห็นเงาของตัวเอง และเงา ก้อนเนื้อ
โตขึ้นกว่าชิ้นที่คาบมาอีกเท่าตัว จึงทงชนเนื้อในปากเสีย ด้วยหมายว่า
จะแย่งเอาเนื้อชิ้นใหญ่จากหมาที่แลเห็นอยู่ในน้ำ เมื่อทงก้อนเนื้อลง
ในน้ำแล้ว ทงเนื้อทงเงาก็จมหายไปในทันที ตกลงหมาโง่ตัวนั้นเสีย
ทงเนื้อของตน และเนื้อที่ตนอยากจะได้

จากนิทานอีสป ของพระยาเมธาธิบดี (ศาสตราจารย์สุทนต์เสถียร)

กิจกรรม

๑. ฟังเพื่อนอ่านนิทานเรื่องหมากับเงา
๒. อ่านในใจ
๓. ช่วยกันคิดคำถาม — คำตอบดังต่อไปนี้
 - ก. ทำไมหมาจึงวิ่งกอนเนอลงน้ำ
 - ข. หมาพบเงาของตัวเองที่ไหน
 - ค. เมื่อหมาวิ่งข้ามสะพานมา มันเห็นอะไร
 - ง. “โลภนักมักกลาหาย” หมายความว่าอะไร
๔. ในเรื่องนมคำอะไรบ้างที่เชื่อว่ายาก จงเขียนคำยากเหล่านั้นลงในสมุด
๕. มินิทานเรื่องสัตว์อะไรก็บ้างที่เรารู้จัก จงขออนุญาตครูเล่าให้เพื่อนฟัง
๖. หาหนังสือทมิเรื่องสั้น ๆ เช่นเรื่องนอ่านหลาย ๆ เรื่องจนจำเรื่องได้ดี แล้วลองเล่าเรื่องให้น้องและเพื่อน ๆ ฟัง
๗. ลองหัดเขียนเรื่องสั้น ๆ ไว้ในสมุด และหมั่นอ่านทบทวนหรือให้ครูดู
๘. ลองเขียนคำทายหรือปริศนาต่างๆ ทำนองอะไรเอ๋ยไว้มากๆ เพื่ออ่านเล่นในยามว่าง.

นกขมิ้น

เจ้านกขมิ้นเหลืองอ่อนเอ๋ย คำแล้วจะนอนที่ตรงไหน
จะนอนไหนก็นอนได้ สุ่มทุมพุ่มไม้ก็เคยนอน
ลมพระพายชายพัดมาอ่อน ๆ เจ้าเคยจรมานอนรัง เอ๋ย
จากยทกลอนกล่อมเด็ก ฉบับสอ ขอบพระสมุทวชิรญาณ รวบรวม

กิจกรรม

๑. เธอบางคนอาจยังไม่รู้จักนกขมิ้นเหลืองอ่อน นกขมิ้นเหลืองอ่อน
ตัวเท่า ๆ นก กิ้งโครง ตัวผู้สีเหลืองเข้มแทบทั่วตัว ตัวเมีย
สีเหลืองไฟ

นกขมิ้นชอบกินแมลงตามต้นไม้ ในป่าโปร่ง ตามไร่ตามสวน
เราก็เห็นนกขมิ้นน้อย ๆ บางทีมันอยู่ตามลำพัง บางทีมันตามกัน
เป็นคู่ ส่งเสียงร้องเรียกกันน่าฟัง

๒. เธออาจแบ่งออกเป็นสองพวก และผลัดกันร้องดังนี้:—

พวกที่ ๑ ร้องถามว่า— “นกขมิ้นเหลืองอ่อนเอ๋ย คำแล้วจะ
นอนที่ตรงไหน”

พวกที่ ๒ ร้องตอบว่า— “จะนอนไหนก็นอนได้ สุมทุมพุ่มไม้
ก็เคยนอน”

พวกที่ ๑ ร้องถามอีกว่า— “ลมพระพายชายพัดมาอ่อน ๆ เจ้า
เคยจรมานอนรัง เอ๋ย”

๓. ถ้าเธอยังอยากร้องอีกก็ผลัด ดังนี้:—

พวกที่ ๒ ถาม พวกที่ ๑ ตอบ

๔. เธอบางคนที่เคยเห็นนกขมิ้นเหลืองอ่อน อาจเล่าให้เพื่อนฟัง
ตามที่เคยเห็นมา

๕. เธออาจช่วยกันนึกหาคำที่เสียงระดับเดียวกันและมีความหมาย
เขียนไว้เป็นพวก ๆ ดังนี้:—

พาย, ชาย, คาย.....

อ่อน, ก่อน

เคย, เอ๋ย

นอน, บอน

ค่า, ชา

พุ่ม, ทุ่ม

เจ้า, เจ้า

ไต่, ไต้

สุ่ม, ชุ่ม

พัด, มัด

ขาย, นาย

มา, พา

รัง, ชัง

๖. เธออาจเขียนเล่าถึงเรื่องนกกอน ๆ ที่เธอเคยรู้จักหรือชอบ
๗. จดชื่อนกที่เธอรู้จัก หรือเคยได้ยินและนับดูว่า มีสักเท่าใด
เธอช่วยกันทำทางชน และคนทรู้จักนกหรือเคยเห็นนกอะไรก็
เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย
๘. เธอเคยอ่านพบเรื่องนกในหนังสืออะไรบ้าง ช่วยบอกเพื่อน ๆ
ด้วย
๙. เธอจำบทหรือเกี่ยวกับสัตว์นกก ๆ อะไรได้อีกบ้าง ถ้าจำได้ก็ท่อง
หรือร้องให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย
๑๐. คิดดูว่าทำไมเราจึงควรช่วยกันสงวนนกข่มขืนเหลืองอ่อน และ
นกกอน ๆ.

งูเอ๋ย

งูเอ๋ย	กินน้ำบ่อไหน
กินน้ำบ่อทราย	ย้ายไปก็ย้ายมา
กินน้ำบ่อโสก	โยกไปก็โยกมา
กินน้ำบ่อหิน	บินไปก็บินมา
กินหัวกินหาง	กินกลางตลอดตัว

จากบทกลอนกล่อมเด็ก คณิศร หอพระสมุดวชิรญาณ รวบรวม

กิจกรรม

๑. หาคำที่มเสียงคล่องกัน

- ก. ทราบ คล่องกับ ย้าย
 ข. โศก ,,
 ค. หาง ,,
 ง. กิน ,,

๒. ทำท่าต่อไป

- ก. เลื่อยไปเลื่อยมา
 ข. บินไปบินมา
 ค. โยกไปโยกมา
 ง. ย้ายไปย้ายมา

๓. เล่นงูกินหาง

แบ่งนักเรียนออกเป็นหมู่ หมู่หนึ่งควรมีประมาณ ๘-๑๒ คน
 มีพ่อ ๑ แม่ ๑ นอกนั้นเป็นลูก ให้ลูกทั้งหมดยืนเรียงหนึ่ง
 เกาะสะเอวอยู่ข้างหลังแม่
 พ่อถาม — แม่เอ๋ย กินน้ำบ่อไหน
 แม่ตอบ — กินน้ำบ่อทราย
 ลูกร้อง — ย้ายไปก็ย้ายมา (ทำท่าเดินย้ายไปย้ายมาประกอบด้วย)

พ่อขุนถาม — แม่ญี่เอ๋ย กินน้ำบ่อไหน

แม่ญี่ตอบ — กินน้ำบ่อโสก

ลูกญี่ร้อง — โยกไปก็โยกมา (ทำตัวโยกไปโยกมาประกอบด้วย)

พ่อขุนถาม — แม่ญี่เอ๋ย กินน้ำบ่อไหน

แม่ญี่ตอบ — กินน้ำบ่อหิน

ลูกญี่ร้อง — บินไปก็บินมา (ทำท่าเคลื่อนไหวเร็วๆ ประกอบด้วย)

พ่อขุนถาม — แม่ญี่เอ๋ย กินหัวกินหาง

แม่ญี่ตอบ — กินกลางตลอดตัว
— กินหัวตลอดหาง
— กินหางตลอดหัว } (เลือกตอบอย่างหนึ่ง)

เมื่อได้ฟังคำตอบของแม่ญี่ว่าให้กินอย่างไรแล้ว พ่อขุนก็วิ่งหลอกล้อพยายามจะไล่จับตัวลูกญี่ ถ้าแม่ญี่ให้กินกลางตลอดตัว พ่อขุนจะจับลูกญี่คนไหนก่อนก็ได้ ถ้าแม่ญี่ให้กินหัวตลอดหาง พ่อขุนจะต้องจับลูกญี่ตั้งแต่หัวแถวไปหาหาง ถ้าแม่ญี่ให้กินหางตลอดหัว พ่อขุนต้องจับลูกญี่ตั้งแต่หางขึ้นมา จะจับลูกญี่คนไหนก่อนก็ได้ นอกจากลูกญี่หางแถวต้องเอาไว้สุดท้าย

ขณะที่พ่อขุนพยายามจะจับ ลูกญี่ต้องคอยระวังกอดสะเอวคนต้นไว้แล้วคอยหลบหลีกให้ดี อย่าให้หลุดจากแถว ถ้าปล่อยมือหลุดจากแถวก็ผิด หรือถูกพ่อขุนจับได้ก็ผิด ถือว่าแพ้ ต้องออกไปจากแถว

แล้วพ่อจะถามลูกงูที่ถูกจับตัวได้ว่า จะอยู่กับพ่อหรือจะอยู่กับแม่
ถ้าจะอยู่กับพ่อ ก็ให้ย่นรวมกันอยู่ทางหนึ่ง ถ้าจะอยู่กับแม่ ก็ให้ย่น
รวมกันอยู่อีกทางหนึ่ง

ถ้าพ่อจับลูกงูทั้งหมดไม่ได้ภายในเวลาอันสมควร ก็ให้ปรับ
เป็นแพ ให้คนอื่นเป็นแทน ให้โอกาสคนที่ยังไม่ได้เล่นเข้ามาเล่นแทน

๔. ใครรู้จักงูอะไรบ้าง ให้เขียนเล่าเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับงู (งูเขียว
งูก้นขาว งูเห่า งูสามเหลี่ยม งูจงอาง เป็นต้น)

๕. บางคนอาจเขียนรูป หรือปั้นรูปงูและนกเล่นด้วยก็ได้

แม่ไก่

แม่ไก่อยู่ในตะกร้า
อ๊แม่ไก่มากได้

หมาใหญ่ก็ไล่เห่า
ปูแสมแลปูนา
เต้านาและเต้าดำ
ปลาทอยู่ทะเล

ไข่ ๆ มาสั่วไบ
อ๊แม่ไก่ไล่ตีกา

หมูในเล้าแลดูหมา
กะป๋ม้ำปูทะเล
อยู่ในนากะจระเข้
ปลาขเหรีไม่สู้ต

จากประณม ก. กา ดยัขหอดสมุดแห่งชาติ

กิจกรรม

๑. มาอ่านคนละวรรค

๒. มาอ่านพร้อมกัน

๓. มาทายกัน

ก. อะไรเอ๋ยสัตว์นั้นเดินมา หลังคามุงกระเบื้อง

ข. ไข่ไก่กับไข่เป็ด อย่างไหนโตกว่ากัน

ค. แม่ไก่กับแม่กา อย่างไหนโตกว่ากัน

ง. หมากับหมู อย่างไหนดุกว่ากัน

จ. ปูแสมอยู่ที่ไหน

ฉ. ปูนาอยู่ที่ไหน

ช. ปูทะเลอยู่ที่ไหน

๔. มาคิดกันดู

ก. ทำไมแม่กาจึงมาไล่แม่ไก่

ข. ทำไมแม่ไก่จึงไล่ตีกา

ค. ทำไมหมาใหญ่จึงไล่เห่า

ง. ทำไมหมูในเล้าจึงไล่ตูดหมา

๕. มาเลียนเสียงสัตว์ร้องพร้อม ๆ กัน

แม่ไก่ร้อง กะตัก

แม่การ้อง กา กา

หมาร้อง เอ็ง เอ็ง

หมูร้อง อุด อุด

๖. มาเรียนคำยากกัน

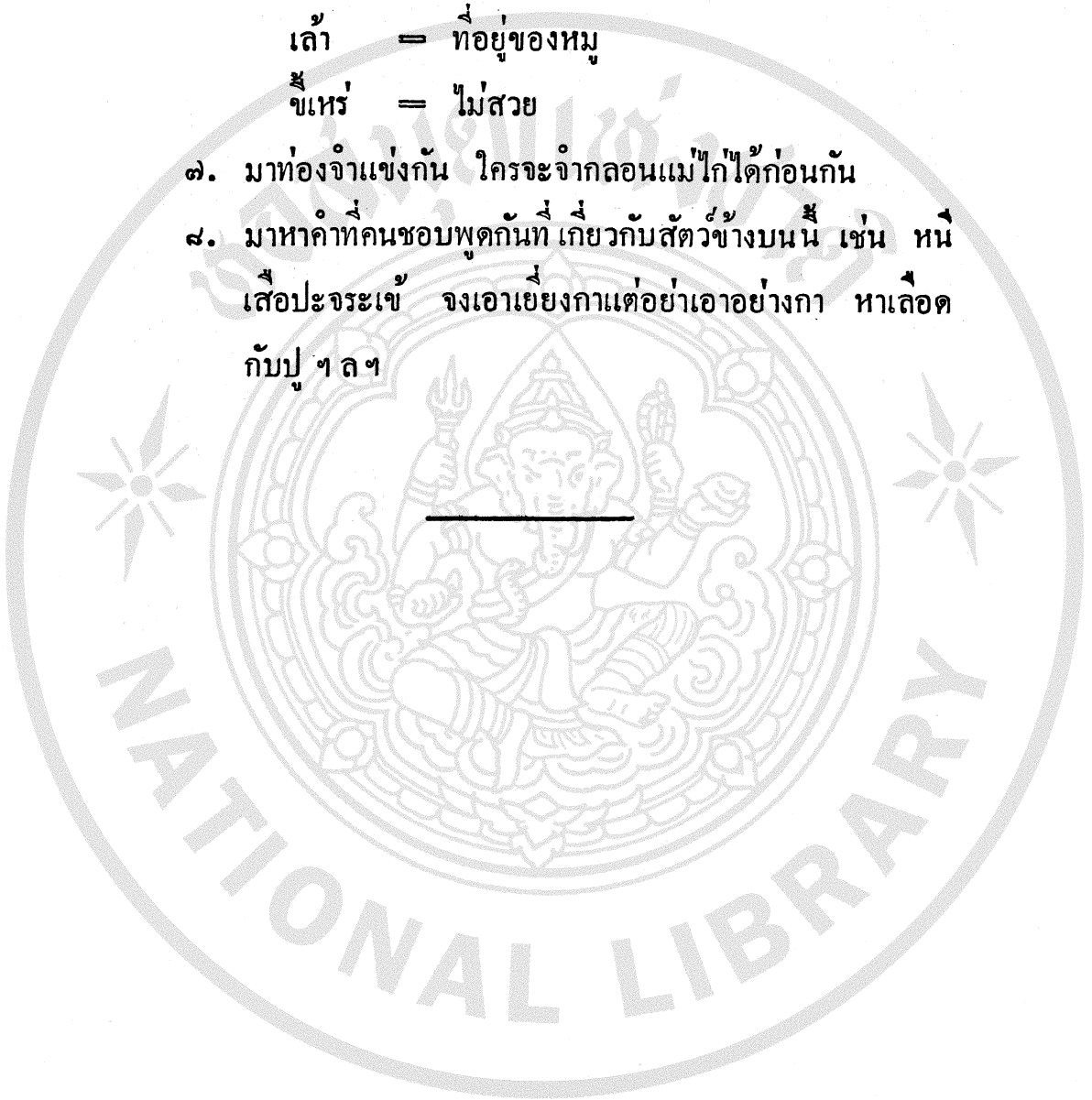
ตะกร้า = ภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่สำหรับใส่ของ

เล้า = ที่อยู่ของหมู

ขเหรี๊ = ไม่สวย

๗. มาท่องจำแข่งกัน ใครจะจำกลอนแม่ไก่ได้ก่อนกัน

๘. มาหาคำที่คนชอบพูดกันที่เกี่ยวกับสัตว์ข้างบนนี้ เช่น หน้
เสื่อปะระเข้ จงเอาเขยงกาแต่อย่าเอาอย่างกา หาเล็ด
กับปู ๆ ล ๆ

มอญซ่อนผ้า

“เราเล่นมอญซ่อนผ้ากันดีกว่า” มะลิชวน

พี่ ๆ ตามใจน้อง เด็ก ๆ จึงนั่งล้อมวงที่สนามหญ้าหน้าเรือน

แดงเอาผ้าอาบนํ้าทบก้นพันเป็นเกลียวพอให้แข็ง แล้วรวบปลายผูกเป็นปมส่งให้มะลิ

มะลิฉวยผ้าเดินไปรอบ ๆ วง เด็กบางคนเหลียวดู แต่แดงห้ามไม่ให้เหลียวแดงว่าต้องเล่นให้ถูกข้อบังคับ คือให้นั่งก้มหน้า

เอามือคลำข้างหลังได้ ไข่ตำชำเลื่องได้ แต่เหลียวหน้าไปด้วยไม่ได้ผ้าที่ส่งมาไม่ต้องไม่ให้ห่างหลังนัก ต้องให้มือของคนนั่งคลำถึง

มะลิเอาผ้าฟาดก้นเด็กคนหนึ่ง เขาคใจ เขาไม่ทราบว่ามีมะลิ
เอาผ้าซ่อนไว้ข้างหลังเขาเมื่อไร เพราะมะลิล้อย ๆ หึงผ้าไว้เงิบ ๆ
แล้วพอเดินกลับมาอีกรอบหนึ่งก็ล้มลงหยิบผ้าฟาดเขา คราวนี้เขาต้อง
เป็นคนซ่อนผ้าแทนมะลิ มะลิลงนั่งแทนที่เขา

มะลิระวังตัวดี คิดว่าเขาคงแก้ผิด พอเขาผ่านไปข้างหลัง
มะลิ ๆ ก็ระวัง เขาจึงเดินเลยไปยังไม่ซ่อนผ้า

เขาเดินอยู่หลายรอบ แต่ออกสักหน่อยก็มีเสียงเอาผ้าฟาดก้น
เขาซ่อนผ้าไว้ข้างหลังเด็กอีกคนหนึ่ง เด็กคนนั้นเปลือย พอเดินเวียน
ไปครบรอบเขาก็เอาผ้าฟาด เด็กคนนั้นต้องเป็นคนซ่อนผ้าต่อไป

เผือกรู้จักสังเกต เขาได้ยินเสียงอะไรตกบนหญ้าใกล้ตัวเขา
แล้วเขาเห็นคนซ่อนผ้าเอาผ้าซ่อนข้างหลัง แต่ในมือไม่มีผ้า เขาจึง
คลำผ้าข้างหลังเขา พอได้ผ้าเขาก็กลุ่ก้นเอาผ้าไล่ฟาดคนซ่อนผ้า

คนซ่อนผ้าหนีเข้าไปในวงไม้ทั้น ก็ถูกผ้าฟาดก้น แล้วเผือกก็
เป็นคนซ่อนผ้าต่อไป

เผือกทิ้งผ้าไว้ข้างหลังแดง แต่แดงก็สังเกตเห็น แแดงฉวยผ้าวิ่งไล่
ฟาดก้นเผือก แต่เผือกหนีเข้าในวงไม้ทั้น จึงไม่ถูกฟาด แแดงต้องเป็น
ผู้ซ่อนผ้าบ้าง

เขาเล่นกันอยู่นาน พอจวนเลิกก็เกิดเรื่อง คือเด็กเพื่อนบ้าน
คนหนึ่งถูกผ้าฟาดโกรธ เข้าแย่งผ้าจะฟาดแก้แค้นบ้าง แแดงต้อง
เข้าห้าม

“ฟาดถูกแผลนั้น” เด็กคนนั้นว่า

“ฉันจะรู้ได้อย่างไรว่าเรามีแผล นั้นขอโทษ” เด็กคนหนึ่งตอบ
แดงตัดสินใจว่า “คนฟาดเขาไม่ผิด เขาเป็นนักกีฬา เขารู้จัก
ขอโทษ ถ้าใครมีแผลที่กันก็ไม่ควรเล่น”

จากบทสอนอ่านใหม่ เล่ม ๓ ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

กิจกรรม

๑. ครูอ่านให้ฟังหนึ่งเที่ยว พยายามออกเสียงให้ชัดเจน และ
ให้มัลลาลายพูด
๒. ให้นักเรียนคนหนึ่งหรือหลายคนผลัดกันอ่าน โดยสมมุติ
เป็นตัวในเรื่อง ตอนของผู้ใด ผู้นั้นก็อ่าน
๓. ให้อ่านข้อความที่ตอบคำถามต่อไปนี้ดัง ๆ
 - ก. ข้อบังคับของการเล่นมอญซ่อนผ้า
 - ข. เด็กเพื่อนบ้าน เขาแย่งผ้า จะฟาด แก่แค่ไหน บ้างแล้ว
พูดว่าอะไร
 - ค. เมื่อเกิดเรื่องขึ้น แแดงตัดสินใจอย่างไร
๔. ช่วยกันแต่งประโยคบนกระดาน ให้มีคำต่อไปนี้แล้วครูสอน
ให้ออกเสียงให้ถูกต้อง
ฟาด ฟัน ควั่น ความ ผา ขว

๕. อ่าน หรือ เขียนรูป หรือทำให้เข้าใจ

ก. นิ่งม้หน้า เอามือคลำข้างหลัง

ข. ไขตำชำเลื่อง

๖. ให้เล่าหรือเขียนเรื่องนออย่างสั้น ๆ ด้วยคำพูดของนักเรียน
เอง

๗. จงตอบคำถามเหล่านี้

ก. เพราะเหตุไรเด็กเพื่อนบ้านจึงเข้าแย่งผ้า

ข. เหตุไรแดงจึงตัดสินใจ เด็กที่ฟาดถูกเด็กเพื่อนบ้าน
นั้น เป็นนักกีฬา

ค. ที่เรียกว่า นักกีฬานั่น มีลักษณะอย่างไร จงบอก
มา ๓ อย่าง

๘. ใครเคยเล่นอะไรแล้วเกิดเรื่องขึ้นระหว่างเล่นบ้าง ลองเล่า
ให้เพื่อนฟังแล้วช่วยกันคิดว่า การกระทำเหล่านั้นเรียกว่า
เป็นนักกีฬาหรือไม่

๙. พานักเรียนออกไปเล่นมอญซ่อนผ้านอกห้องเรียน

๑๐. ถ้าใครเคยร้องบทร้องเรื่อง มอญซ่อนผ้าว่าอย่างไรก็ให้ลอง
ร้อง เช่น “มอญซ่อนผ้าตุ๊กตาอยู่ข้างหลัง” เป็นต้น

กาเหว่า

เจ้านกกาเหว่าเอย
แม่กาที่หลงรัก
คาบเอาข้าวมาเผอ
ถนอมไว้ในรังนอน
ปีกเจ้ายังอ่อนคลอแคล
แม่กาพาไปกิน
ต้นเจ้าเหยียบสาหร่าย
กินกุ้งแลกินกุ้ง

ไข่วไว้ให้แม่กาพัก
คิดว่าลูกในอุทร
ไปคาบเอาเหยื่อมาบ่อน
ซ่อนเหยื่อมาให้กิน
ท้อแท้จะสอนบิน
ที่ปากน้ำพระคงคา
ปากก็ไข้หาปลา
กินหอยกระพังแมงดา

กินแล้วก็ไผมา
ยังมีนายพราน
ยกบันชนสอง
ตัวหนึ่งว่าจะต้ม
กินนางแม่กาดำ

จับต้นหว้าโพธิทอง
เที่ยวเยี่ยมเยี่ยมมองมอง
จ้องเอาแม่กาดำ
อีกตัวหนึ่งจะยำ
คำวนนุแม่นา

จากบทกลอนกล่อมเด็ก หอพระสมุดวชิรญาณ รวบรวม

กิจกรรม

๒๐ ส.ค. 2553

๑. อ่านกลอนให้เพื่อนฟัง

๒. อ่านพร้อมกันทั้งชั้น

๓. แบ่งกันอ่านเป็นตอน ๆ ตามที่จัดไว้ดังต่อไปนี้ :-

เด็กคนที่ ๑ (แม่นกกาเหว่า)

เจ้านกกาเหว่าเอ๋ย

ใจไว้ให้แม่กาพัก

เด็กคนที่ ๒ (แม่กา)

แม่กาก็หลงรัก

คิดว่าลูกในอุทร

คาบเอาข้าวมาเพื่อ

ไปคาบเอาเหยื่อมาบ่อน

ถนอมไว้ในรังนอน

ซ่อนเหยื่อมาให้กิน

เด็กคนที่ ๓ (ลูกนกกาเหว่า)

ปีกเจ้ายังอ่อนคลอเคล

ท้อแท้จะสอนบิน

เด็กคนที่ ๒ กับเด็กคนที่ ๓ (ลูกนกกับแม่กา)

แม่กาพาไปกิน

ที่ปากน้ำพระคงคา

ดินเจ้าเหยียบสาหร่าย

ปากก็ใช้หาปลา

กินกุ้งแลกินกั้ง

กินหอยกระพังแมงดา

กินแล้วก็โผมา

จับที่ต้นหว้าโพธิทอง

เด็กคนที่ ๔ (นายพราน)

ยังนายพราน

เที่ยวเยี่ยมเยยมมองมอง

ยกปืนชนส่อง

จ้องเอาแม่กาดำ

ตัวหนึ่งจะตัม

อีกตัวหนึ่งจะยำ

กินนางแม่กาดำ

คำวันนอแม่นา

๔. อ่านคำยากเรื่องกาเหว่าดังนี้:—

กาเหว่า ดูเหว่า หมายความว่า ช่อนกชนิดหนึ่ง ตัวดำ
ขนาดเล็กกว่ากาเล็กน้อย บางทีมีลาย
จุดขาว ๆ

นกดูเหว่าไม่รู้จักเลี้ยงลูกของตัวเอง โดยมากมันชอบแอบไปไข่
ไว้ในรังของนกอื่น ปลอ่ยให้เขาเลี้ยงลูกของตนแทน มันชอบแอบ
ไปวางไข่ไว้ในรังกา แม่กาจะฟุมฟัก จะหลงรักก็ว่าลูกในอุทร

กิง หมายความว่า สัตว์น้ำคล้ายกุ้งแต่ลำตัวแบน เปลือกหุ้ม
 ท่อนหัวอ่อน ไม่มีกระดูกแหลม ท่อนหาง
 แบน มีสันและหนาม อวัยวะหายใจอยู่
 ติดกับเท้าทางด้านหลังของลำตัว มีอยู่ใน
 น้ำเค็ม

กระพัง ในทศนคภพหมายถึงหอยกะพง ซึ่งเป็นหอยน้ำเค็ม
 ชนิดหนึ่ง คล้ายหอยแมลงภู่ แต่ตัวเล็กกว่า

แมงดา หมายความว่า สัตว์ชนิดหนึ่ง แมงดานามีขา ๖ ขา
 มีปาก แมงดาทะเล เป็นสัตว์น้ำเค็ม
 ชนิดหนึ่ง มีกระดองแข็ง

คลอแคล หมายความว่า ไม่ห่างออก หรือ เคียงกัน

ไซ หมายความว่า เชย คู้

ทอแท้ หมายความว่า อ่อนแอ

ลำห้วย หมายความว่า พืชจำพวกหนึ่งอยู่ในน้ำ

อุทร หมายความว่า ท้อง

๕. ตอบคำถามต่อไปนี้:—

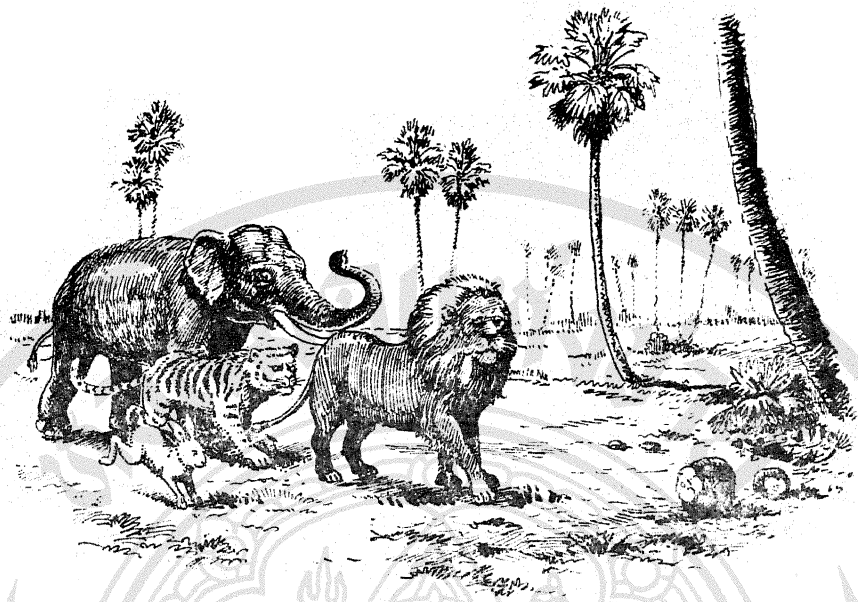
ก. แม่นกกาเหว่ากับแม่กามรูปร่างต่างกันอย่างไร

ข. แม่กาพาลูกนกกาเหว่าไปหาอะไรกินบ้าง

- ค. ทำไมแม่กาจึงไม่ได้พาลูกกลับรัง
- ง. เสียงร้องของนกกาเหว่ากับกาต่างกันอย่างไร
- จ. เขียนเรื่องกาเหว่าสั้น ๆ สำหรับเล่าให้น้องฟัง

๖. ทำสิ่งต่อไปนี้:—

- ก. ใช้กระดาษกับเบี่ยงเบี่ยงทำหัวแม่กานกกาเหว่า ลูกนกกาเหว่า และแม่กา ให้ใหญ่พอสำหรับสวมศีรษะได้เพื่อเล่นละคร
- ข. เขียนภาพประกอบเรื่องนกกาเหว่าตอนใดตอนหนึ่ง
- ค. อ่านหนังสือเรื่องนกให้มาก ๆ
- ง. ศึกษาชีวิตจริงของนก
- จ. ทำสมุดภาพเรื่องนกที่อ่านแล้ว
- ฉ. ร้องเพลงกล่อมเด็กเรื่องกาเหว่า

กระต่ายตนตม

ครั้งหนึ่ง กระต่ายตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นตาล ขณะเมื่อ
 กระต่ายหลับอยู่นั้น เกิดลมพายุใหญ่พัดกล้า ลูกตาลบนต้นหล่นตม
 ลงมาทพนดินเกือบถกกระต่าย กระต่ายตกใจตื่นขึ้นสำคัญว่าพาล่ม
 ไม่ทันได้ไตรตรอง ลูกขนได้วิ่งไปโดยสุดกำลัง เพราะกลัวความตาย
 ฝ่ายเสือ ช้าง กวาง ทราบ แรด และสัตว์อื่นอีกหลายจำพวก
 เห็นกระต่ายวิ่งมาโดยเต็มกำลังดังนั้น จึงถามกระต่ายว่า “นทานวิ่งหนี
 อะไรมา” กระต่ายวิ่งพลางบอกความพลางว่า “พาล่ม” สัตว์
 เหล่านั้นได้ฟังกระต่ายบอกไม่ทันไตรตรองสำคัญว่าพาล่มจริง ก็พากัน

วิ่งตามกระต่ายไป หกหล่มขาหัก แข็งหัก โคนต้นไม้ ตกเหวดตายบ้าง
ก็มี ส่วนที่ยังเหลืออยู่ก็พากันวิ่งหนีต่อไปอีก

พระยาราชสีห์ตัวหนึ่ง เป็นสัตว์มีปัญญา เห็นสัตว์ทั้งหลายมีเสื่อ
ข้างเป็นต้น พากันวิ่งมาไม่หยุดหย่อน จึงร้องถามว่า “เอะ เหตุไร
ท่านทั้งหลายจึงพากันวิ่งจนโคนกันล้มตายฉะนี้ หยดบอกให้เรารับ
ประเดี๋ยวก่อน” สัตว์เหล่านั้นกลัวอำนาจราชสีห์ก็ต้องหยุด และเล่า
ความที่กระต่ายแจ้งแก่ตนให้ราชสีห์ฟัง ราชสีห์ก็เข้าใจทันทีว่า สัตว์
เหล่านั้นคงจะคิดอะไรมาสักอย่างหนึ่ง จึงถามต่อไปว่า “พาลล้มที่ตรงไหน
จงพาเราไปดูสักที” สัตว์เหล่านั้นกลัวตายจนตัวสั่น แต่ขัดอำนาจ
ราชสีห์ไม่ได้ก็ต้องพาราชสีห์ไป พอถึงใต้ต้นตาลที่กระต่ายนอน
ราชสีห์ก็พิจารณาเห็นลูกตาลตกอยู่ที่โคนต้น ก็เข้าใจว่าผลตาลนั้น
หล่นลงมา กระต่ายสำคัญว่าพาลล้มก็ตกใจจึงวิ่งหนี สัตว์ทั้งหลาย
ที่ไม่มีความเฉลียวฉลาดก็พากันหลงเชื่อกระต่าย วิ่งเตลิดไป จนโคนกัน
ขาหัก คอหัก ตกเหวดตาย สัตว์ทั้งหลายที่พากันได้รับทุกขเวทนาครั้งนี้
ก็เพราะเป็นผู้ฉลาดเฉลียวปัญญาหาไตรตรองมิได้.

จากนิทานสุภาษิต พระประกาศคุณนิสาร (สุน บุนนาค) เรียบเรียง

กิจกรรม

๑. สิ่งที่เราควร
 - ก. ให้เข้าใจถึงการตัดสินใจโดยไม่มีเหตุผล
 - ข. ให้เข้าใจความหมายของคำว่า “กระต่าย
ต้นตม” “ฉลาด และ เฉลียว”

ค. ให้อ่านออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน

ง. ให้รู้ว่า พยางค์ประกอบด้วย อากาศและเมฆ
ไม่มีทางถล่มลงได้

จ. ให้รู้ลักษณะของเหว

๒. สิ่งควรทำ ก. ให้นักเรียน ๒-๓ คน ผลัดกันออกมาอ่านต่างๆ
จนจบเรื่อง ครูแนะนำให้ออกเสียงให้ถูกต้อง
ชัดเจน และอาจให้เล่นละคร ทำเสียง ทำท่า
ประกอบ วาดรูปหรือปั้นรูปสัตว์ สุดแล้วแต่
ใครจะชอบทำอะไรก็ได้

ข. พยายามให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม สนุก
ในบทเรียนนี้

๓. ให้ตอบคำถามโดยได้เครื่องหมาย ✓ หรือ ×

ก. กระต่ายตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นตาล

ข. เกิดลมพายุใหญ่พัดกล้า

ค. ลูกตาลบนต้นหล่นตุ้มลงมาบนพื้นดิน

ง. ลูกตาลนั้นถูกศรทะลุกระต่าย

จ. กระต่ายกลัวความตาย

๔. อ่านข้อความที่ตอบคำถามต่อไปนี้ดัง ๆ

ก. อะไรเป็นต้นเหตุที่ทำให้สัตว์ทั้งหลายพากัน ขาหัก

คอหัก ตกเหวตาย

ข. เหตุไรสัตว์เหล่านั้นจึงตนตกใจ

ค. เหตุไรสัตว์เหล่านั้นจึงได้รับทุกข์เวทนา

ง. ทำไมราชสีห์จึงไม่ตนตกใจไปด้วย

๕. ใครเคยเห็นสัตว์ทกล้างลงในเรื่องไหนบ้าง ลองเล่าให้เพื่อนฟัง ว่า มันมีลักษณะอย่างไร

๖. ในเรื่องนั้นกล่าวว่า มีสัตว์อื่น ๆ อีก ใครคิดว่ามีอะไรอีกบ้าง และ จะช่วยให้เพื่อน ๆ ได้เห็นสัตว์เหล่านั้นได้ที่ไหน หรือใครจะบันทึกหรือเขียนรูปให้เพื่อนดูก็ได้

๗. ให้นักเรียนแสดงละครประกอบท่าทางต่อไปนี้

ก. กระต่ายตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นตาล

ข. กระต่ายลุกขึ้นได้ ก็วิ่งไปโดยสุดกำลัง

ค. กระต่ายวิ่งพลาง บอกพลางว่า “ฟ้าถล่ม”

ง. สัตว์เหล่านั้นได้ฟัง ไม่ทันไตร่ตรอง ก็พากันวิ่งตาม

กระต่ายไป

จ. ราชสีห์พิจารณาเห็นลูกตาลหล่นอยู่ที่โคนต้น.

สัตว์ลวย ป่างาม

เห็นกว้างย่างเยื้องชาเลองเดิน เหมือนอย่างนางเชิญ
 พระแสงสำอางข้างเคียง
 เขาสูงผ่องหงส์ลงเรียง เรืองรองช่องเสียง
 สำเนียงน้ำฟังวังเวง
 กลางไพรไถ่ขันบรรเลง ฟังเสียงเพิงเพลง
 ชอแจ้งจำเรียงเวียงวัง
 ยุงทองรองกะโถงโห่งดั่ง เพียงฆ้องกลองระฆัง
 แตรสังข์กังสดาลขานเสียง

กะลิ่งกะลางนางนวนอนเรียง พญาลอคลอเคียง
แอ่นเอียงอโง้งโองเทง

ค่อนทองเสียงร้องป๋องเป้ง เพลินฟังวังเวง
อเก้งเร้งร้องลงเซ้ง

ฝูงละมั่งฝูงดินกินเพลิง คางแข็งแรงเร้ง
ย่นเบ้งบงหน้าตาโพลง

บ่าสูงย่งย่างข้างโขลง อังคะนึ่งผิงโผง
โยงกันเล่นนาคล่าไป

จากมลายูบรรพกาล

กิจกรรม

๑. อ่านข้อความข้างต้นในใจให้คล่อง เสียสัปดาห์หนึ่งก่อน อ่าน
ดัง ๆ เว้นจังหวะให้ถูก ขณะอ่านเคาะจังหวะตามไปด้วย
เห็นกว้าง ย่างเอียง ขำเลื่องเดิน เหมอน้อย่าง นางเชิญ
พระแสง ลำอาน ข้างเคียง
เขาสูง ฝูงหงส์ ลงเรียง เร้งร้อง ซองเสียง ลำเนียง นำฟัง
วังเวง

ต่อไปอ่านทำนอง ให้ครูอ่านนำ เธออ่านตาม ลองอ่านพร้อม ๆ
กันทั้งชั้นบ้าง ลองแบ่งกันอ่านเป็นหมู่บ้าง หมู่ที่หนึ่งอ่านวรรคแรก
หมู่ที่สองอ่านวรรคที่ ๒ และหมู่ที่สามอ่านวรรคที่ ๑ แล้วขยับหน้าหมู่
หน้าใหม่

ลองนับคำดู เธอจะเห็นว่า ทั้งสามวรรคมีอยู่ ๑๖ คำด้วยกัน
วรรคแรกมี ๖ วรรคที่สองมี ๔ และวรรคที่สามมี ๖

ลองสังเกตคำที่มีเสียงสระคล้องจองกัน แล้วขีดเส้นโยงดู

ข้อความที่เธออ่านนพรรณนาถึงป่า มีสัตว์ชนิดต่าง ๆ มากมาย
ทั้ง ๔ เท้าและ ๒ เท้า เธอลองอ่านดูแล้วบอกว่าสัตว์ ๔ เท้ามีสัตว์
อะไรบ้าง สัตว์ ๒ เท้าคือพวกนกมีอะไรบ้าง

สัตว์เหล่านี้ทำให้ป่า น่าดูน่าชม บางชนิดก็ร้องเพราะ จีบใจ
เหมือนใครมาบรรเลงเพลง คนไม่ควรทำลายมัน บำรุงรักษาให้มันมี
ลูกหลานไว้ชมเล่นต่อไป

เธอเคยไปเที่ยวป่า หรือสวนสัตว์ และรู้จักสัตว์เหล่านั้นบ้าง
หรือไม่

๒. คำยาก

ย่างเยื้อง แปลว่า เดินทำอย่างละคร เมื่อเข้าหรือออกโรง
พระแสง ,, อาวุธ
สำออง ,, งาม

นางเชิญพระแสงสำออง แปลว่า นางถืออาวุธของพระ
เจ้าแผ่นดิน ในเวลามงานพระราชพิธี
เช่น เมื่อพระเจ้าแผ่นดินขึ้นครองแผ่นดิน
มีพระคล้าย ๆ กับทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เรียก
ว่าพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร ต้องมีเจ้านาย
ผู้หญิงถือพระแสงดาบและเครื่องใช้ในพิธี
ตามเสด็จ

สำเนียง แปลว่า เสียง

ไพร ,, ป่า

แจ้ง ,, เครื่องดนตรีจีนชนิดหนึ่ง มีสายสำหรับ
ดีด

จำเรียง ,, ร้องเพลง

บรรเลง ,, ทำเพลง

สังข์ ,, หอยชนิดหนึ่งสีขาว ไซ้เบา

กังสดาล ,, ระฆังวงเดือน

ลองเชิง ,, คะนอง ต้นเต็น โดดโพน

คางแข็ง ,, มีคางแข็งแรง

๓. ลองทำท่าข้างเดิน กว้างเดิน กว้างกระโดด ๆ ล ฯ
๔. ลองทำท่านกยูงรำแพนหาง
๕. ลองทำเสียงร้องอย่างไก่ นกยูง นกค้อนทอง ๆ ล ฯ
๖. ลองไปเที่ยวสวนสาธารณะ หรือสวนสัตว์ เมื่อกลับมาเล่าให้
ครูและเพื่อนฟังว่า เธอเห็นสัตว์อะไร และต้นไม้อะไรบ้าง
๗. ลองทำเสียงระฆัง เสียงฆ้อง เสียงกลอง ปี่ แตร ๆ ล ฯ
๘. เขียนชื่อสัตว์ชนิดต่าง ๆ ทั้งสองเท้าและสี่เท้าที่เธอรู้จัก ถ้า
สามารถเขียนได้ก็เขียนด้วยว่า มันร้องเสียงอย่างไร
๙. เก็บรวบรวมภาพสัตว์ชนิดต่าง ๆ และเขียนชื่อบอกไว้
๑๐. วาดภาพสัตว์ที่เธอชอบ แล้วระบายสี

๑๑. ลองเขียนภาพบ้าง แล้วเขียนคำอธิบายด้วย

๑๒. เธอทราบหรือไม่ว่า สัตว์เหล่านั้นร้องเสียงอย่างไร จงเขียนชื่อสัตว์และเสียงที่มันร้องไว้เข้าด้วยกัน

๑. ช้าง กะว้า

๒. เสือ โห่กบ

๓. นกยูง บ่องเบ้ง

๔. นกค้อนทอง เอ็กเอ็ก ๆ

๕. ไก่ กะโต้งโห่ง

๖. กาเหว่า หรือดู่เหว่า ฮุม ฮุม

๑๓. หากคำที่เสียงคล่องกับคำว่า ย่าง เช่น กลาง นาง
เพลง เช่น วังเวง บรรเลง
เพลง เช่น เรือง เบ่ง

๑๔. หากคำที่ชนต้นด้วยอักษร ร เช่น เรือง ร้อง รัง
ส เช่น แสง สาย สาง
ฯลฯ

หมายเหตุ คำเหล่านั้นต้องเป็นคำที่มีความหมายด้วย เธออาจจะ
ลองแต่งคำประพันธ์แบบนั้นดูบ้างก็ได้

๑๕. สัตว์ในเรื่อง

ช้าง เป็นสัตว์ ๔ เท้า ตัวใหญ่มาก ช้างในเมืองไทยสูงราว ๘-๙ ฟุต มั่งว่องสำหรับหายใจ ช้างตัวผู้เรียกว่าช้างพลาย มั่งยาว แต่บางตัวก็มั่งงาเล็กสั้น เรียกว่าขนาย ส่วนช้างตัวเมียหรือช้างพังมั่งงาเล็กสั้น

กวาง เป็นสัตว์ ๔ เท้า สูงราว ๕ ฟุต มีเขาข้างละ ๓ กิ่ง เป็นประโยชน์แก่มัน เมื่อเวลากวางวิ่งไปในป่า เขาของมันจะถ่างเถววัลย์หรือกิ่งไม้ ทำให้อันวิ่งลอดไปได้สะดวก

อีเก้ง เป็นสัตว์ ๔ เท้าคล้าย ๆ กวาง แต่เขาสั้นกว่า ขนสีเหลืองแกมแดงสวยงามดู อีเก้งตัวเมียไม่มีเขา ถ้าใครไปไล่หรือเข่นฆ่ามันเสียคล้ายกับขวามันจะวิ่งเข้ามาหา เวลามันตกใจร้องเสียงดัง เอ็บ เอ็บ

ละมั่ง กวางชนิดหนึ่ง สูงราว ๔ ฟุตกว่า ขนสีน้ำตาลแกมเหลืองหรือแดง อยู่ตามทุ่งหญ้าในที่ราบสูง และตามป่าไม้แดง ไม้เต็ง ไม้รัง ไม่อยู่ในป่ารก ตัวเมียไม่มีเขา ตัวผู้สักระยะกว่าตัวเมีย และมีขนคอยาวกว่า หอน ลูกละมั่งมีจุดขาว ๆ ตามตัวและตะโพก ละมั่งชอบกินโป่งดิน

- นกยูง ลำตัวขนาดใหญ่ ๗ แต่หางยาว มีขนสีเขียว
 เหลืองงาม ชอบนอนบนยอดไม้สูง กินแมลงและ
 เมล็ดพืชเป็นอาหาร ตัวผู้สวยกว่าตัวเมีย และมี
 ธรรมชาติเหมือนไก่ตัวผู้ คือ เจ้าชู้ มักชอบรำแพนหาง
 มีเมียเป็นฝูง ๆ แต่ไม่มีใครเลี้ยงลูก
- กะลิง นกสีเขียวคล้ายนกแก้ว แต่ตัวเล็กกว่า ปากเป็นสีดำ
 กะลิง นกชนิดหนึ่ง สีสน้ำตาลแดง หน้าและหัวเป็นสีขาว
 มักชอบหากินเป็นฝูง เมื่อตัวหนึ่งร้องขึ้นตัวอื่น ๆ ก็ร้อง
 ตามกันแซ่แซ่ มักหากินตามป่าโปร่งหรือกอไผ่เป็นฝูง
 มันกินตัวแมลงและตัวหนอนต่าง ๆ
- นางนวล นกนางนวล เป็น นก ที่อยู่ ตาม ชายทะเล เป็น นก ที่
 ห่อเกี้ยวมาในฤดูหนาว นกนางนวลมีสีขาวนวลทั้งตัว
 หรือสีเทาอ่อน ราวปลายเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม
 ขนหัว และ หน้าผาก จะ เปลี่ยน เป็น สีดำ แกม น้ำตาล
 ในฤดูร้อนราวเดือนเมษายน มันจะบินกลับไปวางไข่ใน
 ธิเบต แล้วบินกลับมาเมืองไทยอีกในฤดูหนาวราว ๆ
 เดือนพฤศจิกายน สีสันหัวก็จะเปลี่ยนเป็นขาว อาหาร
 ของมันส่วนมาก คือ ปลา นกนางนวลมีเท้าคล้ายเป็ด
 ขนมันมีมากคล้ายเป็ด ลอยน้ำและว่ายน้ำได้ มัก
 หากินตามริมทะเลเป็นฝูง แถบแม่น้ำเจ้าพระยาก็มี
 มันบินโฉบไปมาจับปลาเล็กปลาน้อยกิน

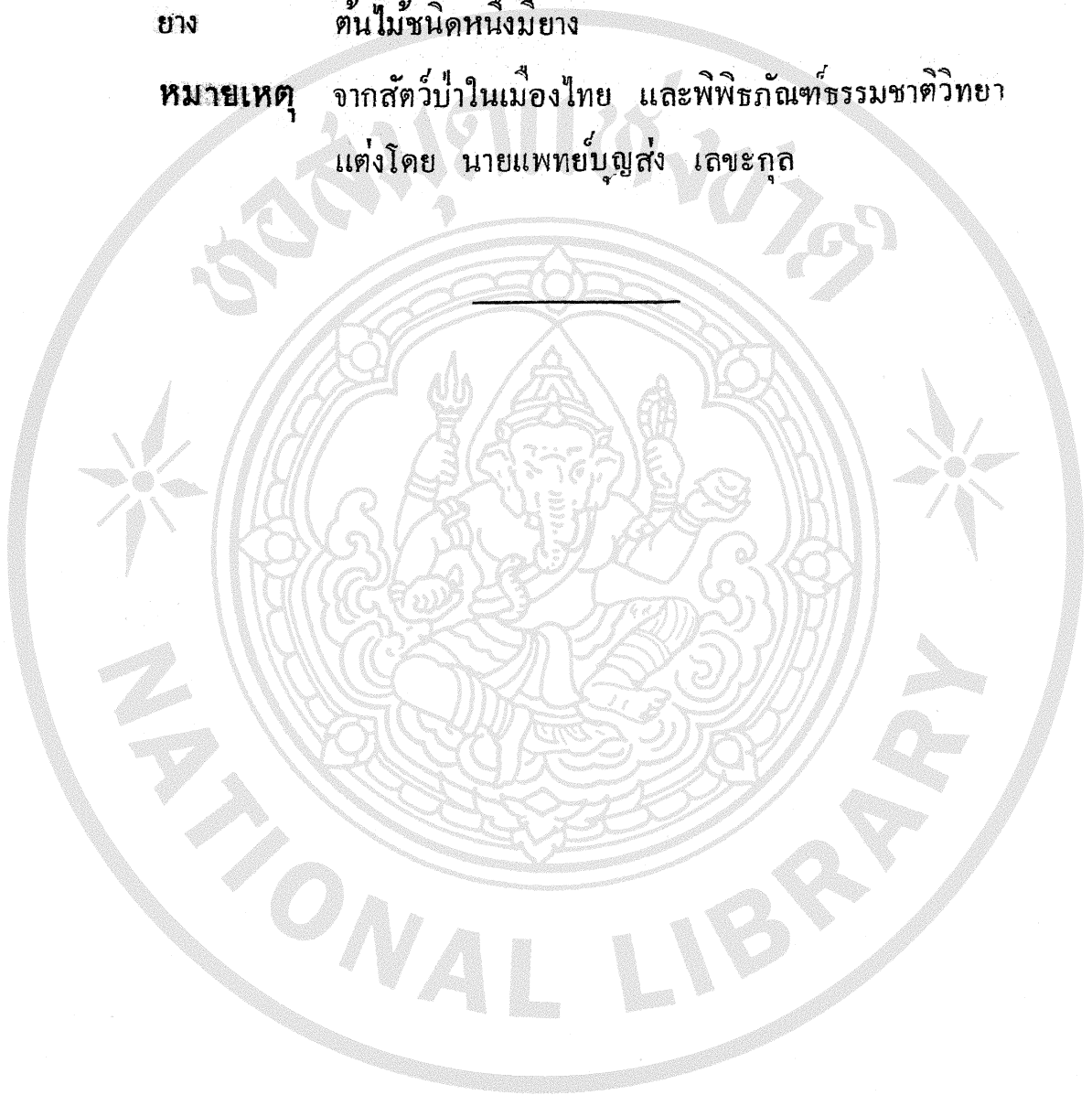
นกแอ่นลม ปรกติเราเรียกนกนางแอ่นหรือแอ่น ตัวเล็ก ๆ มีอยู่
 ทั่วไปตามชายทะเลในเมืองไทย บางชนิดอยู่ริมเขา
 บางชนิดใช้น้ำลายทำรังในถ้ำหรือเพิงหินตามเกาะ คน
 ชอบกินรังของมันเป็นอาหาร บางชนิดทำรังอยู่ตามดิน
 ธรรมชาติของมันมักอยู่กับที่ ไม่ไครบินไปไหนไกล
 และไม่ได้มีกำลังมากเป็นพิเศษ
 เอียง มีอยู่ทั่วไป มักชอบหากินอยู่กับควาย จนมีคำกล่าวว่า
 นกเอียงเลี้ยงควายเฒ่า มันชอบเกาะอยู่ข้าง ๆ ควาย
 เมื่อควายเข้าไปในนาหรือกินหญ้า แมลงก็จะบินหนี
 ออกมา นกเอียงจะโฉบจิกแมลงกิน
 อีโก้ง เป็นนกสีน้ำตาล ขนาดเท่านกฟิราบ คอและขายาว
 มักอยู่ตามท้องนา กินลูกกุ้ง ลูกปู ลูกปลา และแมลง
 หงส์ เป็นนกในนี่ยาชนิดหนึ่ง เป็นจำพวกห่าน แต่ตัวโต
 และคอยาวชดช้อยกว่า ขนสีขาว สวย เสียงเพราะ
 ค้อนทอง หรือเรียกกันว่า นกค้อนทอง ขนสีเขียว หน้าผากแดง
 ตัวยาวราว ๓ นิ้วเศษ เกาะอยู่ตามยอดไม้ ร้องบ้อง ๆ
 พญาล่อ เป็นชื่อนกชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ไก่ฟ้า ขนาดเมื่อคุเ็น ๆ
 เท่าไก่ มีอยู่ตามป่า บางชนิดอยู่ตามยอดเขาสูง บาง
 ชนิดอยู่ในป่าโปร่งที่มีพุ่มไม้ และ ต้นไม้รก ขนประปราย
 ตามเชิงเขา ชอบหากินตามเขาหินและริมห้วย ชอบ
 ออกหากินในที่แจ้งบ้างในตอนเช้าและเย็น ตอนกลางวัน

หากินในתרםกรรม มักทำรังบนดินเป็นแอ่ง มีใบไม้รอง
ใต้พุ่มไม้หรือใต้กอไผ่

ยุง ต้นไม้ใหญ่ชนิดหนึ่งในป่าสูง

ยาง ต้นไม้ชนิดหนึ่งมียาง

หมายเหตุ จากสัตว์ป่าในเมืองไทย และพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา
แต่งโดย นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล

พ่อกับลูก

ชายแก่คนหนึ่งมีลูกหลายคน ลูกเหล่านี้นะแหละกันวันวาย
อยู่เสมอมิได้ขาด พ่อสั่งสอนเท่าใด ลูกเหล่านี้นก็ไม่เลิกทะเลาะกัน
วันหนึ่งพ่อจึงบอกให้ลูกไปหา แขนงไผ่มา คนละสองสามอัน ตามแต่จะ
หาได้ เมื่อได้มากพอแล้ว พ่อเอาแขนงไผ่เหล่านี้นามัดรวมกันเข้า
เป็นกำเดียว ส่งให้ลูกหักแขนงไผ่ทั้งมัดโดยเต็มกำลังทีละคน ๆ ก็
ไม่มีใครหักได้สักคนเดียว พ่อจึงแก้มัดแขนงไผ่แล้วยื่นให้หักแต่คน
ละอัน ๆ ลูกก็หักได้ พ่อจึงพูดให้ฟังว่า “นี่แหละลูก ถ้าพวกเจ้า
รักกัน พร้อมใจกันช่วยระกัน ไม่ว่าในกิจการใด ๆ ให้กลมเกลียว
เป็นอันเดียวกัน พวกเจ้าจะมีกำลังมั่นคงเหมือนกับแขนงไผ่ทั้ง ๆ มัด

ถึงใครคิดร้ายก็จะ ทำร้าย แก่พวกเจ้า มิได้ แต่ถ้าเจ้า ทะเลาะวิวาท
แตกกันเป็นต่างคนต่างใจแล้ว ก็จะเช่นเดียวกับแขนงไฟเป็นอัน ๆ
ใครเขาจะทำร้าย ทำไปที่ละคน ๆ ก็จะหมดพวกเจ้าทุกคนในไม่ช้านาน
เท่าใด”

จากนิทานอีสป ของพระยาเมธาลัย (สาทร สุทธิเสถียร)

กิจกรรม

๑. อ่าน

ครูอาจจะเล่าให้เด็กฟังว่า ตามธรรมดาครอบครัวนี้จะประกอบ
ด้วยใครบ้าง และนำเรื่องนั้นเข้ามา ครูถามว่ามีใครอยากอ่านเรื่องนั้นบ้าง
และให้เด็กที่ต้องการอ่าน อ่านให้เพื่อนฟัง

- (๑) นักเรียนอาจอ่านดัง ๆ ตอนที่ชอบมากที่สุด
- (๒) นักเรียนอาจอ่านดัง ๆ ตอนที่เห็นว่าสำคัญที่สุดของเรื่อง
- (๓) อ่านข้อความที่ตอบคำถามต่อไปนี้ดัง ๆ

ก. ลูกของชายแก่เป็นเด็กอย่างไร ข. พ่อให้ลูก ๆ ไปเก็บอะไรมา

ค. พ่อใช้แขนงไฟทำอะไร

๒. คู่กันสนทนากัน

- (๑) นักเรียนอาจเล่าเรื่องคล้าย ๆ กันนี้ให้เพื่อนฟัง ถาม
- (๒) นักเรียนอาจเล่านิทานเรื่องนี้ให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยใช้คำพูด
ของตัวเอง

- (๓) นักเรียนอาจเล่นเป็นละคร สมมติเองว่าลูก ๆ ของเราจะเป็น
สักคน
- (๔) นักเรียนอาจย่อเรื่องและเขียนให้เหลือเพียงสามบรรทัด

๓. ลองเขียนดู

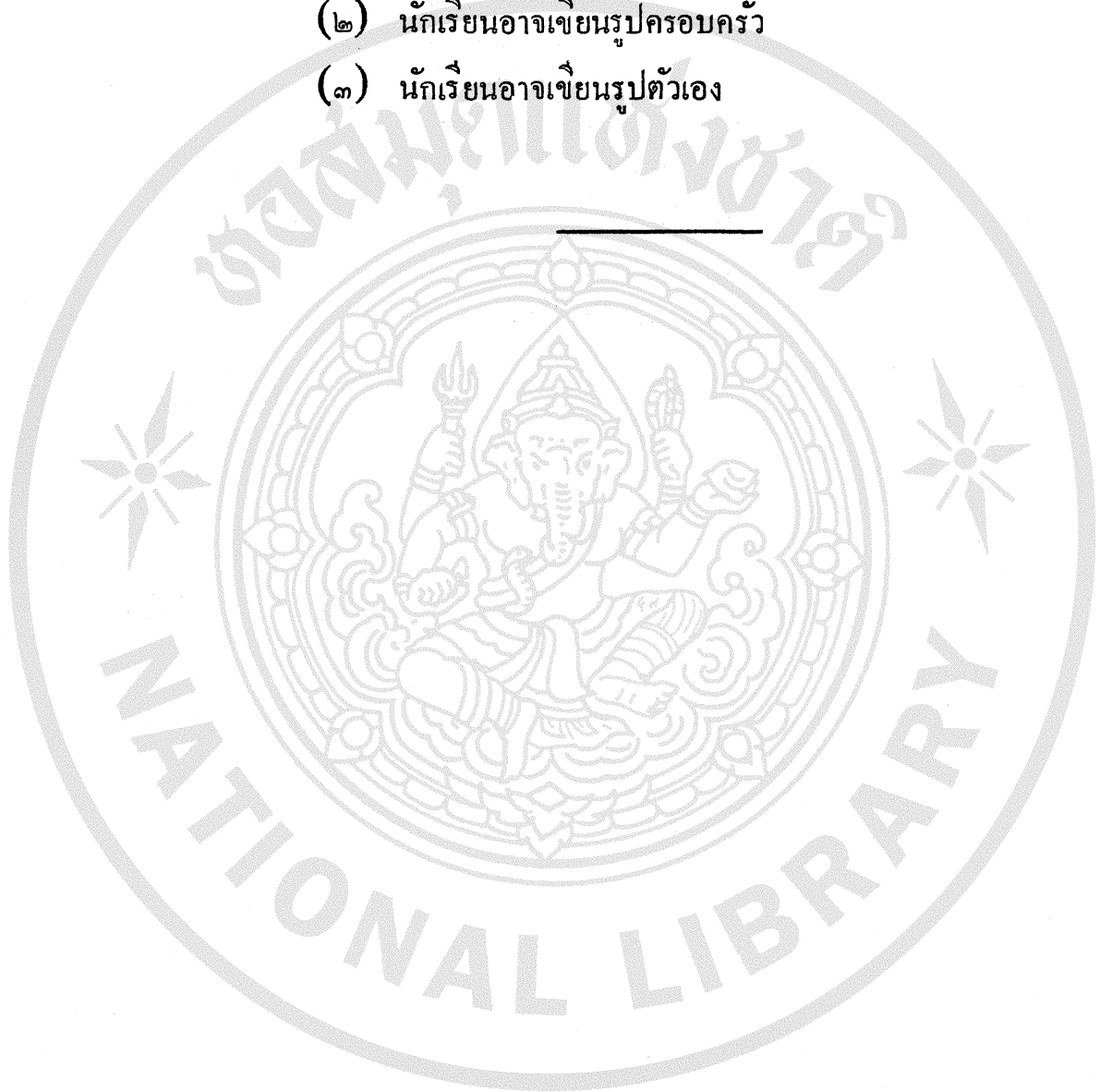
แบ่งหน้ากระดาษออกเป็น ๒ ซีก บนหัวกระดาษซีกขวา
เขียน “ลูก” ซีกซ้ายเขียน “พ่อ” และเขียนประโยคต่อไปใน
ด้านซ้ายหรือขวาให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่อง ลูก ๆ ทะเลาะกันเสมอ
ลูก ๆ เก็บแขนงไฟมาคนละ สองสามอัน พ่อมัดแขนงไฟ
หลายอันเข้าด้วยกัน ลูกหักแขนงไฟทิ้งมัดไม่ได้ พ่อแก้มัด
แขนงไฟออกและสั่งให้ลูกหักที่ละอัน ลูกหักแขนงไฟได้โดยง่าย

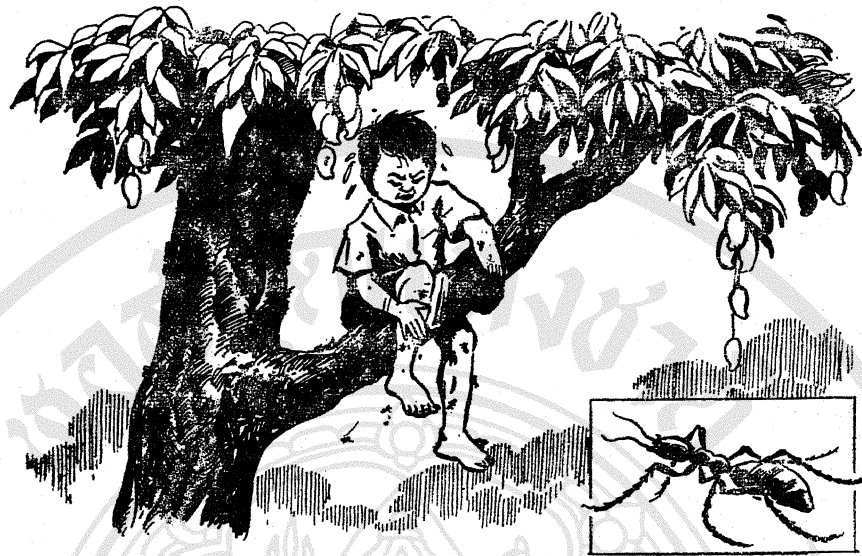
๔. คิดดูเล่น

- (๑) นักเรียนอาจช่วยกันหรืออาจจะต่างคนต่างคิดก็ได้ว่า ผู้
เขียนนิทานเรื่องนี้ต้องการจะแนะนำว่าอย่างไร หรือมี
ความคิดเห็นอย่างไร และจดไว้
- (๒) นักเรียน อาจ ตั้งกฎแห่งความประพฤติของตนเองขึ้นอีก
หลายข้อและจดไว้
- (๓) นักเรียนอาจช่วยกันคิดว่า
ก. นิทานเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นได้ไหม ข. จบแล้วหรือยัง

๕. เขียนรูปเล่น

- (๑) นักเรียนอาจเขียนรูปบ้าน
- (๒) นักเรียนอาจเขียนรูปครอบครัว
- (๓) นักเรียนอาจเขียนรูปตัวเอง

มดแดง

มดเอ๋ยมดแดง	เล็ก ๆ เร็วแรงแข็งแรง
ใครกลากรายทำร้ายถึงรังมัน	ก็วิ่งพुरुกรุกมันมาทันที
สู้ได้หรือมิได้ใจสาหัส	ปากกัดกันต่ออย่าถอยหนี
ถ้ารังเราใครกลา มาราว	ต้องต่อสู้ทรหดเหมือนมด เอ๋ย

นายทศ เปรียญ แต่ง ร้องลำพัตชา

จากคอกสร้อยสุภาสิต ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ

กิจกรรม

เธอบางคน อาจยังไม่ทราบว่า มดอยู่กัน เป็นพวก เป็นหมู่คล้าย ๆ กับคนเรา มันแบ่งงานกันทำคล้าย ๆ กับคนเราด้วย มดตัวเมียซึ่งมีหน้าที่สืบพันธุ์ไม่ต้องทำงานอะไรเลย นอกจากออกไป มดอีกพวกหนึ่ง ทำหน้าที่คนงานช่วยเลี้ยงดูลูกอ่อน ช่วยทำอาหาร และช่วยทำความสะอาดรัง และยังมีมดอีกพวกหนึ่งทำหน้าที่เป็นทหาร บังกันและต่อสู้เพื่อมารุกรานอย่างทรหด ดังกล่าวในคำกลอนบทนี้

๑. อ่าน

- (๑) อ่านในใจและคิดว่า มดแดงตัวเล็ก ๆ ช่างกล้าหาญ และพร้อมเพรียงกันเพียงไร
- (๒) ฟังครูอ่าน
- (๓) อ่านออกเสียง และ แสดงความรู้สึกตามคำกลอนในการอ่านออกเสียงนี้ เธออาจแบ่งออกเป็นสองพวก พวกที่หนึ่งอ่านวรรคหนึ่ง พวกที่สองอ่านวรรคสอง พวกที่สามอ่านวรรคสาม พวกที่สี่อ่านวรรคสี่ อ่านสลับกันเช่นนั้นจนจบคำกลอน
- (๔) คนหนึ่งคนใดอ่านตรงที่บอกว่ามดพร้อมเพรียงกันมาก
- (๕) อีกคนหนึ่งอ่านตรงที่บอกว่ามดสู้ไม่ยอมหนี

๒. เธอออกเสียงคำต่อไปนี้ชัดเจนไหม

เล็ก ๆ กลากราย ทำร้าย พรุ กรู รัง เรา
กล้า ราวี ทรหด ใคร เรียวแรง

๓. ร้อง

- (๑) ใครร้องลำพัดซาได้ก็ให้ร้องให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย
- (๒) เธอลองคิดหาทำนองแปลก ๆ ร้องให้เข้ากับคำกลอน

๔. ทดลองความรู้และความเข้าใจ

ถ้าเธอเห็นว่า ข้อความไหน เป็นความจริงให้ เขียนเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องใต้คำว่า **จริง** และถ้าข้อความไม่จริง ก็ให้เขียน

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใต้คำว่า **ไม่จริง**

	จริง	ไม่จริง
(๑) มดแดงตัวสีดำ	☐	☐
(๒) งูและนกจะเข้าไปในรังมดแดงก็ได้	☐	☐
(๓) มดแดงพร้อมเพรียงกันมาก	☐	☐
(๔) มดแดงกัดแต่คนเท่านั้น ไม่กัดสัตว์อื่น ๆ	☐	☐

๕. ลองคิดและเขียนเล่น

- (๑) สมมติว่า เธอเอื้อมมือ จะเด็ดชมพูจากกิ่งที่มีมดแดงอยู่
เป็นอันมาก มดแดงจะบอกพรรคพวกของตนว่าอย่างไร
เมื่อเห็นมือเธอ
- (๒) สมมติว่า หมีตัวหนึ่งจะไปบนต้นไม้ที่มีมดแดงอยู่รังใหญ่
มดแดงจะต่อสู้กับหมีอย่างไร
- (๓) เธอเคยอ่านเรื่องช้างกับมดแดงไหม ถ้าไม่เคยอ่านขอให้
ครูเล่าให้ฟังด้วย
- (๔) ทำไมมดแดงจึงรักรังนักหนา
- (๕) เธอรู้จัก มดอะไร อีกบ้าง คิดดูว่า มดทั่วไปมีประโยชน์
อย่างไรบ้าง และก่อความรำคาญและเดือดร้อนให้แก่
คนเราอย่างไรบ้าง

นายพรานกับนกเขา

นกเขาค้นแต่เช้าเจ้าก็ออกจากรังมา แสวงหาอาหารกินจนอิ่มหน้า
 ไม่แตกฝูงทำอะไรพร้อมใจทำ เพื่อความสำราญสุขุมของตน
 บินพริบ ๆ พร้อมเพรียงคลอเคลียงไป ลงจับต้นไม้ลิโพลงไข้น
 แล้วแผ่หางกางปีกกว้างอลวน สืบสานสัพยอกเย้าหยอกกัน
 แล้วผลัดกันจิกไรให้เพื่อนนก เต็นหยก ๆ จับสะตอโก่งคอขัน
 เสียงคุ ๆ ก้องไปในไพรวัน เกษมสันต์ทั่วหน้ากับเขาเอย
 ยंत्र้องทำนองสาธิตาเขมร

นายพรานออกจากต้นไม้มาพบกับนกเขา

พราน นก⁺จำ มาหา^๖ฉ^๖น^๖ห^๖น^๖อย^๖เถ^๖ด^๖จะ^๖

นก ไม่ได้ดอกจะ เรากลับถูกจับไปขังกรง

พราน ไม่ขังดอกกะ

นก ^๕งนเรากลัวถูกจับไปแกงกิน

พราน อะไร รูปก็งาม เสียงก็เพราะเช่นนั้น เราจะกินเข้าไป
 อย่างไรได้ลืงค้อ เราจะชวนไปเที่ยวงานกาชาดต่างหาก

นก อ้อ, งานนั้นร เราไปของเราเองก็ได้

พราน เอ, พุดเท่าไรก็ไม่เชื่อ (พุดชวนเพื่อนพราน) เราช่วยกัน
จับนกเถอะ (นกบินหนีไปหมดพรานจับไม่ได้กลับเจรจา)

๒ คนพูด จะทำอย่างไรดีเล่า นกหนึ่งไปเสียหมดแล้ว

๒ คนตอบ ช่วยกันคิดการใหม่เถิด

ทำอย่างไรจึงจะได้กลับมา เป็นขวัญตาขวัญห้อยู่ใกล้ ๆ

แม่ได้ไว้ใครเห็นคงชอบใจ

คงขอให้ราคาสงสมควร

ถ้าไม่ได้ด้วยเล่ห์เอาด้วยกล

ชุดควมมนตเอาดวยคาถามาหนันวน

วันควรกลับบ้านตะวันตก

ใคร่ครวญเพื่อวันพรุ่งนี้ทำการ

บทร้องเขมรไล่กวาด

นายพรานเจรจา (ปลัดก้นพุทศรวละ ๒ คน)

๒ คนพูด พากันกลับบ้านเถิด

๒ คนพูด คิดอย่างไรจึงจะได้นกเล่า

๒ คนพูด อ้าว, เอาข้าวมาโปรยแล้วเอาตาข่ายดักมันก็จะสำเร็จ

๒ คนพูด เออ ดีซี พวกมันไปเถอะ

(สมมติว่าวันรุ่งขึ้นพรานเอาข้าวมาโปรย เอาตาข่ายแขวนกับต้นไม้ นกมากินข้าวติดตาข่าย)

นกเล็กพูด โธ่, ติดแล้วจะทำอย่างไรดีเล่าจึงจะรอด

นกใหญ่พูด ใช้กำลังความสามัคคีก็แล้วกัน เอาละ หนึ่ง สอง สาม

(นกหนึ่งพาตาข่ายไปทั้งเสีย)

(พรานช่วยกันเก็บตาข่ายเข้าโรง)

เห็นหรือไม่สามัคคีดีไหน	ช่วยคุ้มภัยอันตรายให้หายสูญ
กอบกิจใดก็สำเร็จเสร็จบริบูรณ์	เพิ่มพูนสุขเกษมเปรมปรีดา
เช่นอนุสมาชึกทำประโยชน์	ประโมทย์พร้อมเพรียงहरรรษา
ย่อมคุ้มภัยบันดาลให้กิจการนา	สำเร็จผลดังจินดาปรารมภ์เอย

ทำนองมอญโยนดาบ

จากพิชิตราชนิพนธ์ ของหม่อมเจ้าหญิงพิชิตจิราภา เทวกุล

กิจกรรม

๑. เรียงคำที่ควรรู้

พริบ ๆ	แปลว่า	เสียงนกกระพือปีก
ต้นมะลิไพร	,,	ต้นมะลิป่า
สัพยอก	,,	หยอกล้อกัน

ระตอ ,, ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีเมล็ดอยู่ในฝัก

เกษมสันต์ ,, ชนชมนันต์

งานกาชาด ,, งานชง จิตชนเพื่อ หาเงิน ช่วยบรรเทาทุกข์
เป็นการกุศล ขององค์การสภากาชาดไทย

เปรมปรีดา ,, อมใจ

อนุสมาชิก ,, สมาชิกน้อยๆ ในทันทมาถงเป็สมาชิก
ขององคการที่เรีกว่าองคชาต ซงมจ
ประสงคที่จะอบรมเด็กรู้จัก บำเพ็ญตน
ให้เป็นประโยชน์แก่ออน

ประโยชน์ แปลว่า ความปลื้มใจ

หรรษา ,, ความยินดี

บันดาล ,, ทำให้เป็นไป

จินดา ,, ความคิด

ปรารมภ์ ราฟง วิตก

๒. ชวนเพื่อนมาหลาย ๆ คน สมมติให้เป็นตัวในเรื่อง แล้วแสดงตามบทที่มีอยู่ ระวังอ่านออกเสียงตัว ร และ ล ให้ถูกต้องชัดเจน

๓. ลองอ่านข้อความต่อไปนี้ดัง ๆ แล้วทำทำประกอบ

ก. บินพริบ ๆ พร้อมเพรียงคลอเคียงไป ลงจับต้นมะลิไพร
ลงไข่น

ข. แผ่หางกางปีกวิ่งอลวน สับสนสัฟยอกเข้าหยอกถัน

ค. แล้วพลัดกันจิกไรให้เพื่อนนก เต้นหยก ๆ จับสะตอ
โก่งคอขัน เสียงคุ ๆ ก้องไปในไพรวัน เกษมสันต์
ทว่าหน้าบึ้งอาย

๔. เลือกคำในวงเล็บเติมในช่องว่างให้ได้ความถูกต้อง

ก. นกเขาต้น (แต่ดึก แต่เช้า สาย)

ข. นกเขา ขน (ไข บัด แปร)

ค. นกเขาพลัดกัน ไรให้เพื่อนนก (จิก กิน หยิบ)

ง. นกเขาขันเสียง (เจียก ๆ ก๊าบ ๆ คุ ๆ)

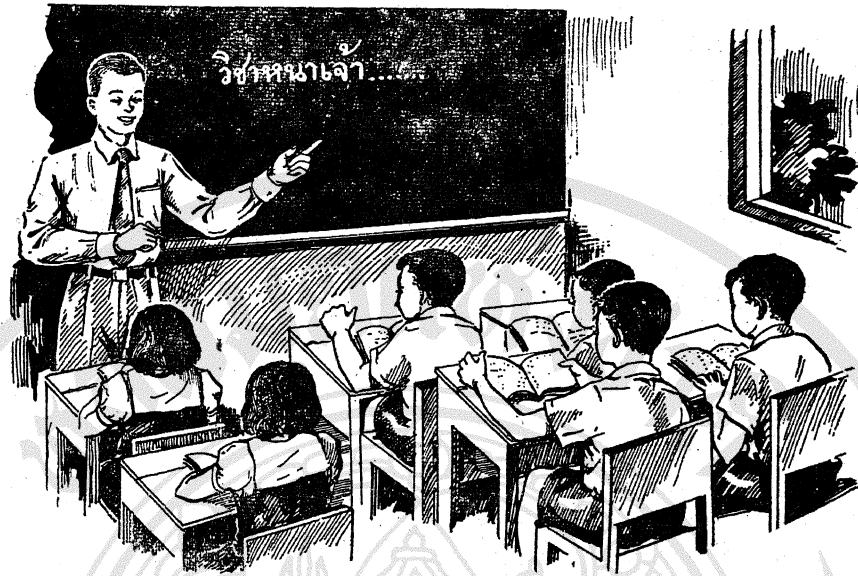
๕. ก. ถ้าที่บ้านของเธอเคยเลี้ยงนกไว้ ลองเล่าเรื่อง ตามหัวข้อ
ต่อไปนี้ จะเล่าปากเปล่าหรือเขียนก็ได้

(๑) รูปร่างลักษณะ (๓) เสียงร้อง

(๒) อาหาร (๔) ชนิด

ข. เล่าเรื่องนกในเรื่องนี้ว่าเกิดเหตุอะไรขึ้น

๖. ใครอยากเขียนหรือบนแสดงเรื่องนายพรานกับนกเขาก็ดลองทำดู

วิชาหนาเจ้า

เกิดมาเป็นคน หนังสือเป็นต้น วิชาหนาเจ้า ถ้าแม่นไม่รู้
อดสู่อายเขา เพื่อนฝูงเยาะเย้ย ว่าเง่าว่าโง่
लगคนเกิดมา ไม่รู้วิชา เคอะอยู่จนโต ไปเป็นข้าเขา เพราะเขา
เง่าโง่ บ้างเป็นคนไซ่ เทียวขอกมี
ถ้ารู้วิชา ประเสริฐหนักหนา ชูหน้าราศี จะไปแห่งใด มีคน
ปรานี ยากไรไม่มี สวัสดิ์มงคล

จากประถม ก. กา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ

กิจกรรม

๑. เรือนคำยาก

ราศี แปลว่า ความสง่า ลักษณะดีงามของคน

๒. อภิปรายเนื้อเรื่อง อ่านในใจและคิดว่า :—

- (๑) ผู้เขียนต้องการจะพูดว่าอย่างไร
- (๒) ทำไมทุกคนควรอ่านหนังสือออก เขียนหนังสือได้ และมีวิชาความรู้
- (๓) คนที่ไม่มีวิชาความรู้ทำไมจึงมักลำบาก

๓. อ่าน

- (๑) ฟังครูอ่าน
- (๒) เชออ่านเอง อ่านให้ถูกจังหวะคำกลอนและให้มีความรู้สึกตามเนื้อเรื่องในคำกลอน คนหนึ่งอ่าน ๗ บรรทัด อีกคนหนึ่งอ่าน ๗ บรรทัดกลาง และอีกคนหนึ่งอ่าน ๗ บรรทัดท้าย เช่นนั้นทั่วทุกคน คำไหนที่ออกเสียงไม่ถูกหรือไม่ชัดเจนให้หัดออกเสียงให้ชัดเจนด้วย
- (๓) อ่านตรงทบอกว่า ถ้าไม่รู้หนังสือจะถูกเพื่อนเยาะเย้ยว่าโง่
- (๔) อ่านตรงทบอกว่า ถ้ามีวิชาความรู้ ก็จะไม่ยากไร้
- (๕) อ่านคนละวรรคต่อ ๆ กันไปจนจบ
- (๖) ลองท่องปากเปล่าโดยไม่ดูหนังสือและว่าต่อกันคนละวรรค

๔. คิดเขียนหรือเล่าปากเปล่า

- (๑) คิดดูว่าคนที่อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือก็ไม่ได้ จะมีความลำบากอย่างไรบ้าง ในการเดินตามถนน ขึ้นรถ ลงรถ ค้นหาบ้านเพื่อน เดินมาโรงเรียนครั้งแรก ๆ ตาม ลำพังคนเดียว
- (๒) ลองคิดดูว่าคนที่อ่านหนังสือไม่ออก อาจจะถูกลอกได้ อย่างไรบ้าง
- (๓) ถ้าเห็นหนังสืออยู่เต็มโรงเรียนและเต็มบ้าน แต่อ่าน ไม่ออก เธอจะรู้สึกอย่างไรบ้าง
- (๔) เมื่อเธออ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้ใหม่ๆ เธอ รู้สึกอย่างไร
- (๕) เธอจำนิทานหรือคำกลอนอะไรได้อีกบ้างที่คนมีวิชา ความรู้มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต หรือที่กล่าวว่าวิชา ความรู้เป็นสิ่งที่สำคัญ

๕. อ่านและเขียน

- (๑) นอกจาก เมาโล่ เธอรู้จักคำอะไรอีกบ้างที่ดัดตนด้วยตัว ง และอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง
- (๒) เธอรู้จักคำอะไรบ้างที่ดัดตนด้วยตัว ห เช่น หีบ ห้อง ฯลฯ และออกเสียงให้ถูกต้อง
- (๓) เธออาจลองเขียนคำกลอนดูเล่นบ้าง เรื่องอะไรก็ได้

กระต่ายกับเต่า

กระต่ายตัวหนึ่งเห็นเต่าคลานมา ก็หัวเราะเยาะว่าเต่าขาสั้นเดินช้า เต่าจึงตอบไปว่า “ถึงท่านจะวิ่งเร็วราวกะลมพัด และขาเราจะสั้นกว่าขาของท่านก็จริงอยู่ แต่เราอยากจะได้ลองดี เดินแข่งกับท่าน ท่านจะว่ากระไร” กระต่ายได้ยินเต่าทำดังนั้น ก็นึกกระหยิ่มใจตกลงจะวิ่งแข่งด้วย จึงพร้อมกันไปหาหมาจิ้งจอก บอกความที่ตกลงกันแล้วก็ตั้งให้หมาจิ้งจอกเป็นผู้เลือกทางที่จะแข่ง และให้เป็นผู้ตัดสินอยู่ปลายทางด้วย เมื่อถึงวันนัดสัตว์ทั้งสองก็มาตั้งตนแข่งในทิวเขาหมาจิ้งจอกชี้ให้เต่าเมื่อตั้งต้นออกเดิน ก็ก้มหน้าคลานลัดตัดตรงไปที่ละน้อย ๆ จนถึง

ที่สุด ฝ่ายกระต่ายก็หนีในฝ่าเท้าของตัวว้าวิ่งได้เร็วกว่าเต่า ก็ชะล่าใจ
หยุดนอนเสียไม่ออกวิ่ง ครั้นตนชนตกใจกลัวว่าจะไล่เต่าไม่ทัน จึงรีบ
กระโจนไปโดยเร็ว ก็พบเต่าไปถึงก่อนเสียแล้ว

จากนิทานอีสป ของพระยาเมธานิก (สาคร สุธมฺมมณี)

กิจกรรม

เลือกทำตามควร

๑. เพื่อให้เข้าใจ

เพื่อที่ว่าเด็กเข้าใจเรื่องหรือไม่ ควรให้เด็กอ่านเรื่องก่อน ช่วย
กันอ่านเป็นตอนๆ อ่านซ้ำๆ และอ่านในใจ แล้วจึงตอบคำถามเหล่านี้

- (๑) เต่าเดินช้าหรือเร็ว
- (๒) กระต่ายวิ่งเร็วหรือช้า
- (๓) ใครหัวเราะเยาะเต่า
- (๔) เต่าถูกหัวเราะเยาะ แล้วเต่าตอบว่าอย่างไร (ให้อ่านคำพูด
ที่เต่าตอบกระต่าย) เต่าใจกล้าหรือไม่ที่ตอบเช่นนั้น
- (๕) เมื่อเต่าทำกระต่ายให้เดินแข่งด้วย กระต่ายนี้ได้อย่างไร
- (๖) ใครเป็นผู้เลือกทางที่จะแข่ง ใครเป็นผู้ตัดสินอยู่ปลายทาง
- (๗) ใครชะล่าใจ หยุดนอนเสียไม่ออกวิ่ง
- (๘) ใครแพ้

๒. เพื่อให้รู้จักตัดสินใจ

ตอบคำถามว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่

(๑) เต้าเดินช้า ในเรื่องนี้เต้าจึงแพ้กระต่าย ใช่หรือไม่

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

(๒) เต้าทำกระต่ายให้เดินแข่งกับตน ใช่หรือไม่

(๓) กระต่ายนี้กระหยิ่มใจ

แปลว่า กระต่ายร้องไห้อยู่ในใจ กลัวแพ้ ใช่หรือไม่

(๔) กระต่ายนี้ชะล่าใจ

แปลว่า กระต่ายเป็นทุกข์ กลัวจะแพ้เต้า ใช่หรือไม่

(๕) กระต่ายนี้ชะล่าใจ

แปลว่า กระต่ายนี้กว่าตนต้องชนะเต้าแน่ ๆ ใช่หรือไม่

๓. สำหรับคนที่ชอบเขียนรูป หรือชอบบัน

(๑) เขียนหรือบันรูปเต้า ตามความคิดของท่าน

(๒) เขียนรูปเต้าแข่งกับ กระต่าย อาจจะ เป็นรูปกระต่าย

นอนหลับเต้าคลานผ่านไป หรือ รูปเต้านอนคอยอยู่

ที่หลัก มีป้ายบอกว่าชนะแล้ว กระต่ายยังวิ่งไม่ถึง

หลักนั้น หรือรูปอื่นๆที่คิดได้จากเรื่องนี้ท่าน

๔. เพื่อหัดพูด หัดเล่นละคร

ก. คำหรือใจความ สำหรับหัดอ่าน พูด เขียน หรือทำท่า

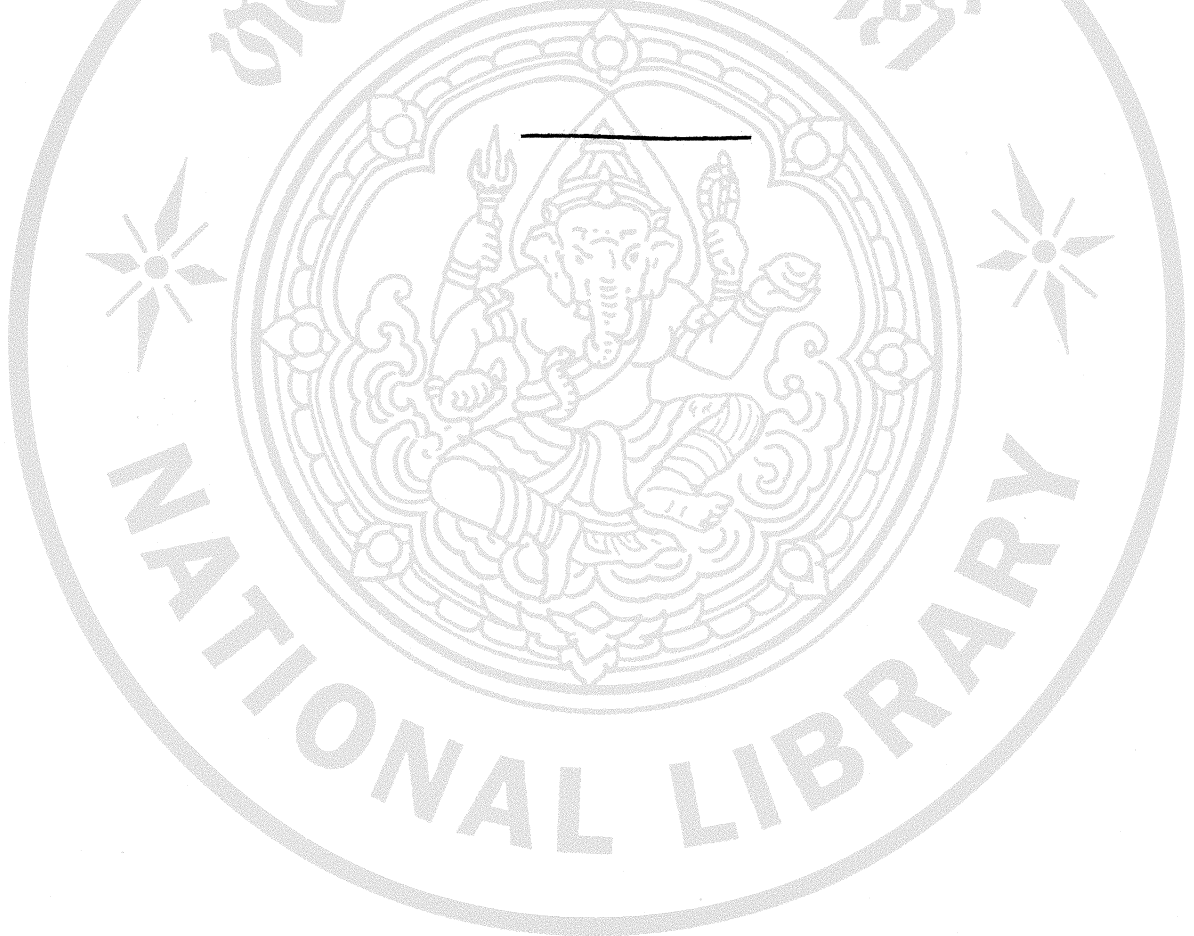
- (๑) ช่วยกันนึกและต่อคำเรียงกันทีละคน ให้คำเหล่านั้น
ขึ้นต้นด้วยสระ เช่น กระต่าย กระทะ ฯลฯ
- (๒) ทำท่า “วิ่งเร็วราวลมพัด”
- (๓) ทำเสียง “หว่าวเยาะ” ว่าเต่าขาสั้น
- (๔) ทำท่า “ตื่นขนตกใจ กลัวว่าจะวิ่งไล่เขาไม่ทัน จึงรีบ
กระโจนไปโดยเร็ว”
- (๕) ช่วยกันทำเสียงลมพัด วู้—วู้ วู้—วู้
- (๖) ร้องกลอนและวิ่งไล่กัน “กระต่ายไล่ตุ่น วิ่งวนอยู่บนเขา
ข้างเผือกแม่เต่า ร้อง ฮัม ฮัม”

ข. ในเรื่อง ถ้าเราเป็นเต่า เราจะรู้สึกอย่างไร เราจะพูดอย่างไร
เราจะทำอย่างไร จะเขียนเป็นใจความสั้น ๆ ก็ได้ หรือคิดแล้ว
จะลองพูด หรือทำท่าดู ก็ได้ เช่น :—

- (๑) ฉันเป็นเต่า ฉันคลาน ฉันคลานช้า ๆ
- (๒) ฉันถูกหัวเราะเยาะ ฉันไม่เห็นกลัวเลย
- (๓) นี่แน่ะ อย่าหัวเราะเยาะนะ ท่านนะวิ่งเก่งนักหรือ
- (๔) เราเกิดมาขาสั้น แต่ก็ไม่เห็นแปลกอะไร ขาสั้นคลานช้า
ก็ไม่เห็นแปลกอะไร ถึงแข่งแพ้เราก็ไม่ต้องขายหน้า
เอาละ เราจะทำกระต่ายแข่งกับเรา

- (๕) ก็ขานมันมันสนั่น ฉันก็ต้องกลานซ่าๆ ขันตรงไหน มาวิ่ง
แข่งกับฉันดูซิ มา กล้าดีก็มาวิ่งแข่งกับฉัน
- (๖) ขาเราสั่น เราเดินช้า เราก็ต้องพยายาม ค่อยๆ กลาน
ค่อยๆ กลาน กลานไป กลานไป ทีละน้อยๆ เดียวก็
ถึง เดียวก็ถึง
- ค. ถ้าเราเป็นกระต่าย เราจะรู้สึกละอย่างไร เราจะพูดยังไร เราจะ
ทำอะไร ลองคิด เขียน พด หรือทำท่าดู เช่น :—
- (๑) ฉันเป็นกระต่าย ฉันเดินเร็ว ฉันวิ่งเร็ว ฮะ ฮ่า ฉันวิ่งเร็ว
ราวกะลมพัด
- (๒) นั้นแน่ เต้า เต้ากลานมานั่นแล้ว แฮะ แฮะ เขากลานซ่า
จริงๆ เขากลานซ่าจริงๆ (หัวเราะ) ขันจริง น่าขันพิลึก
- (๓) นั้นแน่ ออฮอ เต้า เต้าจะกล้าท้าฉันวิ่งแข่งด้วยเทียวหรือ
เธอนะกล้าท้าฉันวิ่งแข่งกับเธอเทียว
- (๔) เขาต้องแพ้ฉัน เขาต้องแพ้ฉันแน่ๆ
- (๕) เออ ออกหน้าไปก่อนเถอะเพื่อน เดี่ยวฉันจะตามไป เธอ
ลมพัดเย็นดีจริงๆ ง่วงนอนจริง ง่วงนอนจริง นอน
นอนดีกว่า
- (๖) ตาย นี่เราหลับไปกี่ชั่วโมงก็ไม่รู้ ตาย ตายจริง ดวงตะวัน
เลยหัวไปตั้งนานแล้ว ต้องโจนละเรา
- (๗) ตาย นั้น เต้าอยู่นั่น เขามาถึงก่อนฉันเสียแล้ว

(ไม่จำเป็นต้องพูด เขียน หรือทำตามตัวอย่างที่แนะไว้นี้ ควร
 มุ่งให้เด็กสนุก ได้หัดคิดเอง ทำเองให้มากที่สุด เช่น ให้คิดว่า
 เต่าชนะแล้วจะเป็นอย่างไร เต่าจะหัวเราะเยาะกระต่ายหรือไม่ ท่าน
 สงสารเต่าหรือไม่ ที่ถูกกระต่ายหัวเราะเยาะ ท่านสงสารกระต่าย
 หรือไม่ที่แพ้เต่า คนชอบหัวเราะนั้นบางที่เขาตั้งใจจะดูถูกหรือหัวเราะ
 เยาะใครหรือไม่ ถ้าเราเป็นเต่าจะโกรธกระต่ายไหม ฯลฯ)

ลำหับชมพู

เมื่อนั้น

นวลนางลำหับพิสมัย

ครั้นรุ่งรางสร้างแสงอโนทัย

ทราญวายแต่งตัวไม่มัวมอม

สวมมะกล่ำกำไโรสายสร้อย

ตุ้มหูพวงห้อยดอกไม้ออม

หวีไม้ไผ่บรรจงเป็นวงค้อม

ล้วนลายข้อมเหน็บประดับรับมวย

สร้อยสนทัก

๑ ๔ คำ ๑

ร่าย

แล้วจับของคล้องไหลไว้เบื้องหลัง ไม่รุ่งรังเช่าที่คู่สวย
ชวนไม้ไผ่ไล่ลาสนาดนวย รื่นรวยเข้าในดงพงพี

ฯ ๒ คำ ฯ เพลงเร็ว

ครั้นถึงซ่งทิมบุปผา ดวงสุตาปรีดิ์เปรมเกษมศรี
กรัดเล็บเก็บพวงสุมาลี นารีขับเพลงวังเวงใจ

ฯ ๒ คำ ฯ

ขามเข้า อูระเราชนแชนแจ่มใส
สู้บุกก้ามมาดมชมดอกไม้อ้อ ขำชอบใจมาลท์เบิกบาน
ล้วนอารมณ์ให้เรามาเก้อ เผยเผยอกลับประทีนกลิ่นหอมหวาน
สายหยุดดกย้อยห้อยพวงขาน กลิ่นซาบซ่านนาสาดอกนำเซย
มะลิวัลย์พันกอพุกษาคาด เหมือนฝาลาดขาวลออหน่องเอ๋ย
รสสุคนธ์ชนเป็นดงอย่าหลงเลย กำลังเผยกลับเกสรสลอนชู
โน่นแน่อุยสารภีไม่มีใบ เหมือนต้นไม้ทองตั้งอยู่ทงคู่
แมลงล่อมตอมว่อนเสียงหวู่ ไม่มีผู้ช่วยสอยน้อยใจเออย
สมิงทอง

ฯ ๘ คำ ฯ

มาลี ดอกดังสับานเย็นเห็นหรือไม่
 ผีเสื้อร่อนว่อนอยู่ดูวิไล งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม
 ก็นอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย อย่าบิดเลยตอบต่อที่ขอลาม
 นื่องจะได้ไปเกิดไปกินตาม ให้ร่ำมเหมือนผีเสื้อเหลือสวยเอ๋ย

แมงกมธัญยางช้าง

จากบทละครเรื่อง “เงาะป่า”

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เงาะป่า

กลอนข้างต้นนี้คัดตอนมาจากบทละครเรื่องเงาะป่า ซึ่งพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ทรงพระราชนิพนธ์
 (แต่ง) เงาะ เป็นชาวป่าพวกหนึ่ง มีอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย
 รูปร่างไม่โตนัก จมูกแบน ผมหยิก บ้านที่เงาะอยู่เรียกว่าทับ ใช้
 กิ่งไม้เป็นเสา หลังคามุงด้วยใบไม้ เงาะชอบยิงสัตว์ด้วยลูกดอก
 ใช้ไม้เหลาแหลม ๆ เป็นลูก แล้วยิงออกไป เงาะชอบสีแดง

เนื้อเรื่องเงาะปามีย่อ ๆ ว่า มีครอบครัวเงาะครอบครัวหนึ่ง
 มีลูกสาวคนโตชื่อลำหับ ลูกชายชื่อไม้ไผ่ ลำหับเป็นคนสวย เป็นที่
 ชอบใจของชายหนุ่มในหมู่บ้านเงาะนั้น ฮเนาเงาะหนุ่มผู้หนึ่งหลงรัก

ลำหับ และให้พ่อมาขอไปเป็นคู่ แต่ยังไม่ได้แต่งงานกัน เงาะหนุ่ม
 อีกคนหนึ่งชื่อชมพลาหลงรักนางลำหับเช่นกัน จึงหาวิธีผูกมิตรกับไม้ไผ่
 น้องชายลำหับ และคนึงเพื่อนของไม้ไผ่ ชมพลาเป็นคนมีฝีมือยิ่ง
 ลกดอกเก่ง ทำให้ไม้ไผ่และคนึงนิยมชมชอบมาก วันหนึ่งชมพลา
 เสื่อใหญ่ตาย ยิ่งทำให้เงาะทั้งสองยกย่องชมพลาอย่างขน ชมพลาบอก
 ไม้ไผ่ว่าเขารักลำหับ และขอให้ไม้ไผ่เป็นสื่อ เขาฝากดอกจำปูน
 และตัดเล็บเสื่อที่ยังได้ฝากไปให้นางเป็นเครื่องหมายรัก

ไม้ไผ่นำของขวัญจากชมพลาไปให้พี่สาว และบอกนางลำหับว่า
 ชมพลารักนางมาก และไม้ไผ่ก็ออกอุบายชวนพี่สาวให้ไปเที่ยวป่าชม
 ดอกไม้ซึ่งกำลังบานมีสีสดสวย และส่งกลิ่นหอมตลบอบอวล เพื่อ
 จะให้ชมพลาได้มีโอกาสพบ และฝากรักกับพี่สาว ในวันที่นางลำหับ
 ออกไปเที่ยวบ้านนั้น ขณะกำลังเก็บดอกไม้ถูกรัดที่แขน นางตกใจจน
 สลบไป ชมพลาซึ่งแอบอยู่ใกล้ ๆ รีบออกมาช่วยตั้งตาย และใช้น้ำ
 ประพรมนางให้ฟื้น เมื่อลำหับฟื้นขึ้นมา ก็ขบใจที่ชมพลาได้ช่วยชีวิต
 ไว้ ชมพลาจึงได้โอกาสแสดงความรักต่อนาง นางก็รักตอบ

ครั้นต่อมาถึงวันแต่งงานฮเนาและลำหับ เมื่อเสร็จพิธีและพ่อแม่
 มอบตัวนางลำหับให้ฮเนาแล้ว ฮเนา ก็พานาง ออกเดินทางไปที่อยู่
 ของตน ในระหว่างเดินทางเพื่อนชมพลาช่วยชมพลาให้พานางหนีไป
 ซ่อนอยู่ในถ้ำแห่งหนึ่ง ฮเนาเสียใจมาก พยายามสืบหานางจนทราบ
 ความจริง ก็โกรธชมพลา และติดตามหาตัวชมพลาจนได้พบชมพลา

ในวันหนึ่ง ขณะที่ชมพูพลากำลังออกจากถ้ำมาหาอาหาร ฮเนาได้ต่อสู้กับ
 ชมพลา ในขณะที่พอดพิชายฮเนาซึ่งมาช่วยน้องชายคันหานางลำหับ
 มาพบคนทั้งสองเข้า จึงยิงชมพูพลาด้วยลูกดอก ชมพลาได้รับบาดเจ็บ
 จึงวิ่งหนีเข้าไป พอดพิชายกับนางลำหับซึ่งออกมาตามหาสามี ชมพลา
 ทนพิษลูกดอกไม่ไหวก็สิ้นใจตาย ก่อนจะตายก็เล่าความให้นางฟัง
 และขอให้นางกลับไปอยู่กับฮเนา นางลำหับมีความรักและซื่อสัตย์ต่อ
 ชมพลาและเสียใจมาก จึงแทงตัวตายตาม ครั้นฮเนาได้มาเห็นศพ
 คนทั้งสองก็เห็นใจในความรัก และเสียใจที่ตนเป็นต้นเหตุทำลาย
 ความรักและความสุขของชมพูพลาและลำหับ จึงแทงตัวตายตามไปด้วย
 กลอนที่ยกมาข้างต้นนี้เป็นตอนที่นางลำหับออกไปเที่ยวชมดอกไม้
 ในป่าตามคำชวนของไม้ไผ่ของชาย

กิจกรรม

๑. เรียงคำจาก

พิสมัย

น้ำชม

อโณทัย

พระอาทิตย์ตอนเช้า

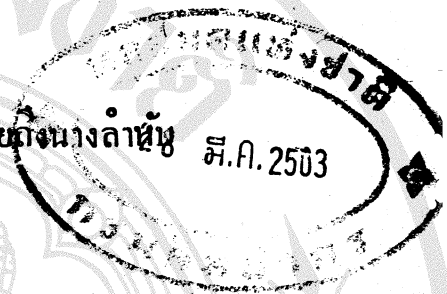
ทรมวย

นาง ฟูหญิง หมายถึงลำหับ

มะกล่ำ

เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีเมือกกลมแบน สีแดง
 ถ้วน เรียกมะกล่ำตาช้าง อีกอย่างหนึ่งเมือก
 กลมเล็กสีแดงมีจุดดำ เรียกมะกล่ำตาหนู
 พวกชาวป่าใช้เมือกมะกล่ำร้อยเป็นสายสร้อย

จอง	ตะกร้า
ลีลาศ	เดินทอดแขนอย่างละคร
นาदनวย	เดินทอดแขนอย่างละคร
พง	ป่า
บุปผา	ดอกไม้
ดวงสุตา	นาง ผู้หญิง หมายถึงนางลำห้วย
ปรีดี	ยินดี
เปรม	สบาย อิ่มใจ
เกษม	ชื่นชมยินดี
สุมาลี	ดอกไม้
นารี	ผู้หญิง
ขับเพลง	ร้องเพลง
อรุระ	อก ใจ
อาร์	เออเฟอ
ประทีน	กลิ่นหอม
นาสา	จุมก
พฤกษา	ต้นไม้
ลออ	สวย
วิไล	สวย
อร่าม	สวยงาม

๒. ลองอ่านกลอนข้างต้นนี้ในใจพอให้เข้าใจเรื่องเสียก่อน แล้วอ่าน
 ดัง ๆ เคะจ้งหะตามไปด้วย เธออาจอ่านเป็นทำนอง หรืออาจร้อง
 เป็นเพลงก็ได้

๓. เมื่อเธอเข้าใจเรื่องดีแล้ว ลองตอบคำถามต่อไปนี้

- (๑) นางลำหับไปชมบัวเวลาไหน
- (๒) นางลำหับแต่งตัวอย่างไร
- (๓) นางลำหับเอาอะไรคล้องไหไว้ เพื่ออะไร
- (๔) นางลำหับเห็นดอกไม้บ้านสวยสดและส่งกลิ่นหอมแล้ว
 เกิดความรู้สึกอย่างไร
- (๕) ดอกไม้ในบ้านนั้นดอกอะไรบ้าง ดอกอะไรที่เธอเคยเห็น
 ดอกอะไรบ้างที่เธอไม่รู้จัก
- (๖) นางลำหับร้องเพลงชมดอกไม้ว่าอย่างไร
- (๗) นางลำหับถามผีเสื้อว่าอย่างไร
- (๘) เธออยากเป็นผีเสื้อบ้างไหม เพราะเหตุไร
- (๙) เธอเล่าเก็บดอกไม้บ้านส่งกลิ่นหอมฟังแล้วรู้สึกอย่างไร

๔. เธอทราบไหมว่าผีเสื้อคืออะไร ผีเสื้อเป็นแมลงชนิดหนึ่ง เกิดจาก
 ไข่แล้วกลายเป็นตัวหนอน ต่อมาตัวหนอนจะทำรังหุ้มตัวเอง ระยะนี้
 เรียกว่าตัวดักแด้ ต่อมาจึงมุดออกมาเป็นตัวผีเสื้ออย่างที่เธอเคยเห็น
 เธอทราบหรือไม่ว่า เหตุใดผีเสื้อจึงบินไปมา เคะดอกไม้ดอกไม้ใน
 ดอกนี้ ผีเสื้อกินน้ำหวานและเกสรดอกไม้เป็นอาหาร

๕. ลองทำเล่น

- (๑) ลองวาดรูปผีเสื้อ แล้วระบายสี
 - (๒) ลองเก็บรวบรวมผีเสื้อต่าง ๆ ไว้ดู
 - (๓) ลองสังเกตตัวหนอนที่ค่อย ๆ กลายเป็นตัวดักแด้ และเป็นผีเสื้อในที่สุด
 - (๔) ลองรวบรวมดอกไม้ชนิดต่าง ๆ จะเก็บดอกไม้จริง ๆ อดให้แห้ง หรือตัดรูปดอกไม้จากหนังสือพิมพ์ก็ได้ เก็บปิดไว้ในสมุด
 - (๕) ลองเขียนรูปดอกไม้ที่ชอบ แล้วระบายสี
 - (๖) ลองทำทำนงลำหับเดินย่น
 - (๗) ลองทำทำนงลำหับชมดอกไม้
 - (๘) ลองทำทำนงลำหับกรีดเก็บดอกไม้
 - (๙) ลองทำเสียงแมลงร้อง
 - (๑๐) ลองทำทำผีเสื้ออื่น
 - (๑๑) ถ้าเรอนักสนุก ลองเขียนบทละครตอนเองใหม่ เธอและเพื่อนลองเล่นละครดู ตัวละครมี นางลำหับ และไม้ไผ่ นอกจากนั้นก็อาจมีคนเล่นเป็นตัวดอกไม้ แมลงและผีเสื้อ
 - (๑๒) ลองสมมติตัวเธอเองเป็นนางลำหับ เธอจะชมไม้ว่าอย่างไร ไม้ของเธอจะมีดอกไม้อะไรบ้าง เธอจะพูดกับฟังกับดอกไม้ว่าอย่างไร เธอเห็นแมลง ผีเสื้อ นก เธอจะถามแมลงหรือสัตว์เหล่านั้นว่าอย่างไร เธออยากชมไม้คนเดียวหรือว่าอยากชมเพื่อนชมด้วย เพราะเหตุไร
๖. เขียน ก. จงเขียนคำทมิเสียงคล้องกัน มีสระอย่างเดียวกัน เช่น วาง สว่าง พิสมัย อโณทัย ๆ ฯลฯ

ข. จงเขียนคำที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียวกัน เช่น จีบ—จอง
ริน—รวบ พง—พิ ฯลฯ

๗. จงเขียนเครื่องหมาย ข้างหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

(๑) เดินนวนนาค แปลว่า ก. เดินเร็ว

ข. เดินช้า

ค. เดินอย่างนางละคร

(๒) แสงอโศก

ก. แสงจันทร์

ข. แสงอาทิตย์ตอนเช้า

ค. มา

(๓) จอง

ก. ร่ม

ข. ตะกร้า

ค. ยัดเอาเป็นเจ้าของ

(๔) พฤกษา

ก. ต้นไม้

ข. ใบไม้

ค. ดาว

(๕) อร่าม

ก. สว่าง

ข. เหลือง

ค. งาม

๙. หาคำศัพท์

คำที่แปลว่า ผู้หญิง คือ ก.

ข.

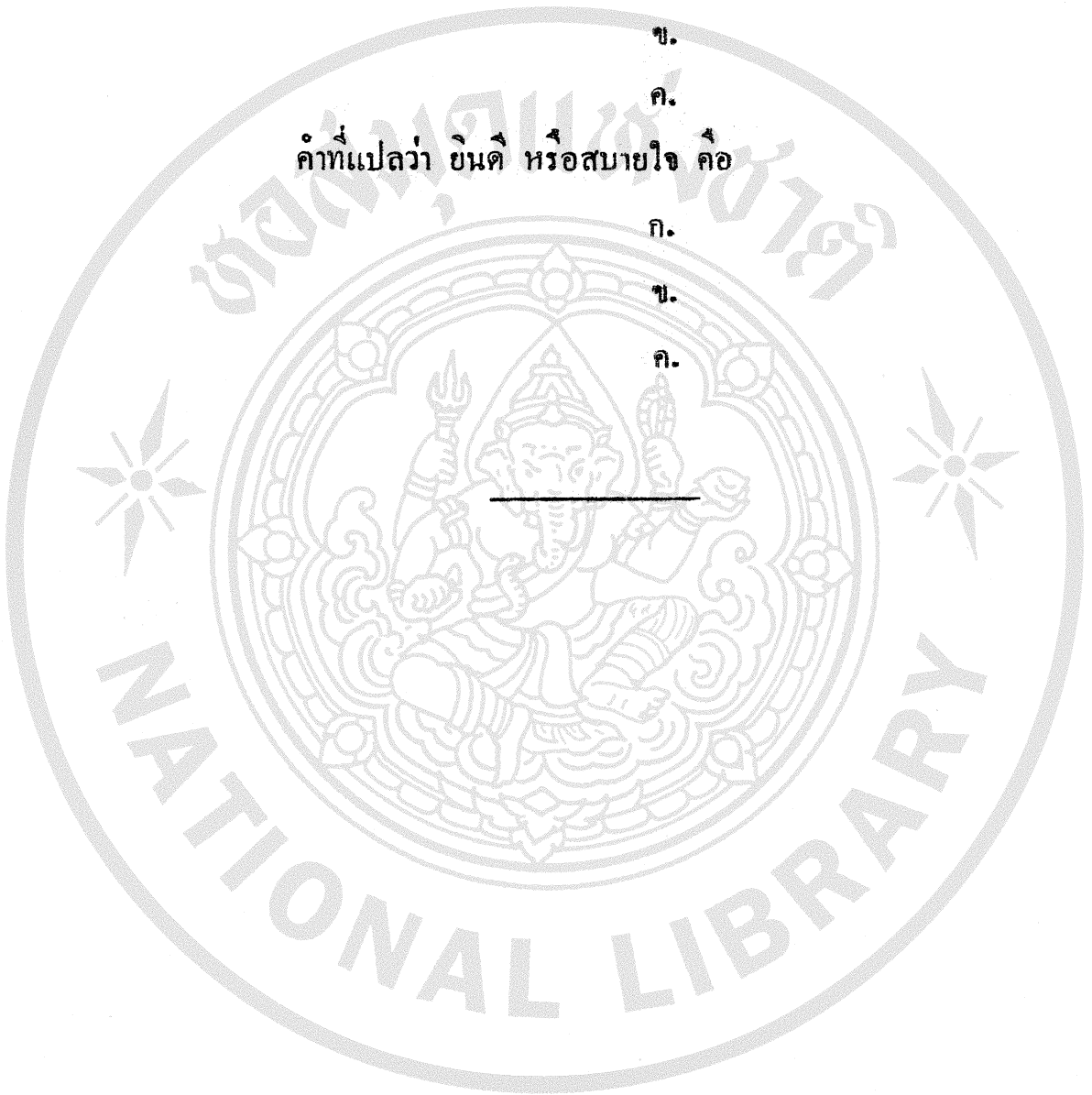
ค.

คำที่แปลว่า บันได หรือสบายใจ คือ

ก.

ข.

ค.

ดอกกระดังงา

ดอกเอ๋ยดอกกระดังงา ทำบุหงาหอมดีไม่มีสอง แต่ต้องทน
ควนไฟในทำนอง สยงหมองกลั่นยิ่งกล้าน่าอัศจรรย์ ถ้าพึงแดดทำยา
แพทย์หาจัด แก้มได้สารพัดดังเกลี้ยงสร สีสวยแต่มีที่สำคัญ
คนทุกวันเหมือนกระดังงาว่าดี เอ๋ย

ร้องนางนาค

บทกลอนร้อย ของหม่อมเจ้าหญิงพิริตจิราภา เทวกุล

กิจกรรม

๑. การอ่าน

- (๑) ให้นักเรียนคนหนึ่งหรือหลายคนอ่าน ดุให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน
- (๒) ใครอยากอ่านทำนองก็ให้อ่าน
- (๓) ใครอยากร้องเพลงก็ให้ร้อง อาจร้องเพลงทำนองนางนาคหรือเพลงอื่นก็ได้

๒. ความเข้าใจ

- (๑) นักเรียนคนใดรู้จักกระดังงาก็ให้อธิบายให้เพื่อนฟัง ควรหาดอกและใบกระดังงามาให้ดูด้วย
- (๒) นักเรียนควรมีความเข้าใจเรื่องดอกกระดังงา และรู้คำยากในเรื่อง

กระดังงา เป็นชื่อพันธุ์ไม้เถาหรือยืนต้น ดอกมีกลิ่นหอม กลีบดอกมี ๖ กลีบ สีเขียว ๆ เหลือง ๆ ออกเดี่ยวหรือเป็นช่อสั้น ๆ ห้อยย้อยลง กระดังงามีหลายชนิด เช่น กระดังงาจีน เป็นไม้เถาขนาดใหญ่ ใบยาว ๔-๖ นิ้ว ดอกสีเขียว ๆ เหลือง ๆ ออกเดี่ยว ๆ หรือเป็นคู่ กลีบมีขนละเอียดยาวประมาณนิ้วครึ่ง

กระดังงาไทย เป็นไม้ต้นสูงประมาณ ๑๕ เมตร เปลือกเรียบ สีเทา มีกิ่งก้านสาขา ใบใหญ่ขอบขนาน โคนใบมักไม่เท่ากัน ยาว ๔-๘ นิ้ว ดอกสีเหลือง ๆ หอม ก้านดอกยาว กลีบดอกยาวราว ๓ นิ้ว ดอกของพันธุ์ไม้ชนิดนี้ยมทนไฟให้ไม้กลั่นหอม และกลั่นทำหัวน้ำหอม

กระดังงาสงขลา เป็นไม้พุ่มสูงอย่างมากเพียง ๔-๖ เมตร ดอกมีกลีบมากกว่า ๖ กลีบ คล้ายกระดังงาไทย แต่ไม่ใคร่หอมเหมือนกระดังงาไทย

บุหงา แปลว่า ดอกไม้หลายอย่าง เช่น มะลิ กุหลาบ กระดังงา ฯลฯ ประดับด้วยเครื่องหอมต่างๆ แล้วห่อด้วยผ้าโปร่ง ไข้แจกในงานมงคล

อักษรย่อ ,, แปลก ประหลาด
สารพัด ,, ทั้งปวง ทุกแห่ง ทั้งหมด ทุกอย่าง
สรร ,, เลือก คัด

๓. คิดดูเล่น

- (๑) นักเรียนลองคิดว่า ดอกกระดังงาจะทำอะไรได้บ้าง
- (๒) นักเรียนอาจเขียนรูปดอกกระดังงา ต้นกระดังงา
- (๓) ครูอาจพานักเรียนไปดูต้นกระดังงา ถ้ามีอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

เพลงท่า

มานี่ มานี่ มาไปเล่นซ่อนหา
ที่ชานชาลา แดดร่มรำไร
เก็บสมุดดินสอ วังปรือออกไป
เร็ว ๆ ไว ๆ หรือจะเล่นอะไรนี้
อ้ายโม่งเอาไหม ฉันไม่เอาละ
เอาเถิดนะจ๊ะ ผ้าไหมฉันมี
คลุมหัวไม่สบาย หายใจไม่ดี
อัดอัดเต็มที มันไม่เป็นรส
เปิดตาเอาเถิด ขอเปิดจมูกไว้

จะได้หายใจ อากาศสด ๆ
 วิ่งไล่ไขว่คว้า คลำหาเลี้ยวลด
 จ้อง ๆ จด ๆ ล้มคว่ำคะมำหงาย
 ซ่อนหาดีกว่า มา ฉันจะอยู่โยง
 พวกเราทั้งโยง แอบซ่อนตามสบาย
 เอาละ ฟุบลง อยู่โยงเลหาย
 เทียวจ้องมองหมาย ทั้งหลายวิ่งเข้าโยง

โยง — โยง — โยง

จากหนังสือแบบเรียนอ่านใหม่ เล่ม ๓ ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

กิจกรรม

๑. ให้อ่านหรือร้องลำเซมรปากท่อ หรือเพลงอนตามถนัด ทำท่า
ตามบทด้วย

๒. มาเรียนคำทควรรู้

ซานซาลา	แปลว่า	บริเวณบ้านนอกชายคาเรือน
ปรีอ	,,	คลองแกล้ว
เตตรัมไรไร	,,	เตดอกลงมากแล้ว
ไม่เป็นรส	,,	ไม่อร่อย ไม่สนุก
ไขว่คว้า	,,	เออมมือคลำหาอย่างรวดเร็ว

เลี้ยวลด แปลว่า คดไปมา

ข้อง ๆ จด ๆ ,, ทำรี ๆ รอ ไม่กล้าเข้าไป

กะมำ ,, ล้มคว่ำ

หงาย ,, พลิกหน้าขึ้น

อยู่โยง ,, อยู่ประจำหลัก

เลหาย ,, มองไม่เห็นใคร

๓. ลองหัดอ่านคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง ระวังออกเสียงตัว ร และ ล ให้ชัด

ซานชาลา เลี้ยวลด หงายหลาย แดดร่มรำไร

วิ่งปร้อออกไป เร็ว ๆ ไว ๆ ไม่เป็นรส เล่นอะไร

วิ่งไล่ไขว่คว่ำ คลำหาเลี้ยวลด ล้มคว่ำกะมำหงาย

๔. ลองทำทำประกอบความหมายต่อไปนี้

ก. เก็บสมุดดินสอ วิ่งปร้อออกไป

ข. อัดอัดเต็มที มันไม่เป็นรส

ค. วิ่งไล่ไขว่คว่ำ คลำหาเลี้ยวลด

ง. ข้อง ๆ จด ๆ ล้มคว่ำกะมำหงาย

จ. เอาละ ฟุบลง อยู่โยงเลหาย

ฉ. เทียวจ้องมองหมาย หงายหลายวิ่งเข้าโยง

๕. จงหาคำที่เสียงเหมือนกันมาเติมให้ครบอย่างละ ๕ คำ

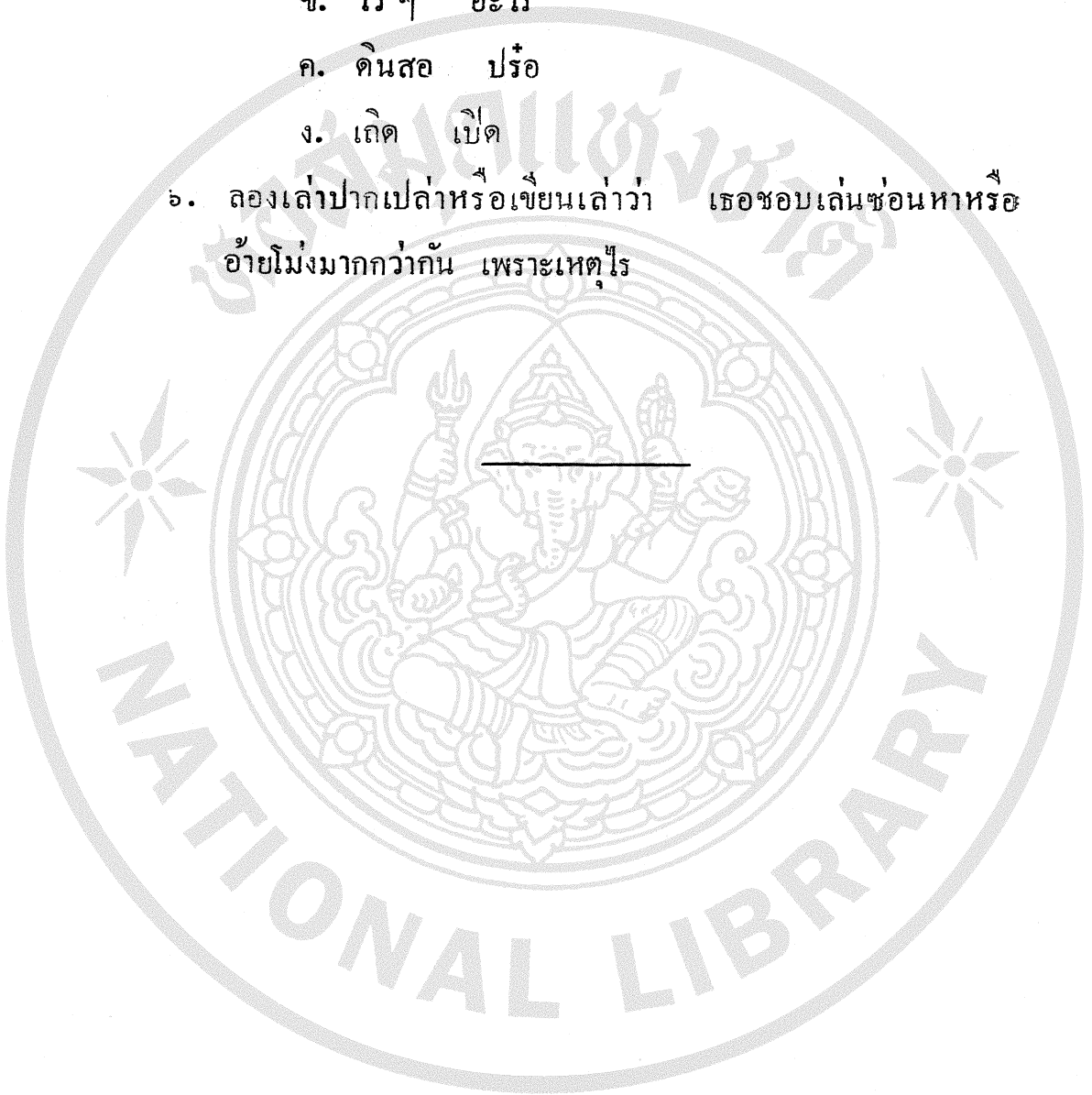
ก. หา ซาลา

ข. ไว ๆ อะไร

ค. ดินสอ ปรีอ

ง. เกิด เป็ด

๖. ลองเล่าปากเปล่าหรือเขียนเล่าว่า เธอชอบเล่นซ่อนหาหรือ
 อ้ายไม่มากกว่ากัน เพราะเหตุไร

อิงอ่างกับวัว

วัวตัวหนึ่งเที่ยวและเล็มหญ้ากินอยู่ตามชายทุ่ง ขณะเมื่อเดิน
เลียบไปตามริมคูเพื่อฉวยน้ำกินไปเหยียบถูก อิงอ่างครอกหนึ่งตายเกือบ
หมด เหลืออยู่แต่ตัวเดียว ครั้นเมื่ออิงอ่างกลับจากหากิน ลูกอิงอ่าง
จึงเล่าให้แม่ฟังว่า “แม่ แม่ เมื่อตะกนมีสัตว์อะไรตัวหนึ่ง ใหญ่โต
จริง ๆ มาเหยียบลูกของแม่ตายหมด รอดอยู่แต่ฉันตัวเดียวเท่านั้น”
แม่ถามว่า “สัตว์อะไรจึงใหญ่นักหนา ใหญ่เท่านี้ได้ไหม” ว่าแล้ว
ก็พองตัวขึ้น ลูกตอบว่า “มันใหญ่กว่าฉันอีกแม่” แม่อิงอ่างก็

พองตัวขึ้นอีก แล้วถามลูกว่า “เท่านี้ได้ไหม” ลูกตอบว่า “นั่นก็ยังไม่ได้ครึ่งตัวของมันเลยแม่” แม่ได้ฟังดังนั้น มีความขัดเคือง นึกอยู่แต่ในใจว่า “ไหนตอนจะทำให้ตัวโตเท่าเทียมสัตว์ใหญ่นั้นไม่ได้ เมื่อคิดดังนั้นแล้ว ก็ค่อย ๆ เบ่งให้ตัวพองที่ละน้อย ๆ จนเกินขนาด ต้องแตกตายอยู่กับที่

จากนิทานอีสป ของพระยาเมธาวีขัติ (สาทร สุทนต์เถียร)

กิจกรรม

๑. การอ่าน

- (๑) นักเรียนฟังคร่ำ
- (๒) ให้นักเรียนที่อยากอ่าน คนหนึ่ง หรือหลายคน ผลัดกันอ่าน ดูให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน ให้ออกเสียงเหมือนพูด
- (๓) ให้นักเรียนคนหนึ่งเล่าเรื่อง คนหนึ่งเป็นลูกอ๊องอ้าง และอีกคนหนึ่งเป็นแม่
- (๔) ให้นักเรียนอ่านในใจ
- (๕) นักเรียนอาจแสดงละครเรื่องนี้

๒. ความเข้าใจ

- (๑) นักเรียนบางคนที่เคยเห็นอ๊องอ้าง อาจเล่าให้เพื่อนฟังตามที่เคยเห็นมา

- (๒) นักเรียนอาจสรุปองค์แล้วค่อยแลกเปลี่ยนความรู้กัน และช่วยกันเขียนเรื่ององค์ เช่น

องค์เป็นสัตว์สี่เท้าอยู่ในจำพวกกบ ไม่มีหางเมื่อโตเต็มที ไม่มีขน ไม่มีเกล็ด หนังเรียบและเปียกชื้นอยู่เสมอ ร้องเสียงดัง ทำตัวให้พองโตได้ ทั้งเท่าหน้าเท่าหลังมีเขี้ยวบาง ๆ ระหว่างนิ้วสำหรับว่ายน้ำ ชอบทำรังตามใบไม้ใบหญาริม ๆ น้ำ ในฤดูร้อนน้ำแห้ง มักจะฝังตัวอยู่ในโคลนตามบ่อหรือค หรือไม่ก็อยู่ในรู ในฤดูฝนลงไปออกไข่ในนาตนา ๆ ไข่เมื่อถูกน้ำก็จับกันเป็นแพแลดูคล้ายวุ้น

- (๓) ตอบคำถาม

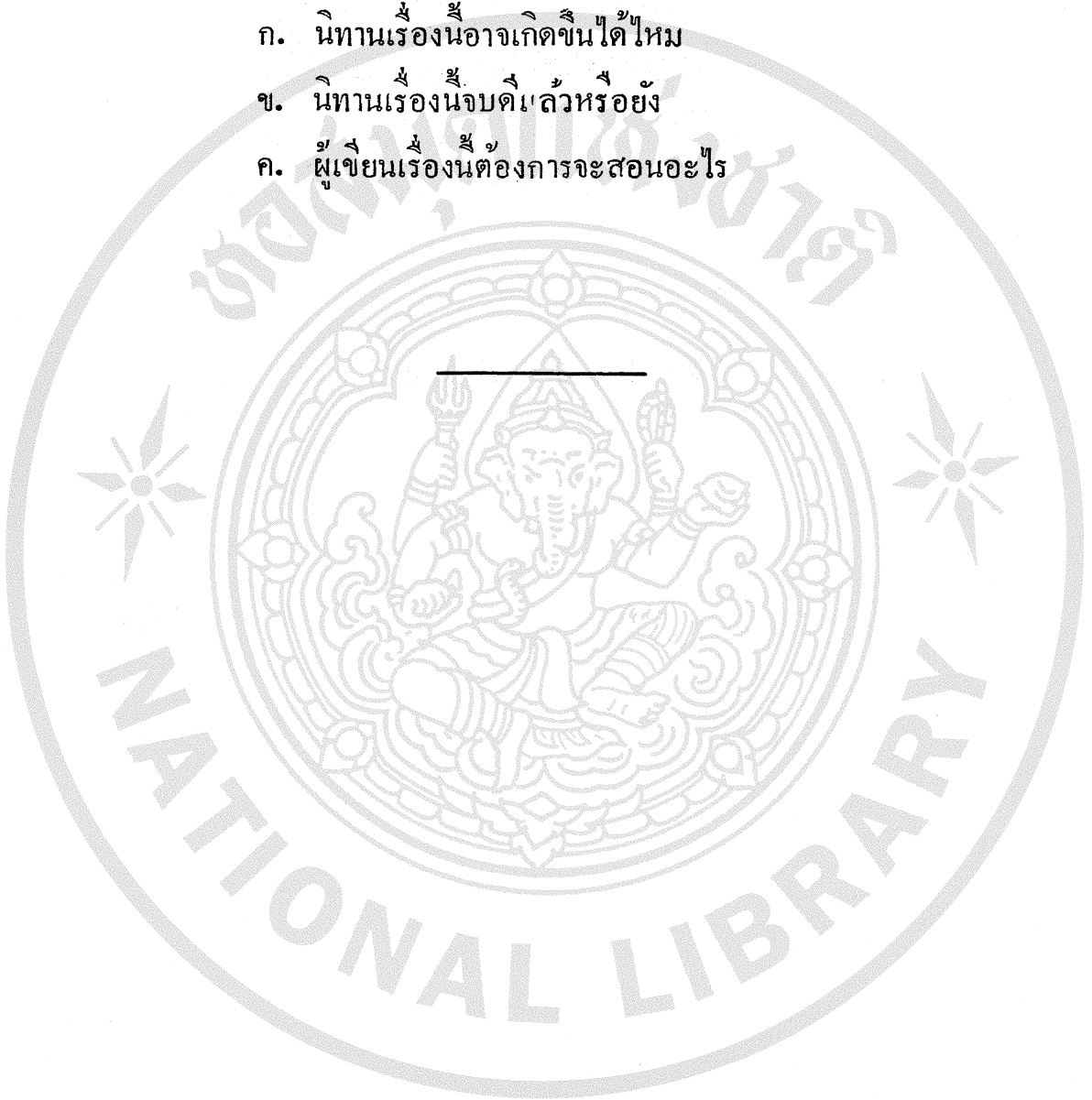
- ก. วัวทำอะไรอยู่ตามชายทุ่ง
- ข. องค์อยู่ที่ไหน
- ค. ทำไมลูกองค์จึงเหลืออยู่ตัวเดียว
- ง. ลูกองค์บอกแม่ว่าอย่างไร
- จ. ทำไมแม่องค์จึงต้องแตกตาย

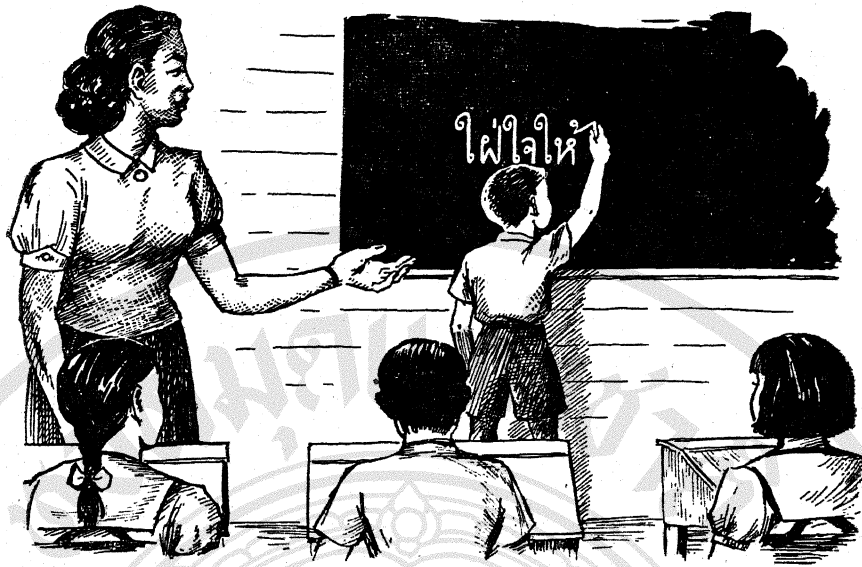
- (๔) นักเรียนอาจเล่านิทานเรื่องนี้ให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยใช้คำพูดของตัวเอง

๓. คิดดูเล่น

- (๑) ถ้าเธอเป็นแม่องค์ เมื่อรู้ว่าลูกถูกสัตว์ใหญ่เหยียบตายหมด เหลืออยู่เพียงตัวเดียว เธอจะพูดว่าอะไรและทำอาการอย่างไร

- (๒) ถ้าเธอเป็นลูกองค์อ่าง เมื่อเห็นพี่น้องถูกวัวเหยียบตายหมด
จะบอกแม่ว่าอย่างไร
- (๓) นักเรียนอาจแสดงความคิดเห็นของตนให้เพื่อนฟัง เช่น
- ก. นิทานเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นได้ไหม
 - ข. นิทานเรื่องนี้จบดีแล้วหรือยัง
 - ค. ผู้เขียนเรื่องนี้ต้องการจะสอนอะไร

ไฟใจให้ทานนั

ไฟใจให้ทานนั	นอกในมีแต่ใหม่ใส
ใครใคร่เลยองโย	อันใดให้อุยาไหลหลง
ใส่กลสะโกโบ	ทั้งต่ำได้และใหญ่ยง
โกสไบแต่ไซ่ง	(ใช้)(ให้)คงค้ำบั้งกับ

จากปฐมมาลา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ

กิจกรรม

๑. เรียงคำยาก

ใฝ่ใจ แปลว่า ชอบ สนใจ
 ของใย ,, ขาวนวล ละเอียด
 ใส่กล ,, หาคความ ใส่ความ
 ไหลหลง ,, เลอะเลือน ละลัม เผอเรอ

๒. การอ่าน บทที่ต้องการให้จำคำที่ใช้ไม้ม้วนทั้ง ๒๐ คำ ควรจะลอง
 ใจชีวิตดังนี้

- ก. ครูอ่านให้นักเรียนฟัง ๑ เทียว แล้วย้อนมาอ่านนำทีละวรรคให้นักเรียนอ่านตาม ทำหลาย ๆ เทียว
- ข. แบ่งนักเรียนออกเป็น ๘ หมู่ ๆ หนึ่งอ่านทีละวรรค รับต่อกันเป็นทอด ๆ ทีละหมู่จนจบ
- ค. อ่านพร้อมกันหลาย ๆ เทียว เพื่อให้จำได้

๓. การเขียน

- ก. นักเรียนช่วยกันดูจากหนังสือ บอกให้ครูเขียนลงบนกระดานดำทีละวรรค จบแล้วอ่านพร้อมกัน
- ข. ให้นักเรียนออกมาเขียน “รูปสระโอไม้ม้วน” “สระโอไม้มลาย” ตัวโต ๆ
- ค. ให้นักเรียนช่วยกันนับคำไม้ม้วนในบท แล้วออกมาเขียนคนละคำลงบนกระดานดำ

- ง. ครอบกระดานดำ สักปิดหนังสือ แล้วให้นักเรียนช่วยกัน
นกาคาที่สะกดด้วยสระไอ่ไม่ม้วนทั้ง ๒๐ คำ โดยให้ออก
มาเขียนคนละคำลงบนกระดานดำ
- จ. ให้นักเรียนช่วยกันบอกจากความจริงที่ละวรรค ครอบเขียน
ลงบนกระดานดำ ถ้าเด็กนี้ไม่ออกครูแนะนำเล็กน้อย
ก็ได้
- ฉ. ใ้จับท่อนในการ คัดไทย หรือเขียนไทย
๔. การใช้ความจำ
เพื่อให้นักเรียนจำคำไม่ม้วนทั้ง ๒๐ นี้ได้ ควรให้แข่งขัน
กันท่องให้ฟัง หรือเขียนมาให้ดู ถ้าใครท่องให้ฟังได้ดี ชัดเจน
หรือเขียนได้เร็วและถูกต้อง ก็ให้รางวัลเล็กๆ น้อยๆ จะเป็น
การชมเชยให้รู้กันทั้งชั้นก็ได้
๕. ทำท่า ให้นักเรียนทำท่า
ขอทาน ให้ทาน คนใบ้พูด
๖. ค้นหา ให้นักเรียนหาคำมาใช้ประกอบกับคำต่อไปนี้
- ใจ เช่น ดีใจ เสียใจ ฯลฯ
 - ใส ,,
 - โย
 - ใส่
 - ใบ
 - สะกั

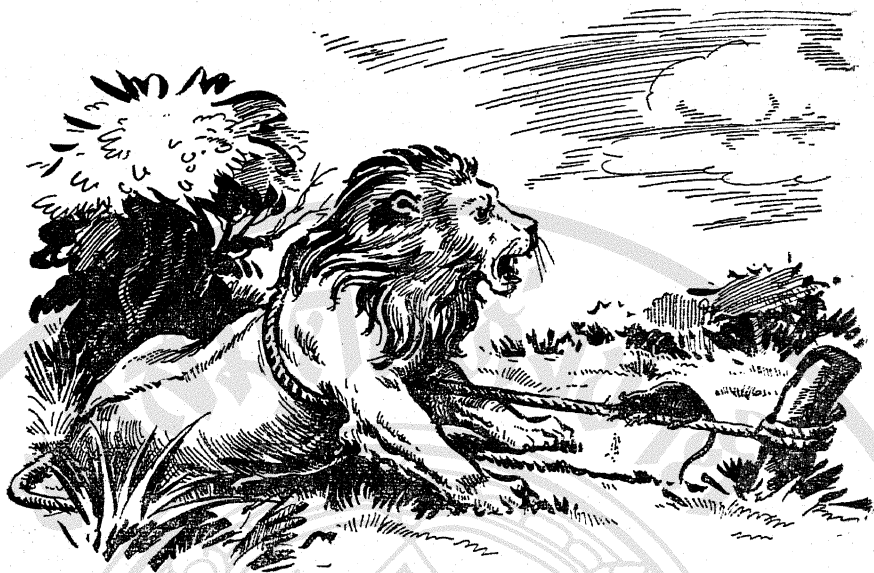
ถ้านักเรียนเข้าใจคำผิดไปใช้คำพ้องกับเสียงสระไอไม่มลาย
อธิบายให้เข้าใจ เช่น คำว่า ไส ไส

๗. ก. สอนบทไม้ม้วน ๒๐ คำ อักขรหนึ่งให้นักเรียนรู้จัก โดยครู

เขียนลงบนกระดานดำ ให้เด็กคัดลอก

ผู้ใหญ่หาผ้าไหม	ให้สะใภ้ใช้คล้องคอ
ไผ่ใจเอาใส่ห่อ	มิหลงไหลใครขอ
จะใคร่ลงเรือใบ	ดูน้ำใสและปลา
สิ่งใดอยู่ในตู้	มิให้อยู่ใต้เตียง
บ้าใบเถาใยบัว	หตามัวมาใกล้เคียง
เล่าท่องอย่าละเลียง	ยี่สิบม้วนจำจงดี

ข. สอนให้ร้องบท “ไผ่ใจให้ทานน^๕” เป็นเพลงง่าย ๆ เช่น
สร้อยสนตัด นางนาค ฯลฯ แต่ครูต้องรู้จักตัดคำร้องให้
เหมาะแก่ทำนอง เพราะบทนี้เป็นกาพย์ ไม่ใช่กลอน
การแบ่งคำร้องจึงไม่เหมือนกลอน

๘๘๖ ราชสีห์กับหนู

ราชสีห์ตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้ ในเวลานั้นหนูตัวหนึ่งขึ้น
ไต่ข้ามตัวราชสีห์ ราชสีห์รู้สึกตัว ตื่นขึ้น กระโดดตะครุบเอาหนูตัวนั้น
ไว้ได้ ราชสีห์นึกโกรธจะฆ่าหนูตัวนั้นเสีย หนูจึงร้องวิงวอนว่า
“ข้าพเจ้าขอชีวิตไว้สักครั้งหนึ่งเถิด อย่าเพ่อฆ่าข้าพเจ้าเสียเลย ถ้าท่าน
ปล่อยข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าจะมีถมคุณของท่านเลย” ราชสีห์หัวเราะ
แล้วว่า “ตัวเอ็งเล็กเท่านี้ เอ็งจะมาตอบแทนคุณเราอย่างไรได้”
ว่าแล้วก็ปล่อยหนูไป อยู่มาวันหนึ่ง ราชสีห์ตัวนั้นไปติดบ่วงแร้วที่
นายพรานเขาตักไว้ จะดิ้นรนเท่าไรก็ไม่หลุด ราชสีห์สิ้นปัญญา ลงร้อง

ครวญครางก้องไปทั้งป่า ฝ่ายหนูตัวนั้นได้ยินเสียงราชสีห์ร้อง จำได้
จึงวิ่งมาขึ้นต้นไม้บนกันแล้ว เอาฟันแทะเชือกขาด ให้ราชสีห์หลุดรอด
พ้นจากความตายไปได้ หนูจึงร้องไปแก่ราชสีห์ว่า “แต่เดิมท่านก็หัวร่อ
เยาะขำพเจ้าว่า เอ็งตัวเล็กเพียงเท่านี้ จะแทนคุณท่านอย่างไรได้
มาบัดนี้พเจ้าก็แทนคุณท่านซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่และมีกำลังมาก ให้ท่าน
ประจักษ์แก่ตาท่านอยู่เองแล้ว”

จากนิทานอีสป ของพระยาเมธานิกิติ (สาทร สุทธิเสถียร)

กิจกรรม

๑. อ่าน

- (๑) ให้นักเรียนที่ต้องการอ่านคนเดียวหรือหลายคนผลัดกันมา
อ่านดัง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ดูปให้ออกเสียงให้ถูกต้อง
ชัดเจน
- (๒) ให้นักเรียนคนหนึ่งเล่าเรื่อง คนหนึ่งเป็นราชสีห์ และอีก
คนหนึ่งเป็นหนู

๒. เขียนคำยาก

นักเรียนควรมีความเข้าใจว่า ราชสีห์นั้นหมายถึงสิงโตธรรมดา
อย่างที่เราเห็นในสวนสัตว์ดุสิต ในรูปถ่าย หรือในภาพยนตร์อย่างหนึ่ง
อีกอย่างหนึ่งใช้เรียกสิงโตที่เขียนรูปร่างแบบไทย เช่น รูปตรา
ราชสีห์ รูปราชสีห์ตามวัด

ราชสีห์ หรือ พญาสิงโต เป็นสัตว์ร้ายในจำพวกสัตว์กินเนื้อ
ตัวผู้มันสร้อยคอ นิยมว่าเป็นใหญ่ในสัตว์ทั้งหลาย

ราชสีห์ในเรื่องนี้หมายถึงสิงโตธรรมดา นักเรียนอาจอภิปราย
กันเรื่อง

- (๑) ที่อยู่ของสิงโต
- (๒) รูปร่างของสิงโต
- (๓) อาหารของสิงโต
- (๔) เสียงร้องของสิงโต

แล้ว แปลว่า เครื่องสำหรับดักสัตว์ชนิดหนึ่ง มีบัวติด
กับปลายไม้ เอาโคนปักไว้ที่ดิน
นายพราน ,, ผู้หากินในทางจับสัตว์หรือยิงสัตว์
ประจักษ์ ,, ชัดเจน แจ่มแจ้ง แน่นนอน

๓. เพื่อความเข้าใจ

ตอบคำถาม ใช่ หรือ ไม่ใช่

- (๑) ราชสีห์ตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้
- (๒) หนูตัวหนึ่งขันไต่ขามตัวราชสีห์
- (๓) ราชสีห์ขยำหนวดวน

- (๔) ราชสีห์ไปติดบ่วงแล้ว
- (๕) ราชสีห์ดิ้นหลุดจากบ่วงแล้ว
- (๖) นายพรานจับราชสีห์ไม่มา
- (๗) ราชสีห์ร้องครวญครางออกไปทั้งป่า
- (๘) หนูช่วยราชสีห์ให้พ้นจากความตาย

๔. อ่านเอาเรื่อง

นักเรียนอาจตอบคำถาม

- (๑) ราชสีห์นอนหลับอยู่ที่ไหน
- (๒) ทำไมราชสีห์จึงดิ้น
- (๓) ทำไมราชสีห์จึงตะครุบหนู
- (๔) ราชสีห์ได้ฆ่าหนูหรือ
- (๕) ทำไมราชสีห์จึงหัวเราะเยาะหนู
- (๖) นายพรานทำบ่วงแล้วเอาไว้ในป่าทำไม
- (๗) เพราะเหตุใดราชสีห์จึงร้องครวญคราง
- (๘) ทำไมหนูจึงบินขึ้นไปบนต้นไม้เร็ว
- (๙) ใครมาช่วยราชสีห์ให้พ้นจากความตาย
- (๑๐) หนูได้แทนคุณของราชสีห์อย่างไร

๕. คิดดูเล่น

- (๑) นักเรียนอาจช่วยกันคิดว่า นิทานเรื่องนี้ได้สอนอะไรบ้าง แล้วเขียนไว้

- (๒) นักเรียนอาจแสดงความคิดเห็นว่า ชอบนิทานเรื่องนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- (๓) นักเรียนอาจช่วยกันเขียนเรื่องใหม่

๖. ทำท่าหรือเล่นละคร

ก. นักเรียนอาจแสดงท่าทาง

- (๑) ราชสีห์โกรธหน
- (๒) ราชสีห์กระโดดตะครุบหน
- (๓) หนูดกใจกลัวราชสีห์จะมา
- (๔) นายพรานทำบ่วงแร้วดักสัตว์
- (๕) ราชสีห์ติดบ่วงแร้วที่นายพรานดักเอาไว้

ข. นักเรียนอาจพูด ทำท่า หรือเขียน

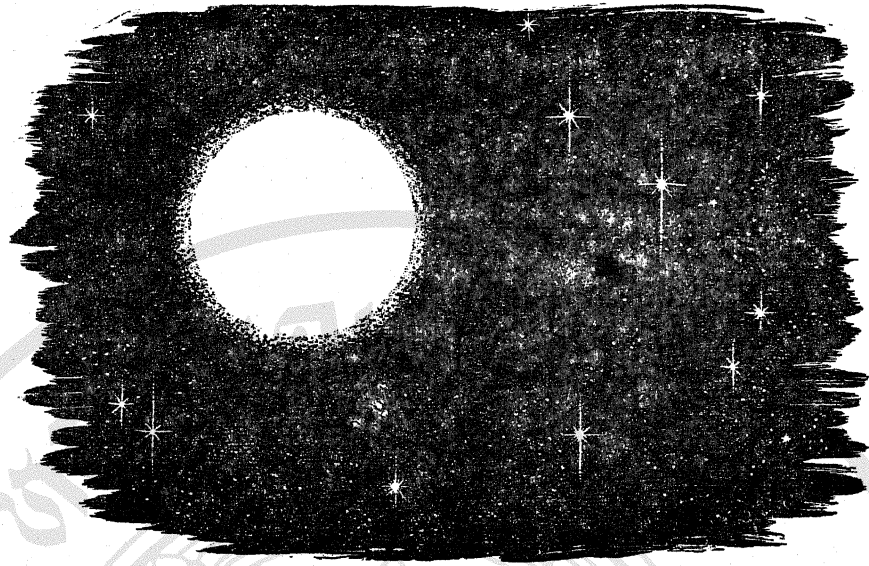
- (๑) ถ้าท่านเป็นราชสีห์กำลังนอนหลับอยู่ ถูกหนูป्लุกให้ตบหน จะรู้สึกอย่างไร ทำท่าอย่างไร และพูดว่าอะไร
- (๒) ถ้าท่านเป็นหน ทำให้ราชสีห์โกรธ จะรู้สึกอย่างไร ทำท่าอย่างไร และพูดว่าอะไร
- (๓) ถ้าท่านเป็น ราชสีห์ไป ติดบ่วงแร้วที่นายพราน ดักไว้ จะรู้สึกอย่างไร และทำท่าอย่างไร
- (๔) ถ้าท่านเป็นหน เมื่อได้ยินเสียงราชสีห์ร้อง จะรู้สึกอย่างไร ทำท่าอย่างไร และพูดว่าอะไร

ค. นักเรียนอาจช่วยกันเขียนหรือแสดงละครเรื่อง

๗. เขียนรูปหรือปั้นรูป

- (๑) นักเรียนอาจเขียนรูป หรือปั้นรูป ราชสีห์และหนู
- (๒) นักเรียนอาจเขียนรูป หรือปั้นรูป นายพราน
- (๓) นักเรียนอาจเขียนรูป ป่า
- (๔) นักเรียนอาจเขียนรูป แร่ว

เห่เอ๋ยวันเพ็ญ

เห่เอ๋ยวันเพ็ญ	พระจันทร์ก็เปล่งปลั่งลอย
เหลืองเซ่ลุ่มเซ่มช้อย	เคลื่อนคล้อยลอยลม
แจ่มแจ้งแสงส่อง	สว่างห้องพระบรรทม
นาคางลงพรางพรม	ชำเลื่องชมพระจันทร์
ทุกกลางเดือนเหมือนกระต่าย	คล้ายคล้ายยายกับตา
ลอยเลื่อนเคลอนคลา	ทุกเพลาราตรี
ดาวดวงช่วงโชติ	รุ่งโรจน์รัศมี
ร่อนเร่ในเมฆ	จรดเลื่อนลอย

แสนรักจักใคร่ได้
 เรียงรายพรายพร้อย
 ที่ดวงเด่นเป็นเอก

ดาวสำเภาเสาใบ

ดาวเต่าดาวจระเข้
 ดาวธงอยู่ตรงหน้า

โชติช่วงดวงเด่น
 ดาวไถก่งโง้งอน

ปักขากการเวก
 ร้อนร้องฮ้องเสียง

ไก่สวรรค์ขันเือก
 ดังเทวัญบรรเลง

เสียงจิ้งหรีดกรีดกรัง
 ดังดนตรีขับโณ

รวรินกลั่นกลั่น
 ลมเซียวเปยพา

ไม่มีใครจะช่วยสอย
 น้ำค้างย่อยเย็นใจ
 คั่นเมฆอยู่ไรไร

ลอยอยู่ในนภา

จวนร้อนเร่ในเวหา
 ดาวพระยาอัสดร

ดังจะแผ่นดินนจร
 จวนล่อยร้อนรายเรียง

แผ่เมฆมองเมฆ
 สำเนียงเสนาะเพราะเพลง

แว่ววิเวกวังเวง
 ห่อเจ็บบใจ

หรั่งหรั่งเรไร

มากล่อมให้ไสยา

จวงจันทน์กฤษณา
 ให้ไสยาเย็นเอย

จากประชุมบทลำนำ เล่ม ๑ เก็บกล่อมพระบรรทม ของหอพระสมุดวชิรญาณ

กิจกรรม

๑. **สนทนา** เพื่อนำเรื่องครุควรซักถามนักเรียนก่อนดังนี้
 - ก. เหล็กล่อมนั้นเขาร้องให้ใครฟัง เวลาไหน
 - ข. นักเรียนเคยได้ยินคุณแม่หรือพี่เลี้ยงกล่อมเราไหม
 - ค. ใครจำคำกล่อมได้บ้าง ลองว่าให้ครูฟัง

แล้วครูจึงอธิบายว่า บทเหล็กล่อมที่เรียนนั้น คนโบราณแต่งไว้ให้กล่อมโอรสและธิดา (ลูก) ของพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านาย เขาแต่งให้คล้องจองกัน เพื่อฟังเพราะ ๆ
๒. **อ่าน**
 - ก. ครูอ่านให้ฟังซ้ำ ๆ ซัด ๆ ทีละบท ๆ จนจบ
 - ข. ครูอ่านทีละวรรคให้นักเรียนว่าตามพร้อม ๆ กัน
 - ค. แบ่งนักเรียนเป็นคู่ ๆ ให้อ่านคู่ละ ๑ บท
 - ง. ให้นักเรียนอ่านรายตัวคนละ ๑ บท
 - จ. แบ่งทีละแถว และให้อ่านพร้อมกันทั้งแถวเป็นตอน ๆ ไป ในเวลาอ่าน ครูต้องคอยแก้ไขการออกเสียงให้ชัดเจน เช่น ตัว ร ล ตัวกล้า และควบ เป็นต้น
 - ฉ. ถ้าสามารถทำได้ ครูลองกล่อมตามทำนองของเดิมหรือเพียงใช้ทำนองกล่อมอย่างสามัญพอให้ฟังเพราะสำหรับเด็กได้ก็ดี

๓. ก. เรียงคำยาก

วันเพ็ญ	แปลว่า	วันเพ็ญ	วันที่พระจันทร์เต็มดวง
(แจ่ม) แฉ่มแฉ่มซ้อย	,,	สวณารัก	งามเรียบร้อย
ห้องพระบรรทม	,,	ห้องนอน	ของเจ้านาย
พรางพรม	,,	โปรยเป็น	ละออง
เพลาราตรี	,,	เวลา	กลางคืน
ช่วงโชติ	,,	สว่างรุ่ง	เรือง
รุ่งโรจน์รัศมี	,,	แสงรุ่ง	เรือง
เมฆ	,,	ก้อนเมฆ	
จรลี	,,	เดินไป	
ดินเมฆ	,,	เดินฝ่า	เมฆ
ดาวพระยาอัศตร	,,	ดาวมา	
บัญชาการเวก	,,	นกกการเวก	
ไก่สวรรค์	,,	ไก่ที่	ขันเสียง เพราะ จน เปรียบ
		เหมือน	ไก่เทวดา
เทวัญ	,,	เทวดา	
ขอแจ้ง	,,	ขอม้	สายเหมือนเครื่องดนตรีของ
		จินอย่าง	หนึ่งเรียกว่า แจ้ง มีสาย
		สำหรับ	ดีดคล้ายจะเข้

บิโณ	แปลว่า	บิโทย	ใช้เข้ากับเครื่องพิณพาทย์
ไสยา	,,	นอน	
จวงจันทน์	,,	เครื่องหอมที่เจือด้วยไม้หอม	
กฤษณา	,,	เนื้อไม้หอมชนิดหนึ่ง มีสีดำ	
ลมเชยร่าเพยมา	,,	ลมโบกพัดมา	

ข. ชี้ให้เห็นคำที่คล้องจองกัน เช่น

เพ็ง คล้องกับ เป่ง

ลอย ,, ช้อย

ส่อง ,, ห้อง

แล้วให้เด็กลองหาตัวเองจากแต่ละบท

๔. ตอบคำถาม

- (๑) ใครเคยเห็นพระจันทร์วันเพ็ญบ้าง รูปร่างอย่างไร สีอะไร
- (๒) วันที่พระจันทร์ขึ้น เขาเรียกว่า วันข้าง.....
- (๓) วันที่พระจันทร์ค่อยๆ หดดวง เขาเรียกว่า วันข้าง.....
- (๔) กลางดวงจันทร์นั้น ใครเคยเห็นรูปกระต่าย หรือยายกับตา
ดำขาวบ้าง หรือใครเห็นว่าเป็นรูปอะไร (ครุฑหรือบาย
ให้นักเรียนพบว่า ที่แท้เป็นภูเขาในพระจันทร์)
- (๕) ในบทนี้มีดาวอะไรบ้าง
- (๖) ใครเคยเห็น ดาวธง ดาวไถ (เป็นหมู่ๆ บนท้องฟ้า) บ้าง
รูปร่างเป็นอย่างไร มาเขียนให้ดูในกระดานดำ

- (๗) ดาวพระเช้ ดาวม้า ใครเคยเห็นบ้าง มันขึ้นเวลาไหน
 (๘) ใครรู้จักชื่อดาวหมู่ (กลุ่ม) อื่นๆ อีกบ้าง
 (๙) ใครรู้จักนกชนิดอื่นๆ ที่รองเพราะบ้าง บอกมา ๓ ชื่อ
 (๑๐) ใครจะเติมคำในช่องว่างต่อไปนี้ได้บ้าง

ลูกไก่ร้องดัง..... มันร้องด้วย.....
 จิ้งหรีดร้องดัง..... มันร้องด้วย.....
 เรไรร้องดัง มันร้องด้วย.....
 นกกร้องดัง..... มันร้องด้วย.....
 เสียงบดดัง เป่าปด้วย.....
 เสียงซอด้วง สีซอด้วย

- (๑๑) ใครรู้จักชอบด่างๆ บ้าง บ้างไทยก็ได้อีกฝรั่งก็ได้ บอกมา ๓ ชื่อ
 (๑๒) ใครรู้จักชอบด่างๆ บ้าง บอกมา ๓ ชื่อ
 (๑๓) ใครรู้จักไม้หอมอื่นที่อยู่ในจำพวกเครื่องเทศนอกจาก
 ไม้จันทน์ ไม้กฤษณา ทมในบทธเ่ บอกมาอีก ๒ อย่าง
 ใครมีที่บ้านให้อามาอวดครและเพื่อนๆ

๕. บัณรูป เขียนรูป เลือกบันหรือเขียนรูป

พระจันทร์ กระต่าย เต่า จระเข้ ม้า นก จิ้งหรีด เรไร
 คนไถ ชง บิ ขอ

๖. ทำท่า ไกวเปลกล่อมเด็ก เต่าเดิน จระเข้ว่ายน้ำ ม้าวิ่ง ไก่ขัน
 คนไถนา นกร้อง เป่าป สีซอ

ดอกจำปา

จำเอ๋ยจำปา ต้นใหญ่สาขาส่งระหง ดอกอยู่ไกลก็ใช้ไม้สอยลง
เพราะประสงค์จำปามาใช้การ เหมือนคนด้อยที่ไหนไกลพันเส้น คง
ไม่เว้นคนตามถามข่าวงาน จำปามักกลั่นพอประมาณ ยามเบิกบาน
หอมรณชนใจ เอ๋ย

ร้องจำปาทองเทศ

บทคอกสรว้อย ของหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล

กิจกรรม

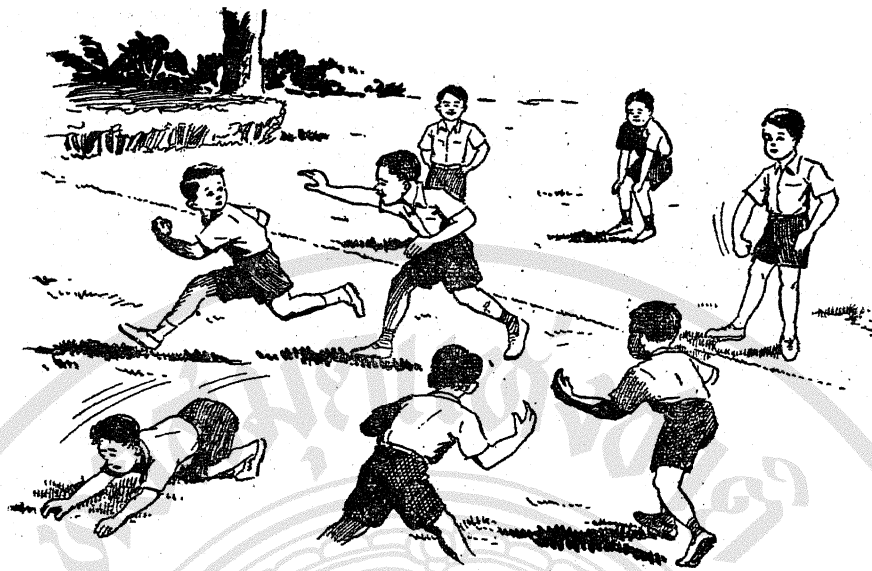
๑. ให้นักเรียนคนหนึ่งหรือหลายคนอ่าน ดุให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน
๒. ใครอยากอ่านทำนองก็ให้อ่าน
๓. ใครอยากร้องเพลงก็ให้ร้อง อาจารย์เพลงจำปาทองเทศหรือเพลงอื่นก็ได้
๔. ใครหาดอกและใบจำปาได้ก็ให้นำมาให้เพื่อน ๆ ดู และควรนำดอกและใบจำปามาเปรียบเทียบดูกันด้วย
๕. เรียงคำยาก

สาขา	แปลว่า	กิ่งไม้	ก้าน	กิ่ง	ส่วนย่อย
ระหง	,,	สูง	สูงงาม	ทรงงาม	
ประสงค์	,,	ต้องการ	มุ่งหมาย	อยากได้	
เส้น	,,	ในท่อนเป็นข้อมาตราวัด ๒๐ วา	เป็น ๑ เส้น		
ขาน	,,	กล่าว	เอ่ย	พูด	
เบิกบาน	,,	แจ่มชัด	เปลิดเปล็น		
รื่น	,,	ชื่นบาน	สบายใจ	เย็นใจ	

๖. นักเรียนอาจช่วยกันคิดว่า เราใช้ดอกจำปาทำอะไรบ้าง
๗. ให้นักเรียนลองคิดว่า ทำไมเราจึงเปรียบดอกจำปากับคนดีที่อยู่ไกล

๘. ใครอยากวาดรูปดอกจำปาและใบก็ให้วาด อยากปั้นหรือทำดอก
จำปาด้วยกระดาษก็ให้ทำ
๙. ให้นักเรียนเขียนรูปสวนดอกไม้บ้างก็ได้

ตจป

แกว้ขีดเส้นทกกลางลานวัดยาว ๖ เมตร แล้วตั้งตัวเป็นหัวหน้า
พวก ให้แกว้เป็นหัวหน้าอีกพวกหนึ่ง ต่างคนผลัดกันเลือกลูกสมุน
อีกฝ่ายละคน จนครบข้างละ ๖ คน ถิกอาสาเป็นผู้ตัดสิน ทั้งสอง
ฝ่ายยอม

ทั้งสองพวกยืนอยู่คนละฟากของเส้นกลาง จะต้องผลัดกันตจก
เส้นกลางทีละคน ออกไปไล่พัน(ด้วยมือ)ฝ่ายปรบักษ์ในแดนของเขา
คนตจพันถูกใครคนนั้นตาย พอจนหมดทีกลั่นใจตจ คนตจต้องรับวงกลับ
เข้าแดนของตัว มิฉะนั้นถ้าฝ่ายปรบักษ์ไล่พันได้เมื่อตัวขาดเสียงตจก่อน
ถึงเส้นตัวก็ตจตาย

ฝ่ายปรับภัยช่วยกันรุมจับตัวคนที่ได้ ถ้าจับไว้จนขาดเสียงตะคกต์ตาย แต่ถ้ายังต้อย และตะเกียกตะกายไปแตะเส้นได้ พวกที่จับตายหมด เพราะเท่ากับถูกฟันโดยได้ถูกต้องกันแล้วทุกคน

เมื่อคนดีหนีกลับเข้าแดนของตัว ฝ่ายปรับภัยสวนตามเข้าไป ถ้าเห็นจะหนีไม่ทันก็ยืนพักอยู่ที่เส้นได้ เวลายืนอยู่ที่เส้น เขาฟันไม่ได้ และผู้ยืนเส้นก็จะเข้าจับตัวไม่ได้เหมือนกัน เพราะจะกลายเป็นลอบเข้าทำร้ายเขาข้างหลัง ไม่ใช่วิสัยของนักกีฬา ต้องอยู่ที่เส้นจนกว่าเขาจะกลับไปแดนของเขา ถึงคราวพวกเรารู้แล้ว จึงเข้าสมทบใหม่ได้

มักติกาห้ามไม่ให้ตีซ้อน คือถึงคราวฝ่ายไหนก็ต้องออกไปแต่คนเดียว ถ้าออกไปหลายคน ต้องถูกลงโทษ คนที่ตีซ้อนกันนั้นตายหมด หรือเมื่อฝ่ายใดเขายังไม่กลับ ฟันเส้นไปเข้าแดนของเขา ฝ่ายจับไปตีซ้อนเขาในแดนของตัว ตัวก็ต้องตายเหมือนกัน

เมื่อฝ่ายหนึ่งตายหมด ฝ่ายที่เหลืออยู่เป็นผู้ชนะ ในการแข่งขันกำหนดเวลาชั่วโมงหนึ่ง ใครชนะมากกว่าก็เป็นฝ่ายชนะ นั้นอย่างเดียวกับฟุตบอล และทุกครั้งทีชนะก็เปลี่ยนแดนกัน มีหยุดพักช่วงเวลาเหมือนเล่นฟุตบอลด้วย

ผู้ตัดสินเป็นกษัตริย์เป็นสัญญาณเมื่อเริ่มเล่น เมื่อให้พัก เมื่อให้เลิก และเมื่อใครต้องตายตามกติกา การออกตีไม่ต้องให้สัญญาณ เพราะมีการชิงไหวพริบกันอยู่

การเล่นต๊อบวันนั้น พวกแก้วชนะ ๖ ต่อ ๔ พวกแก้วนั้แพ้ เพราะต้องตายด้วยต๊อบหลายหน แก้วนั้ก็พยายามคุมและจัดให้ออกทีละคน แต่ได้แต่เห็นแก้วตัว ยังไม่รู้จักเล่นรวมพวกได้หลายคน จึงต้องแพ้พวกแก้ว

ก็ได้รับความชอบใจจากแก้วและแก้วนั้ว่าตัดสินใจมาก

จากแบบสื่อนอ่านใหม่ เล่ม ๓ ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

กิจกรรม

๑. เล่นอย่างไรเรียกว่าเล่นต๊อบ
๒. ในการแข่งขันเล่นต๊อบเหมือนกับการเล่นแข่งขันอะไร
๓. ทำไมจึงเรียกคนต๊อบว่าเห็นแก้ว
๔. ทำไมคนเห็นแก้วจึงเล่นรวมพวกไม่เป็น
๕. ถ้าเธอถูกตั้งให้เป็นแม่กองจัดงานของโรงเรียน เธอจะเลือกคนประเภทไหนเป็นผู้ช่วย
๖. จัดพวกเล่นต๊อบ
๗. จัดการเล่นพนเมืองอื่นๆ
๘. จัดการเล่นต่างๆ ตามแต่จะตกลงกัน
๙. เล่าเรื่องการเล่นต่างๆ ใครเล่นอะไรเป็นบ้าง
๑๐. ช่วยกันเขียนแผนผังการเล่นต๊อบ

ลิง

โอ้คลองขวางนางแดนแสนโสทก ดูนบกกั้แต่ลวันลิงแสม
 เลียบตลิ่งวังตามชาวเรือแพ ทำลอบแลหลอนหลอกตะคอกคน
 คำโบราณท่านพูดทุกสิ่ง เขาว่าลิงจองหองมันพองขน
 ทำหลกหลีกเหลือกกลนพานลูกกลน เขาต่ำคนจึงว่าลิงโลนลำพอง
 จากนิราศเมืองแกลง ของสุนทรภู่

กิจกรรม

๑. มาอ่านกลอนกัน

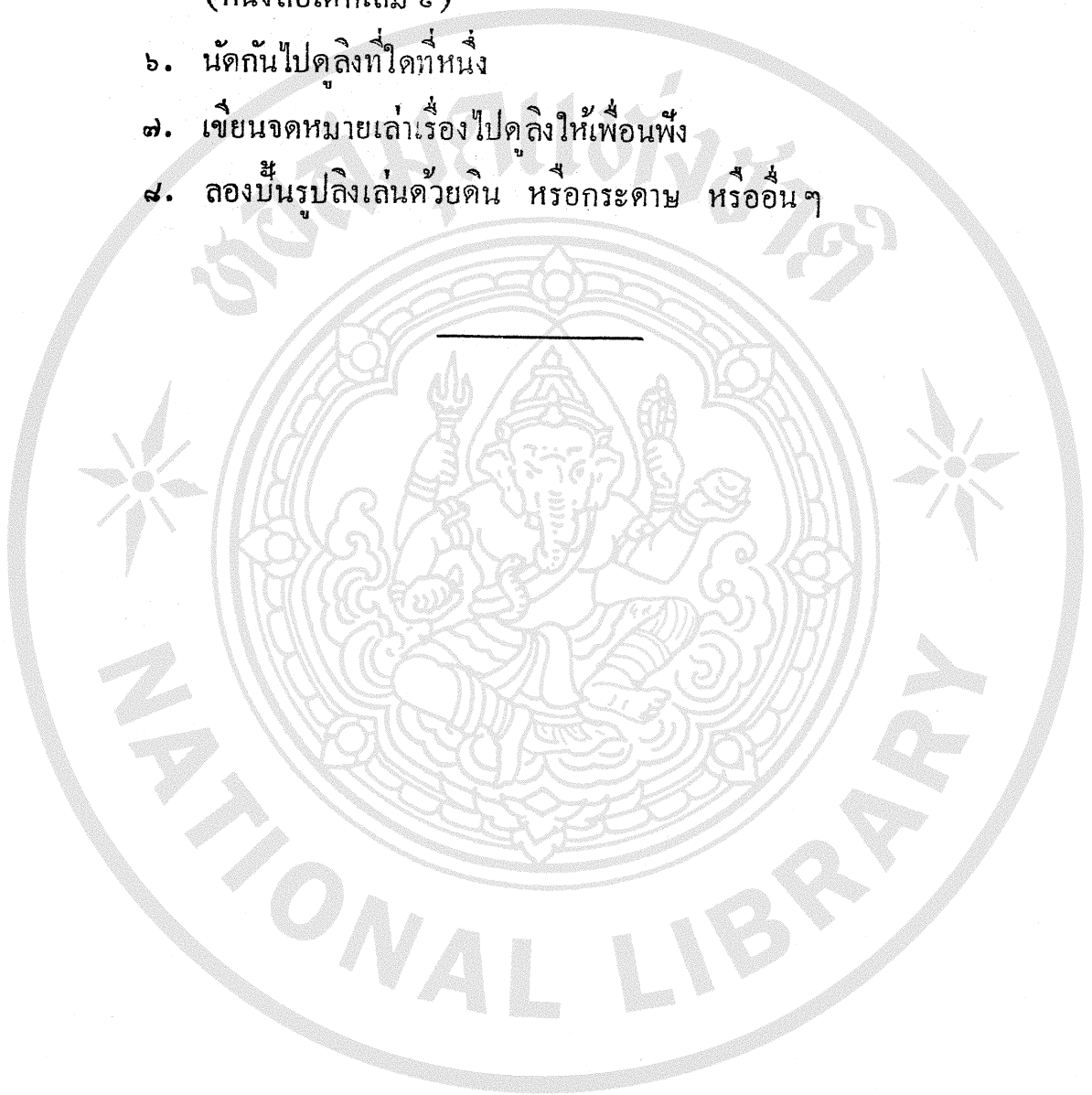
(๑) มาอ่านตามครู	(๔) มาอ่านในใจ
(๒) มาอ่านคนละวรรค	(๕) ใครจะท่องจำได้ก่อนกัน
(๓) มาอ่านพร้อมกัน	(๖) มาแบ่งหมู่กันอ่าน

คลอง ใครอ่านถูก ใครอ่านผิด มาช่วยกันแก้
ขวาง ใครอ่านถูก ใครอ่านผิด มาช่วยกันแก้
นางแดน เป็นชื่อ คลอง
โสทก แปลว่า น้ำก็ได้ ถ้าคลองก็ได้ แปลว่าน้ำมากก็ได้
ตะคอก แปลว่า ชูเสียงดัง
ผูก แปลว่า แต่งไว้
จองหอง แปลว่า อวดดี
พองขน แปลว่า อาการที่สัตว์ทำขนพอง เช่น เมื่อเวลามันโกรธ
 หรือตกใจ

โลน แปลว่า หยานซ้ำ
ทำหลุกลึก แปลว่า ทำชุกช่น อยู่ไม่สุข
ลำพอง แปลว่า ห้าว กร้าว ฮึดฮัด
ลุลกลน แปลว่า ทำโดยรีบร้อนไม่เป็นระเบียบ ไม่สุภาพเรียบร้อย

(๑) รูปร่างของลิง (๔) อาหารที่ลิงกิน
(๒) เสียงร้องของลิง (๕) ที่อยู่ของลิง
(๓) ท่าทางของลิง และให้ (๖) ลิงชนิดต่าง ๆ
ทำท่าของลิงในคำกลอน (๗) งานที่ลิงทำให้แก่คน

๔. ใครอยากลองเขียนรูปปั้น เล่น ก็ลองเขียนดู
๕. ใครหาบทกลอนเรื่องลิงมาอ่านอีกได้ เชิญหามาอ่านให้ฉันฟัง
(หนังสือเด็กเล่ม ๕)
๖. นักร้องไปดูลิงที่ใดที่หนึ่ง
๗. เขียนจดหมายเล่าเรื่องไปดูลิงให้เพื่อนฟัง
๘. ลองปั้นรูปปั้นเล่นด้วยดิน หรือกระดาษ หรืออื่นๆ

กิ้งก่าไต่ทอง

เชื่อว่านักเรียนทั้งหลายคงรู้จักกิ้งก่า ตัวมันคล้ายจิ้งจกแต่ใหญ่กว่า มันไต่อยู่ตามต้นไม้ ทลือเป็นรอยคอดมสีแดง ๆ มันชอบชูกออยู่เสมอ ๆ เพราะธรรมชาติของมันเป็นอยู่เช่นนั้น เขาเล่ากันว่าเรื่องเดิมของมัน คือกิ้งก่าตัวหนึ่งซึ่งเป็นต้นตระกูล ได้มีโอกาสอยู่ที่ชุมประตุนของพระมหากษัตริย์ อยู่มาวันหนึ่งพระมหากษัตริย์เสด็จออกไปประพาสอุทยาน ครั้นเสด็จไปถึงชุมประตุนทอดพระเนตรเห็นกิ้งก่าลงมาจากชุมประตุน แล้วเกาะอยู่ที่พนักดินนุ่มสีเขียวลงพง ๆ ถวายคำนับ พระมหากษัตริย์ทอดพระเนตรเห็น จึงตรัสถามเสนา

ข้าราชการที่ตามเสด็จว่า “อายสัถยมนัทำห้วงกๆทำไม่” ข้าราชการ
 ผู้นั้นจึงกราบทูลว่า “ถึงถ้ามีความสวามิภักดิ์และทำความเคารพต่อ
 พระองค์” พระมหากษัตริย์ได้ทรงฟังก็ชอบพระทัย จึงพระราชทาน
 ทองเป็นค่าเบี่ยงเลี้ยงให้แก่งัก้านวันละสองไพ มอบไว้กับคนเฝ้า
 อุทยานเพื่อให้ขอเอนมาให้กักากัน อยู่มาวันหนึ่งคนเฝ้าสวนไปขอ
 เอนไม่ได้ จึงเอาทองสองไพมาผูกคอกักาก้า พอกักาก้าได้ทองสองไพ
 ผูกคอกักาก้าเกิดความเยอหยงถอดตัวว่าจะมีเงินทองแต่คนอื่นหรือ ตนก็มี
 เหมือนกัน ยศศักดิ์ตนก็มีเหมือนกัน พระมหากษัตริย์ก็ทรงชมเลียงตน
 ตนไม่ต้องกลัวไม่ต้องอ่อนน้อมต่อใครหมด คิดแล้วก็นชุศรัษะร้อน
 อยู่บนชัมประต วันหนึ่งพระมหากษัตริย์เสด็จออกไปประพาสอ๊ก
 ฝายกักาก้าแลเห็นกักาก้าหยงถอดตัว ไม่ลงมา ถวายค่านับ เหมือนอย่าง
 เดื่อก่อน พระมหากษัตริย์ทอดพระเนตรเห็น จึงตรัสถามเจ้าพนักงาน
 ผู้เฝ้าอุทยานว่า “ทำไมกักาก้าจึงไม่ประพฤดีเหมือนเดื่อก่อน”
 ผู้รักษาอุทยานจึงกราบทูลเล่าเรื่องถวายว่า “ตั้งแต่ได้เอาทองผูก
 คอกักาก้าแล้ว เดื่อนั้นมันก็ไม่ทำสมาการวะเหมือนเดื่อก่อน” ครั้น
 พระมหากษัตริย์ทรงทราบว้า กักาก้าเฝ้าหยงโยโสขึ้น เพราะมีทอง
 ผูกคอกักาก้า นั้น ก็ทรงพระพิโรธ จึงดำรัสสั่งคนเฝ้าสวนให้เอาทองชงผูก
 อยู่ทคอกักาก้านอกเสีย และตรัสห้ามว่า “ตั้งแต่วันนต่อไปอย่าได้
 ขอเอนมาให้กักาก้าอีกเป็นอันขาด” กักาก้าตัวนั้นถอดเนอที่เคยได้รับ
 พระราชทานเพราะความหยงของตัวเอง

จากนิทานสภานิต นายต่วน เป็รียน เวียงเวียง

กิจกรรม

๑. การสนทนา

ครูอาจให้เด็กอภิปรายเรื่องสัตว์เลื้อยคลาน แล้วนำเอาเรื่อง
งูเข้ามา ถ้าสามารถทำได้ควรหาตัวอย่างเงินสมัยก่อน เช่น ไพ่ วัฏ
เมย มาให้เด็กดูเพื่อประกอบการเรียนด้วย

๒. การอ่าน

ครูอาจให้เด็กที่ต้องการอ่านคนเดียวหรือหลายคนผลัดกันออกมา
อ่านดัง ๆ ให้เพื่อนฟังจนจบเรื่อง ดูป้องเสียงให้ถูกต้องชัดเจน
พยายามให้ออกเสียงเหมือนเสียงพูด

พยายามให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมสนุกในบทเรียน ให้นักเรียน
คิดค้นพบด้วยตนเอง โดยให้ตอบคำถามบ้าง ทำแบบฝึกหัดบ้าง
ควรอธิบายเฉพาะคำยากที่นักเรียนไม่รู้จริง ๆ เท่านั้น

๓. ความเข้าใจ

ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย × หน้าคำตอบที่ถูกต้อง

๑. งูก้ามรูปร่างคล้าย..... งู, จิ้งจก, ผีเสื้อ

๒. งูก้าอยู่..... ในรู, ในน้ำ, ตามต้นไม้

๓. งูก้า..... หางสั้น, หางยาว, ไม่มีหาง

๔. คองูก้าเป็นรอยคอดสี..... แดง, ดำ, เขียว

๕. งูก้า..... ตามต้นไม้, เลื้อย, กระโดด,

..... ได้

๔. คำยาก ให้หาคำที่มีความหมายอย่างเดียวกันใช้แทนคำที่เขียนตัวใหญ่

- (๑) กิ่งก่าอาศัยอยู่ที่ซุ้มประตูสวนของพระมหากษัตริย์
- (๒) พระมหากษัตริย์ทอดพระเนตรเห็นกิ่งก่า
- (๓) กิ่งก่าชุกีระระร้อน
- (๔) พระมหากษัตริย์ได้ตั้งประพาสอุทยาน
- (๕) พระมหากษัตริย์พระราชทานทองแก่กิ่งก่าวันละสองไพ
- (๖) พระมหากษัตริย์ทรงพระพิโรธ
- (๗) ผู้รักษาพระอุทยานได้กราบทูลเรื่องกิ่งก่าแก่พระมหากษัตริย์
- (๘) พระมหากษัตริย์ได้ทรงฟังก็ชอบพระทัย

๕. อ่านเขาเรื่อง นักเรียนอาจตอบคำถาม

- (๑) ธรรมชาติของกิ่งก่าชอบทำอาการอย่างไรอยู่เสมอ
- (๒) ทำไมกิ่งก่าจึงได้รับพระราชทานทอง
- (๓) ทำไมคนเฝ้าสวนจึงเอาทองสองไพมาผูกคอกิ่งก่า
- (๔) เพราะเหตุใดพระมหากษัตริย์จึงทรงพระพิโรธกิ่งก่า
- (๕) ทำไมกิ่งก่าจึงไม่ได้รับเบญเฑียรอีกต่อไป

๖. คิดดูเล่น นักเรียนอาจช่วยกัน

- (๑) บอกข้อสัตว์ที่มีรูปร่างคล้ายกิ่งก่ามาสัก ๓ ข้อ
- (๒) บอกชื่อดอกไม้มาสัก ๕ อย่าง

(๓) บอกข้อต้นไม้มาสัก ๕ อย่าง

(๔) บอกชื่อส่วนต่างๆ ของต้นไม้มา ๕ อย่าง

อภิปรายนิทานเรื่องนี้ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร แล้วเขียนไว้

๗. ทำท่าหรือเล่นละคร นักเรียนอาจแสดงท่าทาง

(๑) ทำท่าถึงกำชูลอ

(๒) ทำท่าถึงกำทำหัวผกๆ ถวายคำนับ

(๓) ทำท่าเยอหยิ่งถือตัว

(๔) ทำท่าคนโกรธ

(๕) ทำท่าคนพอใจสิ่งหนึ่งสิ่งใด

(๖) ถ้าเราเป็นกิ้งก่า เมื่อคนสวนเอาทองมาผูกคอให้ จะรู้สึกอย่างไร ทำท่าอย่างไร หรือพูดอย่างไร ให้ พูด เขียน หรือ ทำท่า

(๗) ถ้าเราเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อเห็นกิ้งก่าผกหัวคำนับจะรู้สึกอย่างไร พูดอะไรบ้าง ให้พูด เขียน หรือทำท่า

(๘) ถ้าเราเป็นคนเฝ้าสวน เมื่อเห็นกิ้งก่าชูลอทำท่าหยิ่งโยโส จะรู้สึกอย่างไร พูดอย่างไร ให้พูด เขียน หรือทำท่า

(๙) นักเรียนอาจช่วยกันแสดงละครเรื่องนี้

๘. เขียนรูปหรือปั้นรูป

- (๑) นักเรียนอาจเขียนรูปหรือปั้นรูปทั้งท่า
- (๒) นักเรียนอาจเขียนรูปสวน
- (๓) นักเรียนอาจเขียนรูปคนเฝ้าสวน

อย่าเกียจคร้านการเรียนรู้เร่งสุดล้าห์

อย่าเกียจคร้านการเรียนรู้เร่งสุดล้าห์	มีวิชาเหมือนมัทพย้อยู่นับแสน
จะตกถิ่นฐานใดคงไม่แคลน	ถึงคับแค้นก็พออยู่ประทั้งตน
อันความรู้รู้กระจำงแต่อย่างเดียว	แต่ให้เขวชาญเกิดคงเกิดผล
อาจจะชักเชิดชูฟูสกนธ์	ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี
เกิดเป็นชายชาวสยามตามวิสัย	หนังสือไทยก็ไมรู้ดับดี
ต้องอับอายขายหน้าทั้งตาบ	ถึงผู้ดีก็คงด้อยถอยตระกูล
จะตาเตยเสียชื่อว่าโศดชา	จะชักพวยศลาภให้สาบสูญ

ทักขยหน้าฦาติวงศ์พงศัประยูร จะเพิ่มพูนตึณค่านินทา
 หนึ่งหนังสือหรือตำรับฉบับบท เป็นของลวันควรจดจำศึกษา
 บิดาปู่สืเสาะสะสมมา หวังให้บุตรนัดตาได้ร่ำเรียน
 จะได้ทราบบาปบุญทั้งคุณโทษ ประบุตรโรคต่ำซำกัพาเหียร
 ไม่สมหวังดังบิดาปู่ตาเพียร เน้นจำเนียรเพลงพลัดกระจัดกระจาย ฯ
 จากเรือนนิตสารสาธก ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

กิจกรรม

๑. เลือกเพื่อนคนหนึ่งหรือสองคนอ่านกลอนให้ฟังสักสามเที่ยว
๒. อ่านพร้อมกันทั้งชั้นให้มั่ววรรคตอนและออกเสียงให้ชัดเจน
๓. ผลัดกันอ่านทำนองคนละบรรทัดและออกเสียงให้ชัดเจน
๔. ช่วยกันหาคำที่ควรรู้

คับแค้น	ลำบากยากไร
แคลน	ขัดสน ไม่มีพอ ขาด
เชยชาญ	รู้คล่องแคล่ว ชำนาญ
เชิดชู	ยกย่อง
โศดชั่ว	โง่ เชลา
จำเนียร	นาน ช้า
ถื่นฐาน	ทออยู่

บัดนี้ ละอาย ขายหน้า
 พาเหียร ภายนอก ไม่ได้เรื่อง ไม่อยู่ใน
 แบบแผน ใช้ไม่ได้
 ตำรับ (ตำหรับ) แบบแผน ตำรา
 สกนธ์ ร่างกาย

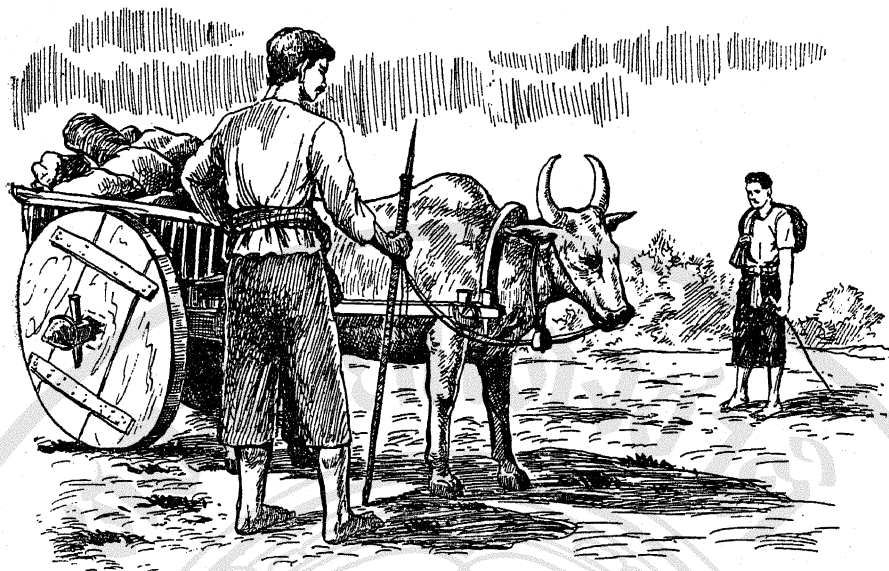
๕. สนทนากันถึงเรื่องต่อไปนี้
 - ก. อ่านเรื่องอะไร
 - ข. เรื่องมีใครเกี่ยวข้องบ้าง
 - ค. ค่ายากที่ต้องค้นหาคำแปลคำอะไรบ้าง
 - ง. ตัวสะกดยากๆ ที่ต้องท่องจำอะไรบ้าง
๖. ขอให้ครูอธิบายความหมายของกลอนบทนี้ให้เข้าใจยิ่งขึ้น
๗. อ่านกลอนนี้หลาย ๆ เทยจนจำขึ้นใจ และหมั่นท่องให้เพื่อนฟัง
๘. ช่วยกันคิดว่าอ่านกลอนบทนี้แล้วรู้อะไรบ้าง
 - ก. มีวิชาความรู้เหมือนมีอะไรบ้าง
 - ข. คนที่มีความรู้ชำนาญเป็นอย่างๆ ย่อมจะทำงานได้อย่างไร
 - ค. คนไม่รู้หนังสือเป็นเพราะอะไร
๙. เขียนใจความเรื่อนสั้นๆ เป็นความเรียงตามความเข้าใจเพื่ออ่านหน้าชั้น

๑๐. ช่วยกันหาคำตรงกันข้ามกับคำเหล่านี้ เช่น

สูง	คำตรงกันข้าม	สูง
เตี้ย		
ดี	,,	
เกิด	,,	
ช้า	,,	
เกียจคร้าน	,,	
โง่เขลา	,,	

๑๑. ช่วยกันหาคำที่มีเสียงคล้อง เช่น ดี คำคล้องกับ สี่

แสน	คน	เกิด
เดี๋ยว	ได้	วิชา
แค่น	อาย	เสีย
..... เรียน	 บุญ	 โฉด
อย่าง	 คง	 จัด
..... ช้า		

โคนันทิวศาล

แต่ก่อน ยังมีวัวตัวหนึ่ง มีคนเอามาเลี้ยงไว้แต่เล็ก ให้ชื่อว่า
 นันทิวศาล ครั้นวัวตัวนั้นโตขึ้นก็กำลังลากเกวียนได้ดีมากๆ เล่ม
 วันหนึ่งเจ้าของวัวจึงไปทำพินัยกับเศรษฐีว่า จะเอาเกวียน ๑๐๐ เล่ม
 ผูกติดกันเข้าเป็นแถว ให้โคนันทิวศาลตัวเดียวลากไป ถ้าลากได้
 เศรษฐีเป็นแพ ต้องเสียเงินให้เกตน ๑,๐๐๐ บาท ถ้าลากไม่ได้
 ตัวต้องแพ และจะยอมเสียเงิน ๑,๐๐๐ บาทให้แก่เศรษฐี เศรษฐี
 ก็รับพินัย เจ้าของวัวจึงเอาเกวียนผูกติดกันเป็นแถว แล้วผูกโค
 เทียมเข้า แล้วถอประทัดเชือกขึ้นร้องว่า แก่โคว่า “เฮ้ย อ้ายวัวขี้เกียจ
 จงลากเกวียนไป” ฝ่ายโคนันทิวศาลก็น้อยใจว่า นายของตนนั้นวาจา

ช่างหยาบคายเสียจริงๆ จะใช้สอยกันจะพูดจาให้เพราะหูก็ทั้งยาก
คิดแล้วก็นั่งเสีย ไม่ลากเกวียนไป เศรษฐีก็รับเจ้าของวัวเป็นแพ
พนัน เจ้าของวัวก็ต้องเสียเงิน ๑,๐๐๐ บาทให้แก่เศรษฐี ฝ่ายเจ้าของ
วัวครั้นกลับไปบ้านก็เศร้าโศกเสียใจที่ต้องเสียเงินนั้น ไม่เป็นอันกิน
อันนอน โคนันทิวาสลเห็นดังนั้นก็คิดสังสาร และคิดถึงคุณที่เขาได้
เสียมา จึงว่าแก่ชายผู้เป็นเจ้าของนั้นว่า “น่ะนะ ท่านอย่าเศร้าโศก
เสียใจไปเลย ท่านจงไปพนัน กับเศรษฐี อีกครั้งหนึ่ง เป็นเงิน
๒,๐๐๐ บาท แต่ขอท่านอย่าพูดกับข้าพเจ้าด้วยวาจาหยาบคายไม่น่าฟัง
ดังครั้งก่อน จงพูดให้ไพเราะเป็นทชนชมนิดสักหน่อย ท่านก็จะชนะ
ได้เงิน ๒,๐๐๐ บาท” ชายเจ้าของวัวดีใจ จึงไปทำพนันกับเศรษฐี
อีก ครั้นเศรษฐีตกลงรับพนัน ชายเจ้าของวัวก็ผูกเกวียนเข้า ๑๐๐ เล่ม
และเอาโคนันทิวาสลเข้าเทียม แล้วกล่าวว่า “น่ะนะพอมหาเจ้าเรณู
พ่องลากเกวียนทั้ง ๑๐๐ เล่มนี้ไปเถิด” โคนันทิวาสลก็ลากเกวียน
นั้นด้วยกำลังจนเกวียนเล่มหลังไปถึงเกวียนเล่มหน้าจอดอยู่นั้นได้
เศรษฐีก็ยอมแพ้ ให้เงิน ๒,๐๐๐ บาทแก่ชายเจ้าของโค ชายนั้นครั้น
ได้เงินที่เสียไปในนคน และยังได้กำไรอีกพันหนึ่งด้วย ก็ดีใจ พาโค
ของตนกลับบ้าน

จากนิทานสมัยพุทธเจ้าพระยาพระเสด็จ
(ม.ร.ว. เขม มาลากุล ณ อยุธยา) เรียบเรียง

กิจกรรม

เลือกทำตามควร

๑. เพื่อให้เข้าใจ

- (๑) หารูปเกวียนมาดู หรือเขียนขึ้น หรือเขียนใต้ภาพว่า
เกวียน ๑ เล่ม เกวียน ๒ เล่ม แล้วแต่จำนวนในภาพ
- (๒) ใครเคยเห็นวัวบ้าง
- (๓) ใครเคยเห็นวัวลากเกวียนบ้าง
- (๔) วัวตัวหนึ่ง ลากเกวียนหนึ่งเล่ม ได้ไหวหรือไม่ ตาม
ธรรมดาเกวียน ๑ เล่ม ใช้วัวลากกี่ตัว
- (๕) โคนันทิวศาลลากเกวียนได้เล่มเดียวหรือ
- (๖) โคนันทิวศาลเก่งกว่าวัวธรรมดาหรือไม่ ให้อธิบายเหตุผล
- (๗) ครั้งแรกชายเจ้าของวัว บอกกับเศรษฐีว่าอย่างไร (อ่าน
คำตอบจากในเนื้อเรื่องได้)
- (๘) เศรษฐีรับพนันหรือไม่
- (๙) ชายเจ้าของวัวพูดกับโคนันทิวศาลให้ลากเกวียนไป เขา
พูดว่าอย่างไร เขาทำอย่างไร ประตักคืออะไร
- (๑๐) ชายเจ้าของวัวพูดว่า “เฮ้ย อ้ายวัวขี้เกียจ จงลาก
เกวียนไป” เขาพูดเพราะดีไหม โคนันทิวศาลชอบไหม
โคนันทิวศาลทำอย่างไร

- (๑๑) ครั้งแรกนี้ เจ้าของวัวแพ้ หรือชนะ
- (๑๒) ชายเจ้าของวัวชนะในคราวหลัง เพราะอะไร
- (๑๓) ทำไมเจ้าของวัวจึงทราบว่า โคนันทิวีสาลชอบบูตเพราะๆ
ใครบอกเขา

๒. ตอบคำถามว่าใช่หรือไม่

- (๑) เขาถือประทัก แปลว่า เขาถือซ่อนส้อม ใช่หรือไม่
- (๒) เขาถือประทัก แปลว่า เขาถือไม้ที่ฝังเหล็กแหลม ใช่หรือไม่
- (๓) โคนันทิวีสาลเป็นคน จึงพูดภาษาคนได้ ใช่หรือไม่
- (๔) โคนันทิวีสาลเป็นวัว แต่พูดภาษาคนได้ ใช่หรือไม่

๓. สำหรับคนที่ชอบปั่นหรือเขียน

ให้เขียนรูป บัณรูปโคนันทิวีสาลตามความนึกคิดของท่าน

๔. คำและใจความสำหรับอ่าน พูด เขียน หรือทำท่า

- (๑) ถือประทักเงอชน และร้องว่า “เฮ้ย อ้ายวัวขเกียจ จงลาก
เกวียนไป”
- (๒) ทำท่าอย่างละครใบ้—วัวลากเกวียน
- (๓) พูดว่า “นั่นนะ พ่อมหาจำเริญ พ่อจงลากเกวียนทั้ง
๑๐๐ เล่ม ขึ้นไปเถิด”
- (๔) หากำพูดอื่นแทนคำพูดข้างบน ให้ฟังเพราะ ตามที่ท่านคิด
ว่าโคนันทิวีสาลจะชอบใจ

ช่วงชัย

เด็ก ๘ คนเล่นช่วงชัยที่ลานวัด เขาแบ่งออกเป็นสองพวก
พวกละ ๔ คน แก้วเป็นหัวหน้าพวกหนึ่ง ถักเป็นหัวหน้าอีกพวกหนึ่ง
แก้วเป็นผู้ตัดสิน

เขาช่วยกันเอาปูนขาวโรยเป็นวงกลมที่ตรงกลางลาน เส้นศูนย์กลาง
กลาง ของวงยาว ๖ เมตร วงนี้สมมติว่าเมือง พวกของแก้วเป็น
ฝ่ายรักษาเมืองเรียกว่าฝ่ายรับ ส่วนพวกของถักอยู่ตามลานนอกวง
เป็นฝ่ายเข้าล้อมเมือง เรียกว่าฝ่ายรุก

พวกของแคว้น มีลูกยาง ขนาดเล็กคนละลูก ใช้เป็นอาวุธ
แทนปืน สำหรับขว้างพวกข้าศึก (ถ้าหาลูกยางไม่ได้ ใช้มะนาวแทน
ก็ได้) แต่ออกไปขว้างนอกวงไม่ได้ เวลาขว้างตัวต้องอยู่ข้างในวง
หรืออย่างน้อยเท่าเหยียบเส้นรอบวงอยู่ ทำหนึ่งก็ใช้ได้

พวกของถึกมีแต่อาวุธสั้น คือใช้ฝ่ามือฟันแทนดาบดังล้อมเมือง
อยู่ พยายามจะเข้าเมืองให้ได้ ถ้าเข้าวงได้แม้นคนเดียวก็ชนะ การเข้า
วงนั้น ส่วนใด ๆ ของร่างกายเข้างวงเป็นต้นว่ามือหรือเท้าแตะที่เส้น
รอบวง ก็นับว่าเข้าวงได้แล้ว เมื่อเข้าวงได้ร้องขอให้ผู้ตัดสินได้ยิน

ฝ่ายรับต้องมาฆ่าศึกตายครึ่งหนึ่งจึงนับว่าชนะ ก็ต้องขว้าง
ลูกยางจากวงให้ถูกฝ่ายรุกได้สองคน ใครถูกขว้างลูกยางโดนร่างกาย
เข้าแล้ว สมมติว่าคนนั้นตาย ต้องหยุดเล่น คนที่เหลืออยู่เล่นต่อไป
จนชนะหรือแพ้ ลูกยางถูกร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง แม้นเล็กน้อย
ก็นับว่าถูกแล้ว แต่ต้องถูกคนก่อนถูกแผ่นดิน

ลูกยางที่ขว้างผิด ฝ่ายรักษาเมืองจะออกไปเก็บเอาก็ได้ การ
ออกนอกวงไม่ห้าม แต่ถ้าถูกฝ่ายรุกฟันด้วยฝ่ามือก็ตาย ต้องหยุดเล่น
ปล่อยให้พวกของตัวที่เหลืออยู่เล่นต่อไป

เมื่อฝ่ายรุกเก็บลูกยางที่ขว้างผิดได้ ก็ใช้เป็นอาวุธสำหรับขว้าง
ข้าศึกของตัวได้ แต่ต้องขว้างอย่างทอซ ไม่ใช่ว่าขว้างอย่างปา คือ
แกว่งแขนลงล่าง ไม่ใช่เหวี่ยงแขนขนบน ฝ่ายรักษาเมือง ใครถูก
ทอซโดนร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง ก็สมมติว่าตาย

ผู้ตัดสินมักหวัด เมื่อกำลังหยุดอยู่ ได้ยินเสียงนกหวีดให้
สัญญาณ จึงเล่นได้ เมื่อกำลังเล่นอยู่ได้ยินเสียงนกหวีดก็ต้องหยุด
เล่น ใครจะเป็นฝ่ายไหนเมื่อจะเริ่มเล่น ผู้ตัดสินให้โยนท่ายั่วก้อย
กัน แต่เมื่อมีการแพ้ชนะกันแล้ว ก็เปลี่ยนแดนกันทุกทีไป

ใครเล่นผิดข้อบังคับ เช่นฝ่ายรับออกมาปาดอกวง หรือฝ่ายรุก
ใช้ปาแทนทอย ผู้ตัดสินๆ ให้ผู้นั้นออก สมมติว่าตาย คำตัดสินของ
ผู้ตัดสินต้องเป็นเด็ดขาด ห้ามเถียงห้ามคัดค้าน ศาลกีฬาศาลเดียว
คือผู้ตัดสินเป็นผู้ตัดสินเท่านั้น

เวลาเล่นจำกัดเพียงชั่วโมงหนึ่ง ภายในเวลาจำกัดนี้ ฝ่ายไหน
ชนะมากกว่า ฝ่ายนั้นนับว่าชนะในการเล่น

ยังมีบ้านหนีพิเศษสำหรับให้แก่ผู้ชนะทุกครั้งไป คือฝ่ายชนะ
จะหลังผู้แพ้ ยืนทวนรอบวงเป็นระยะสี่ทิศ ห้างเท่ากัน ผู้โยน
ลูกยางและรับกัน จะโยนให้คนข้างๆ หรือคนตรงข้ามก็ได้ จะใช้
ลูกยางลูกเดียว หรือจะอวดเก่งใช้สองลูกสามลูกสี่ลูกก็ได้ แต่ถ้าเกิด
รับผิดลูกยางตกดินเมื่อไร นับเป็นหมดบ้านหนี ต้องเปลี่ยนแดนกัน
เริ่มเล่นใหม่ต่อไป (เมื่อจะเริ่มโยน หรือเมื่อรับไม่ได้ ต้องเลิก
ผู้ตัดสินให้สัญญาณด้วยนกหวีด)

การเล่นช่วงขั้วระหว่างพวกแคว้นกับพวกอีก วันนั้นพวกแคว้น
ชนะ ๓ ต่อ ๑ และแคว้นผู้ตัดสิน ชมว่าฝีมือเล่นดีเท่ากัน แต่พวก
แคว้นใช้วิธีเล่นรวมพวกดีกว่าจึงเป็นฝ่ายชนะ

แกว้ยกตัวอย่างว่า พวกแคว้นเวลาเป็นฝ่ายรับ มิวรีแต่งคน
ออกไปวางล่กทั้งไว้ ล่อให้ฝ่ายรุกเข้ามาเก็บ แล้วพวกในวงก็ขวางเอา
ในระยะใกล้ ๆ บ้าง หรือออกไปล่อให้ฝ่ายรุกไล่ฟัน แล้วพวกในวง
ก็เลือกขวางเอาในระยะที่เหมาะสม

เวลาเป็นฝ่ายรุก ก็มิวรีล่อให้ฝ่ายรับระส่ำระสาย โดยใช้พวก
เข้าไปจ้องทอยบ้าง หรือล่อให้ป่าบ้าง แล้วพวกของตัวที่เหลืออยู่ก็
เข้าวงได้ถนัด คราวหนึ่งเมื่อฝ่ายรับมีล่กยางเหลือล่กเดียว พวกแคว้น
เข้าไปล่อให้ป่าใกล้ ๆ พอป่าล่กคนหนึ่งตาย อีกสามคนก็ตรึงกันขวาง
ถูกฟันเสียคนหนึ่ง แต่เข้าวงได้ถึงสองคน นับว่าใช้วิธีเสียสละ
และเอาชนะได้อย่างงดงาม

จากแบบสอนอ่านใหม่ เล่ม ๓ ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

กิจกรรม

๑. ครอ่านให้เด็กฟังจนจบ พยายามออกเสียงให้ชัดเจน และให้มี
ล่กคล้ายพูด และเล่าเรื่องให้ฟัง
๒. เด็กคนหนึ่งอ่าน และเด็กอีกคนหนึ่งเป็นคนเขียนแผนภูมิบน
กระดานดำ เด็กคนอื่น ๆ อาจช่วยเขียนแผนภูมิได้ ถ้าคนที่อ่าน
เหนื่อย เด็กคนอื่นอาจจะอ่านต่อได้
๓. อ่านข้อความต่อไปนี้ดัง ๆ ออกเสียงให้ชัดเจน
 - ก. วิถีเล่นช่วงชัย
 - ข. บำเหน็จผู้ชนะ
 - ค. ผู้ตัดสิน
 - ง. การชนะของพวกแคว้น

๔. อ่านและเขียนรูปหรือทำทำให้เข้าใจ

- ก. เส้นศูนย์กลางของวงยาว ๖ เมตร
 - ข. พวงของถักมัตเตอวูรสน์ คือ ใช้ฝามือพื้นแทนดาบ ตั้งล้อมเมืองอยู่
 - ค. ข้างอย่างทอย ไม่ใช่ข้างอย่างปา คือ แก้วเงาแขวนลงล่าง ไม่ใช่เหยียงแขวนขึ้นบน
 - ง. เมื่อกำลังหยุดอยู่ ได้ยินเสียงนกหวีดให้สัญญาณ จึงเล่นได้
 - จ. เมื่อจะเริ่มเล่น ผู้ตัดสินได้โยนทายหัวทายก้อย
 - ฉ. ยังมี บ้าเห็บ พิเศษ สำหรับให้แก่ผู้ชนะ ทุกครั้งไป คือ ฝ่ายชนะหลังผู้แพ้ ยืนทเส้นรอบวงเป็นระยะสัปดาห์
๕. เลือกหาข้อความที่ตอบคำถามต่อไปนี้ และอ่านออกเสียงดังๆ ให้ชัดเจนให้เพื่อนฟัง
- ก. พวงของแควนไช้อะไรเป็นอวูร
 - ข. พวงของถักไช้อะไรเป็นอวูร
 - ค. ลกยงที่ข้างผิด ฝ่ายที่รักษาเมือง จะออกไป เก็บคนมาได้ไหม และจะต้องทำอย่างไร
๖. ให้เด็กเล่นช่วงชั้กลางสนาม ถ้าเป็นเวลาแดดร้อนจัด ก็พยายามเล่นตามร่มไม้ ถ้าเล่นตอนไหนผิด ก็ให้อ่านข้อความตอนนั้นใหม่ให้เข้าใจ เด็กทุกคนควรได้มีโอกาสเล่น

๗. เด็กเล่าวิธีเล่นช่วงชัยโดยใช้ความตามคำพูดของตัวเองสั้น ๆ
๘. เขียนเล่าวิธีเล่นช่วงชัยให้สั้นที่สุด และได้ความชัดเจนดีด้วย
๙. เด็กอาจเล่าถึงการเล่นอื่นๆ ที่คล้ายๆ กับเล่นช่วงชัยให้เพื่อนๆ ฟัง
๑๐. อาจช่วยกันทำสมุดเล็ก ๆ ของชั้น เล่าถึงการเล่นต่าง ๆ ที่ตนเคยเล่น และเขียนภาพประกอบด้วย
๑๑. สังควรรคิ
 - ก. ทำไมผู้ตัดสินจึงให้ผู้ที่เล่นผิดข้อบังคับออก
 - ข. ทำไมคำตัดสินของผู้ตัดสินต้องเป็นเด็ดขาด ห้ามเถียง ห้ามคัดค้าน
 - ค. การเล่นเกมฟาดเป็นอย่างไร

วิชาเหมือนสินค้า

วิชาเหมือนสินค้า
ต้องยากลำบากไป
จึงตั้งเอากายเจ้า
ความเพียรเป็นโยธา
นิ้วเป็นสายระยาง
ปากเป็นนายงานไป
สติเป็นทางเสือ

อันมีค่าอยู่เมืองไกล
จึงจะได้สินค้ามา
เป็นสำเภาอันโสกา
แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
สองเท้าต่างสมอใหญ่
อักษณาสัยเป็นเสบียง
ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง

ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดเล่นเลียงข้ามคงคา
บัญชาเป็นกลองแก้ว	ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหุดา	เป็นลำตาพังดูลม
ขเกยจกอปลา رأى	จะทำลายให้เรอจม
เอาใจเป็นบนคม	ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ำมา	คือวิชาอันพิสมัย
จงหมั่นหมั่นหมายใจ	อย่าได้คร้านการวิชา

ของเก่า จากหนังสือวรรณคดีฯ เล่ม ๓

กิจกรรม

๑. อ่านพร้อมกันทั้งชั้นให้มั่ววรรคตอนและออกเสียงให้ชัดเจน
๒. ผลัดกันอ่านทำนองคนละบรรทัด ให้มั่ววรรครับและวรรคส่ง และออกเสียงให้ชัดเจน
๓. ช่วยกันหาคำที่ควรรู้

สำเภา.....ชื่อเรือเดินทะเลใหญ่ชนิดหนึ่งแบบจีนใช้แล่นด้วยใบ

โศภางาม

สายระยางสายเชือกหรือลวดทรงเส้ากระโดงเรือ

สมอ ของหนักที่ ล้ำมโซ่ หรือ เชือก อยู่ กับเรือ
เมื่อจอดทอดลงไปให้เกาะดิน เพื่อไม่ให้
เคลื่อนไปที่อื่น

ทำลาย.....ทำให้ทำลาย ทำให้พัง ทำให้หมดสิ้นไป

คงคา.....น้ำ แม่น้ำ ทะเล

โยธา.....งานที่ทำด้วยกำลังกาย พลรบ

ลำด้า.....คนดทางลม คนลอบัญชีเรือสำเภา

อักษณาสัย.....นิสัยใจคอ ในที่นี้หมายถึงความมีนิสัย
ใจคอดี

พิสมัย.....ควรชม

เสบียง.....อาหารที่จะเอาไปกินระหว่างเดินทางไกล

๔. สนทนากันถึงส่งต่อไปนี้ คือ

ก. อ่านเรื่องอะไร

ข. เรื่องนั้นสมมติให้เกิดชนที่ไหนบ้าง

ค. มีอะไรบ้างที่ผู้แต่งยกมาเปรียบเทียบไว้ในเรื่อง

ง. คำยากที่ต้องค้นหาคำแปลมีคำอะไรบ้าง

๕. หารูปเรือสำเภามาดูกันในชั้น

๖. ใครเคยเที่ยวเรือใหญ่บ้าง เล่าถึงการเที่ยวเรือให้เพื่อนฟัง

๗. เล่าถึงการทำงานของคนในเรือใหญ่ๆ เช่นเรือสำเภา เรือเดินสมุทร
เรือกลไฟ เป็นต้น

๘. เขาเปรียบเทียบกลอนบทนี้ว่าอย่างไร เขียนคำที่เปรียบเทียบลงใน
ที่ว่าง ๆ

0 เอาการเป็น.....

0 เาแขนซ้ายขวาเป็น.....

0 เอนวมือเป็น.....

0 เอปากเป็น.....

0 เอดาเป็น.....

0 เาสติเป็น.....

0 เาปัญญาเป็น.....

0 เาใจเป็น.....

0 เาความเพียรเป็น.....

0 เาอักษณาสัยเป็น.....

เด็กหญิงสุคนธ์กับพี่สาว

วันหนึ่งในฤดูร้อน นักเรียนคนหนึ่งชื่อเด็กหญิงสุคนธ์ สรรพสกุล แม่บังคับให้ไปเรียนหนังสือกับพี่สาว เด็กหญิงสุคนธ์ทำอึดอัดไม่อยากจะไปโรงเรียน แต่ขัดไม่ได้ก็ต้องจำใจไป ขณะที่เดินไปตามทาง เด็กหญิงสุคนธ์พูดกับพี่สาวว่า “พี่ เราพากันไปวิ่งเล่นที่ริมน้ำจะสนุกกว่าไปโรงเรียนมาก” พี่สาวตอบว่า “ไม่ได้ ฉันไม่มีเวลาไปวิ่งเล่นเหมือนอย่างน้อง เวลานี้ฉันเดินไปโรงเรียน ถ้าฉันจะแวะไปซื้อผ้าซอเข็มและด้ายไปให้แม่ แม่ก็จะเย็บเสื้อขายได้สตาจค์ซอขนมกิน มีดีกว่าไปวิ่งเล่นหรือ” ว่าแล้วก็พากันเดินต่อไป เด็ก

หญิงสุคนธ์จึงแลไปเห็นฝูงหลายตัว บินไปบินมาเที่ยวหาเกสรดอกไม้
ไม่อยู่ เด็กหญิงสุคนธ์จึงพูดกับพี่สาวว่า “พี่ ฉันอยากจะเป็นฝูง
จะได้บินชมดอกไม้เล่นให้สบายใจ ไม่ต้องทำอะไรและไม่ต้องเรียน
อะไรด้วย” พี่สาวจึงตอบว่า “ที่ไหน ฝูงมันไม่ใช่เกียจเหมือนอย่างน้อง
เลย ดูให้ดึกสักหน่อย นั้นมันเที่ยวหาน้ำหวาน ๆ ในเกสรดอกไม้
สำหรับเอาไปเก็บไว้ในรัง เพื่อจะได้เอาไว้กินเป็นอาหารในฤดูหนาว
ไม่ใช่มันบินไปเที่ยวเล่นเหมือนอย่างน้องก็คิดจะไป” พอว่ายังไม่ทัน
ขาดคำ ก็แลเห็นฝูงบินกลับไปรังของมัน

ครั้นเด็กหญิงสุคนธ์และพี่สาวเดินต่อไปอีกสักหน่อย ก็แลเห็น
นกตัวหนึ่งร้องเจิบเจาบ ๆ อยู่บนกิ่งไม้ เด็กหญิงสุคนธ์จึงพูดกับพี่
สาวว่า “พี่ คุณเฒ่า นกมันไม่ต้องทำอะไร หนังสือก็ไม่ต้องเรียน
ฉันอยากจะเป็นนกแท้ ๆ ถ้าฉันเป็นนก ฉันจะร้องละครเล่นให้สนุก
ใจวันยังค่ำ” พี่สาวตอบว่า “ที่ไหนได้ น้องไม่เห็นหรือ นกมัน
บินลงจิกหญ้าแห้งแล้วก็คาบเอาไปทำรัง มันไม่ไปเที่ยวเล่นเปล่า ๆ
ดอก” แล้วพี่สาวก็สอนต่อไปว่า “นี่เฒ่า เห็นหรือยังเล่า แม่แต่
สัตว์เล็ก ๆ เช่นแมลงผึ้งและนกมันยังรู้จักทำรัง และเที่ยวหาเหยื่อ
มาเลี้ยงตัวและลูกตามประสาสัตว์ ก็ตัวน้องมีหน้าที่จะเรียนวิชา
น้องไม่ควรขเกียจ ควรจะตั้งใจเล่าเรียน เมื่อโตขึ้น น้องจะได้

วิชาประกอบการทำมาหากิน และทำการให้เป็นประโยชน์แก่บ้าน
เกิดเมืองมารดาต่อไป”

จากนิทานสุภาษิต

พระราชธรรมนิเทศ (เพียร ไตติยานนท์) เรียบเรียง

กิจกรรม

๑. ครูอ่านนำทีละวรรคให้นักเรียนอ่านตามพร้อมกันทั้งชั้นบ้าง
ทีละแถวบ้าง ระวังก่งข้อความให้สั้นพอควร อย่าให้เสียความ
เมื่อนักเรียนอ่านคล่องดีแล้ว ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งหรือแถวใด
แถวหนึ่งอ่านข้อความเฉพาะที่เป็นตอนเล่าเรื่อง ให้นักเรียนอีกสอง
คนอ่านเป็นตัวละครในเรื่อง คนหนึ่งเป็นเด็กหญิงสุคนธ์ อีกคน
หนึ่งเป็นพี่สาว กวดขันให้เด็กอ่านเหมือนเสียงพูดจริง ๆ
๒. ให้นักเรียนช่วยกันจับใจความเล่าเรื่องย่อ ๆ โดยใช้คำพูดของ
นักเรียนเอง
๓. ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ด้วยปากเปล่า แล้วให้เขียนคำตอบ
ด้วยก็ได้

- (๑) เหตุใดเด็กหญิงสุคนธ์จึงไม่อยากไปโรงเรียน
- (๒) เด็กหญิงสุคนธ์ชวนพี่สาวไปทำอะไร
- (๓) พี่สาวทำตามคำชวนหรือไม่ เพราะเหตุไร
- (๔) เหตุใดเด็กหญิงสุคนธ์จึงอยากเป็นผิง และอยาก
เป็นนก

- (๕) พี่สาวสอนเด็กหญิงสุคนธ์ว่าอย่างไร
 (๖) เด็กหญิงสุคนธ์มีนิสัยอย่างไร พี่สาวมีนิสัยอย่างไร
 (๗) นักเรียนอยากเป็นอย่างเด็กหญิงสุคนธ์หรืออย่างพี่สาว
 เด็กหญิงสุคนธ์ เพราะเหตุไร

เมื่อนักเรียนจับใจความได้แล้ว ให้ช่วยกันเล่าเรื่องย่อๆ โดยใช้คำพูดของนักเรียนเอง

๔. ให้นักเรียนลองสมมติตัวเองว่าถ้าเป็นผิงจะทำอะไรบ้าง ให้
 แต่งเรื่อง

“ฉันเป็นนก” “ฉันเป็นผิง”
 “ฉันเป็นไก่” ฯลฯ

๕. ให้นักเรียนแสดงละครเรื่องเด็กหญิงสุคนธ์กับพี่สาว
 ๖. ให้นักเรียนเก็บรูปนกชนิดต่าง ๆ ผิง รังผิง ดอกไม้
 ๗. เต็มคำต่อไปในช่องว่าง

ละคร สุนัข แมลง ฤดู ประโยชน์ เกสร
 เหยื่อ หน้าที่ ตังหน้า อีตอด

- (๑) เด็กหญิงสุคนธ์ทำ..... ไม่อยากไปโรงเรียน
 (๒) วิ่งเล่นที่ริมน้ำ..... กว่าไปโรงเรียน
 (๓) ผิงบินไปบินมาเที่ยวหา..... ดอกไม้
 (๔) ผิงหาอาหารไว้กินใน..... หนาว
 (๕) สัตว์เล็ก ๆ เช่น..... ผิงกรูจักทำรัง

- (๖) ตัวเรามี.....ที่จะเรียนวิชา
 (๗) เราจะได้ใช้วิชา.....การทำมาหากิน
 (๘) เราควรจะ.....เล่าเรียน
 (๙) ฉันอยากร้อง.....เล่นให้สนุก
 (๑๐) นักเที่ยวหา.....มาเลี้ยงลูก
 ๗. ขีดฆ่าคำที่ไม่ถูกต้องออก

นกร้อง	(เจียบจับ ๆ กะตัก ๆ)
สุนัขเห่า	(บ๊อก ๆ จ๊อก ๆ)
ลูกไก่ร้อง	(ก๊าก ๆ จิบ ๆ)
หนูร้อง	(อืด ๆ อัด ๆ)
เป็ดร้อง	(เจียบ ๆ ก๊าก ๆ)
ไก่ร้อง	(บ๊อก ๆ กะตัก ๆ)

พ่อเมืองลพบุรีได้เป็นเจ้ากรุงสุโขทัย

นายกคงคราพ่อเมืองละโว้ซึ่งเป็นนายกongช่วยน้ำ มีบุตรชาย
คนหนึ่งชื่อนายร่วง เมื่อนายคงคราตายนายร่วงได้แทนที่ และ
นายร่วงนั้นมีความพาวาจาสิทธิ์ ว่าให้อะไรเป็นอย่างไรก็เป็นได้อย่าง
นั้น ครั้นถึงคราวส่งส่วยน้ำทะเลชุบศรไปพระนครหลวง นายร่วง
เห็นว่าตักน้ำใส่ตุ่มขนไปลำบากนัก จึงให้เอาไม้สานชะลอมเอาไปจุ่ม
ลงในทะเลชุบศร แล้วส่งให้น้ำอยู่ในชะลอม น้ำก็ไม่ร่วตาชะลอม
ไปได้ นักคุมเจ้าพนักงานขอมทมาเร่งส่วยน้ำเห็นดังนั้นยังไม่สิ้นสงสัย
นายร่วงจึงสั่งให้น้ำไหลออกมาเสียหมดชะลอม นักคุมตกใจกลัว

ปาฏิหาริย์ของนายร่วง ให้นำชะลอน้ำไปถวายพระเจ้าพันธุสรีร
วงศ์พระเจ้าแผ่นดินขอม ณ พระนครหลวง กราบทูลให้ทราบว่ามีบุญ
เกิดขึ้นที่เมืองละโว้ พระเจ้าพันธุสรีรวงศ์ได้ทรงทราบดังนั้น ทรง
พระดำริเกรงว่านายร่วงจะเป็นราชศัตรู จึงให้ขอมไปจับนายร่วงมา
ถวาย ถ้าจับเป็นมาไม่ได้ก็ให้นำเสีย ขอมนกกมฤตย์ ได้รับรับสั่ง
แล้วก็ดำแหรบกแผ่นดินมา จึงเรียกว่าขอมดำดิน นายร่วงได้ทราบ
ข่าวว่าพระเจ้าพันธุสรีรวงศ์จะให้จับตัว จึงหนีขึ้นไปบวชเป็นภิกษุ
อยู่ที่เมืองเหนือจึงเรียกว่า พระร่วง ไปอาศัยอยู่ที่วัด ณ เมืองสุโขทัย
วันหนึ่งพระร่วงลงมาควาควัดอยู่ ขอมดำดินไปโผล่ขึ้นในลานวัด
แลเห็นพระร่วง ไม่รู้จัก จึงถามว่านายร่วงชาวละโว้ที่หนีมาอยู่
สุโขทัยนั้นอยู่ที่ไหน พระร่วงจึงสั่งว่าคอยอยู่ที่นั่นเกิดจะไปบอก
พระร่วงมาให้ ด้วยอำนาจวาสาศีลของพระร่วง ขอมก็กลายเป็น
หินเลยติดแผ่นดินอยู่ที่ตรงนั้นจนตราบเท่าทุกวันนี้ ในขณะนั้นพอ
พระเจ้ากรุงสุโขทัยสิ้นพระชนม์ลง ไม่มีผู้ใดจะสืบพระวงศ์ เมื่อ
กิตติศัพท์แพร่หลายว่า พระร่วงมีวาสาศีลได้สาปขอมให้กลายเป็น
หินไปได้ คนทั้งหลายเห็นว่าเป็นผู้มีบุญญาภพ จึงพร้อมกัน
อัญเชิญให้ลาผนวชออกครองราชสมบัติ ณ กรุงสุโขทัย ถวายพระนาม
ว่าพระเจ้าศรีจันทร์าริบดี (ศรีอินทราทิตย์)

จากตำนานเรื่องพระร่วง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒

กิจกรรม

๑. ให้นักเรียนอ่านข้อความทีละคน คนละตอน กะความยาวพอควรราว ๕—๖ บรรทัด กวดขันให้อ่านให้ถูกต้องชัดเจน ขณะที่นักเรียนคนหนึ่งอ่านให้คนอื่น ๆ คอยดูตามและสังเกตคำที่อ่านผิดไว้

๒. เรียบคำยาก

สุโขทัย

อาณาจักร

ช่วย

เป็นชื่อเมืองหลวงของไทยในสมัยโบราณ

อาณาจักร ฤทธิเดช

ของที่เรียกเก็บจากชาวพนมเมือง เป็นวิชเก็บ

ภาษาร้อยอย่างหนึ่งในสมัยโบราณ ในเรื่อง

นี้ เมืองสุโขทัยต้องส่งน้ำไปให้ขอม ๓ ปี

ต่อครั้ง เป็นการแสดงว่าเป็นเมืองขอม

น้ำในทะเลชุบศร ถือกันว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์

มีสิริมงคล พระเจ้าแผ่นดินขอมนำไปใช้ทำ

พิธีเวลาขึ้นครองราชสมบัติ

นายกongช่วยน้ำ

หมายถึงหัวหน้าจัดหาไปส่ง ช่วยให้

ขอม

ละโว้

คือชื่อเมืองลพบุรีในสมัยโบราณ

ทะเลชุบศร

อยู่ที่ลพบุรี

ปาฏิหาริย์

สิ่งที่แปลกน่าอัศจรรย์ เช่น แสดงฤทธิ์เหาะ

ซึ่งคนทั่วไปทำไม่ได้

ภิกษุ

พระ

ผนวช

บวช

ลาผนวช

สึก

พระร่วง

ในต้นคือพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์แรกของไทย เป็นผู้กู้สภาพของไทยให้พ้นจากอำนาจขอม

๓. ตอบคำถามต่อไปนี้ด้วยปากเปล่า แล้วอาจให้เขียนคำตอบลงในสมุดด้วยก็ได้

- (๑) ใครเป็นพ่อเมืองละโว้ในสมัยนั้น
- (๒) พ่อเมืองละโว้ต้องส่งส่วยน้ำไปให้ใคร เพราะเหตุไร
- (๓) ลูกชายพ่อเมืองละโว้ชื่ออะไร
- (๔) ที่ว่านายร่วงมีวาจาสิทธิ์หมายความว่าอย่างไร
- (๕) นายร่วงให้อะไรใส่น้ำส่งไปให้ขอม
- (๖) นายร่วงทำอะไร นักขุมจึงกลัวป้าหาริย์
- (๗) เมื่อนักขุมไปถึงนครหลวงขอมแล้ว ได้เฝ้าพระเจ้าแผ่นดินขอม และทูลว่าอย่างไร
- (๘) พระเจ้าแผ่นดินขอมสั่งให้ขอมทำอะไรกับนายร่วง เพราะเหตุไร
- (๙) ขอมผู้นมกฐนอย่างไร

- (๑๐) เมื่อนายร่วงได้ทราบข่าวนี้ นายร่วงทำอะไร
 (๑๑) เหตุไฉนนายร่วงจึงมีชื่อว่า “พระร่วง”
 (๑๒) ขอมไปพบพระร่วงที่ไหน
 (๑๓) พระร่วงกำลังทำอะไรอยู่
 (๑๔) ขอมถามพระร่วงว่าอย่างไร
 (๑๕) เหตุไฉนขอมจึงกลายเป็นหิน
 (๑๖) คนทั้งหลายเชื่งพระร่วงให้ทำอะไร เพราะเหตุไร
 (๑๗) พระร่วงทรงพระนามว่าอย่างไร
 (๑๘) พระร่วงเป็นบุคคลที่ควรยกย่องหรือไม่ เพราะเหตุไร
๔. คำถามข้างต้นนี้อาจดัดแปลงเป็นคำถามแบบปรนัยก็ได้ เช่น
 ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด
- (๑) พ่อเมืองละโว้ในสมัยนั้นคือ
 ก. พระร่วง ข. นายคงเครา ค. พระเจ้าศรีอินทราทิตย์
- (๒) พ่อเมืองละโว้ต้องส่งส่วยน้ำให้แก่
 ก. ขอม ข. พม่า ค. มอญ

ฯลฯ

(หมายเหตุ) ในการสอนนี้ควรสอนเกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์สมัย
 สุโขทัย)

๕. ให้นักเรียนช่วยกันทำแผนที่แสดงเมืองละโว้ และสุโขทัย ครู
และนักเรียนช่วยกันหารูปภาพเมืองสุโขทัย ภาพแสดงการแต่งกาย
ของคนในครั้งนั้น ภาพละครเรื่องพระร่วง ให้นักเรียนช่วย
กันเก็บใจความและเล่าเรื่องด้วยปากเปล่า ใช้คำพูดของนักเรียนเอง

๖. ให้นักเรียนช่วยกันแต่งบทละครเรื่องพระร่วง ใช้คำพูดง่าย ๆ
ครูช่วยจัดเกลาสำนวน อาจแบ่งนักเรียนเป็นหมู่ให้ช่วยกันแต่งบท
ละคร ให้นักเรียนแสดงละครให้นักเรียนช่วยกันแต่งขึ้น

๗. ถ้ามีโอกาสครูอาจพานักเรียนไปเที่ยวลพบุรี หรือสุโขทัย เพื่อ
ชมสถานที่สำคัญ ๆ ที่อ้างถึงในเรื่อง

๘. เต็มคำต่อไปนี้ในช่องว่างให้ได้ความ

ราชศัตรู ส่วยน้ำ อานนภาพ ภิกษุ แทรก ลาผนวช
สาป สิ้นพระชนม์ พันธุมสุริยวงศ์ ปาฏิหาริย์

- (๑) พ่อเมืองเมืองละโว้เป็นนายกอง
- (๒) นายร่วงนั้น วาจาสิทธิ์
- (๓) พระเจ้าแผ่นดินขอมเกรงนายร่วงจะเป็น
- (๔) นักคุ้มตกใจกลัว ของนายร่วง
- (๕) นักคุ้มรับน้ำชะลอมไปถวายพระเจ้า
- (๖) ขอมได้รับรับสั่งแล้วก็ดำ แผ่นดินมา
- (๗) นายร่วงหนีขึ้นไปบวชเป็น อยู่เมืองสุโขทัย

- (๘) พระเจ้ากรุงสุโขทัย ไม่มีผู้ใดจะสืบทอดพระวงศ์
 (๙) คนทั้งหลายจึงอัญเชิญพระร่วงให้.....
 (๑๐) พระร่วง ขอมให้กลายเป็นหิน

๕. ขีดเส้นใต้ส่วนของคำที่เหมือนกันในระหว่างคำคู่ต่อไปนี้

ทรง ทราบ

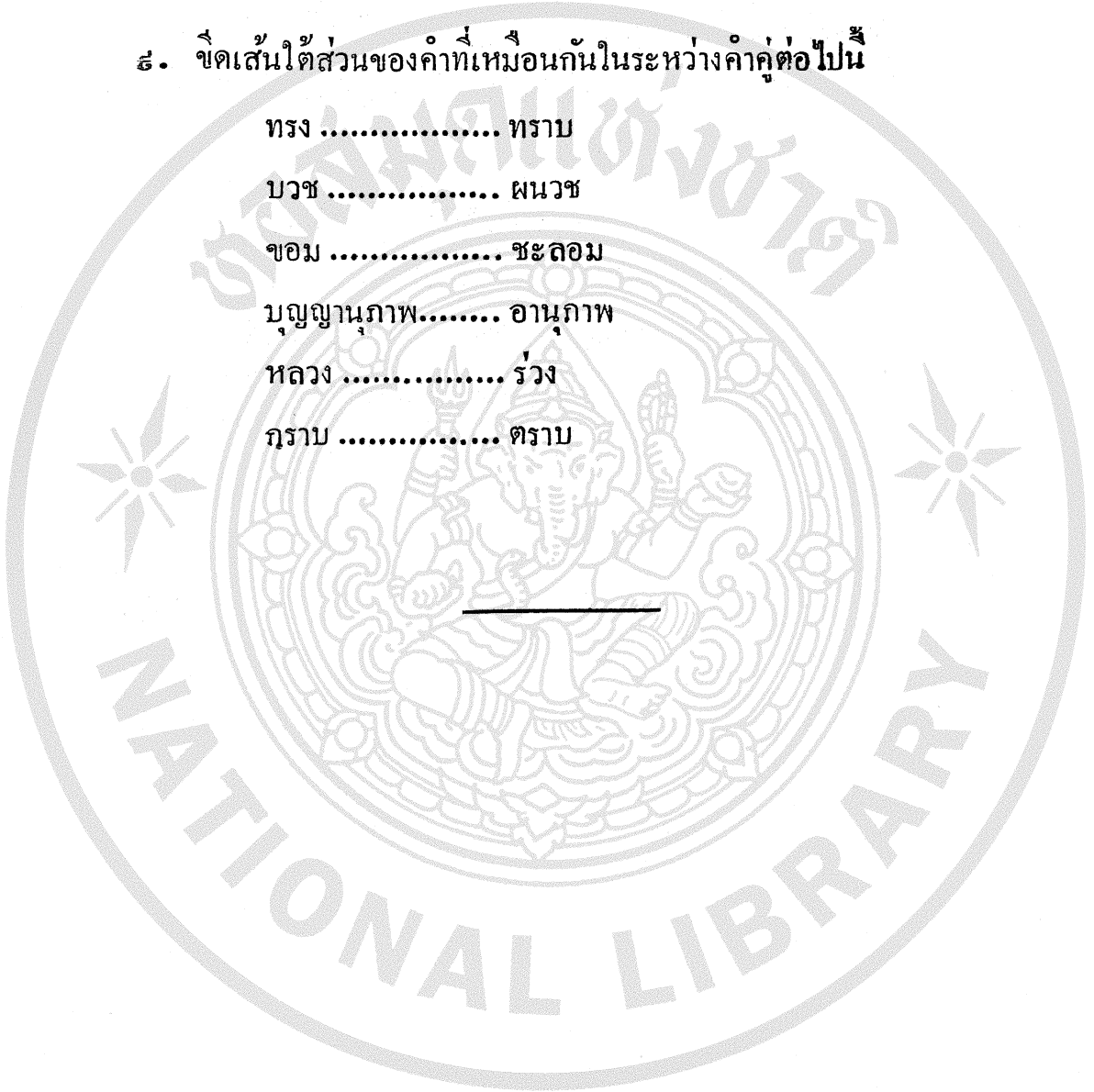
บวช ผนวช

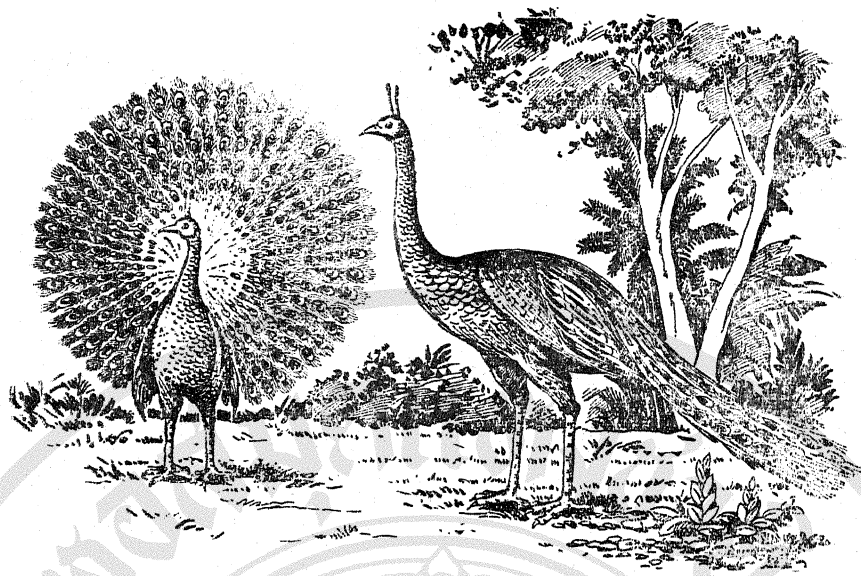
ขอม ชะลอม

บุญญานภาพ..... อานุภาพ

หลวง ร่วง

กราบ ตราบ

เป็นนกอะไรดีเอ๋ย

วันหนึ่ง เด็กชายหลายคน กำลังพูดเล่นกันอยู่ถึงศัพท์นก
 คนหนึ่งออกชอนกอย่างหนึ่งแล้ว อีกคนหนึ่งตองหามาอย่าให้ชากัน
 เข้าได้ ถึงคราวของผู้ใดเขานึกไม่ได้ทันที ผู้นั้นต้องเป็นแพ
 พอหมดชุดแล้ว เด็กชายล่า ช่างหม้อ ผู้เป็นใหญ่ในหมู่นั้น
 พดขานว่า “เออ จะถามอะไรสักข้อหนึ่ง ใครตอบได้จะให้เงินสูง
 เป็นรางวัล”

เด็กชายล่าถามเด็กชายเดช ช่างหล่อ “เดช ถ้าจะต้องกลายเป็น
 เป็นนกจะเป็นนกอะไรดี”

เด็กชายเดชตอบว่า “เป็นนกอินทรี” เด็กชายล้าถามว่า “นกอินทรีตัวอย่างไร” เด็กชายเดชตอบว่า “ฉันไม่เคยเห็นดอกเป็นแต่ได้รู้เรื่องในหนังสือเรียนว่ามันเป็นนกใหญ่ แข็งแรง บินได้เร็วมาก และบินได้สูงมาก เขาเรียกว่าพระยานก”

เด็กชายล้าถามเด็กชายโต หมั่นคำ ว่า “เดชะเขาพอใจเป็นนกอินทรี โตจะเป็นนกอะไรเล่า” เด็กชายโตตอบว่า “ฉันชอบเป็นนกยูง” เด็กชายล้าถามว่า “นกยูงคืออะไร” เด็กชายโตตอบว่า “รูปสวย ขนงาม ร่าเื่อนน่ารัก ฉันชอบ”

เด็กชายล้าถามเด็กชายคม ช่างกลิ้ง ว่า “ก็เจ้าละชอบเป็นนกอะไร” เด็กชายคมตอบว่า “ฉันอยากเป็นนกเขา มีคาร์มดๆ ใครๆ ก็ต้องชมว่าเพราะ”

เด็กชายล้าถามเด็กชายใหญ่ บงบ้ำหรุ ว่า “เป็นนกอะไรดีใหญ่” เด็กชายใหญ่ตอบว่า “เป็นนกขุนทองดี ถึงถูกจับมาขังไว้ในกรง เขาก็คงหัดให้พูดภาษาคน หิวข้าวก็พูดขอเขากินได้ ไม่อด”

เด็กชายล้าถามเด็กชายทน ช่างไม้ ว่า “เจ้าเห็นอย่างไร” เด็กชายทนว่า “ฉันเห็นนกแอ่นลมเป็นดี เขาว่าตัวมันเล็กนิดเดียว ก็จริง แต่มันบินแข็งและว่องไว กำลังของมันมากเกินตัว บินไปได้ไกล หนาวที่เมืองนนทบุรีไปหาที่อุ่นที่เมืองโนนก็ได้อ”

เด็กชายถามเด็กชายกล้า ข้างหลังว่า “กล้าจะเป็นอะไร
เล่า” เด็กชายกล้าตอบว่า “ฉันเป็นแรงละ” เด็กทั้งหลายหัวเราะ
กันขึ้น แล้วเด็กชายโตพูดว่า “ฉันไม่เป็นละ เหมือนสาบออก”
เด็กชายกล้าพูดว่า “เป็นแรงดี เขาว่าอายุยืน ไม่มีใครเห็นแรงตายเอง
นอกจากถูกฆ่า”

เด็กชายถามเด็กชายประเชิญ รังามว่า “อย่างไรประเชิญ
เจ้าจะเป็นนอะไร” เด็กชายประเชิญตอบว่า “เวลานยังนก่อน
ไม่ออก ขอเป็นไก่ไปพลาง” เด็กชายใหญ่พูดว่า “เออ เขาจะ
ได้ฆ่าเป็นอาหาร” เด็กชายประเชิญตอบว่า “ถ้าจะต้องเป็นไก่
ชนิดนั้นก็ตามที ไก่ป่าก็ยังม่ ไก่เขาเลี้ยงก็ยังม่ ฉันชอบไก่นั้นเพราะ
มันหมั่นหากิน มันไม่ต้องแย่งกันกิน มันต่างหาของมัน ยังอาร์แก่
เพื่อนมัน มันก็เรียกเพื่อนของมันมากิน ตัวผู้มันก็กล้า ตักมันก็ไม่
ใคร่หนี ตัวเมียมีฟอง มันก็เอาใจใส่ฟักฟองของมัน ครั้นเป็นตัว
มันก็คอยระวัง หยิบจะโฉบ มันก็เรียกลูกของมันมาไว้ใต้ปีกของมัน
บ่งกันไม่ให้มีภัย แต่ก่อนคนยังได้ฟังมันขับบอเวลา ฉันชอบ
เพราะว่ามันหมั่นอาร์แก่ลูกเต่าพวกฟอง และขันสู้ต่อสู้ของมัน
เช่นนี้”

ครั้นเด็ก ๆ ตอบทั่วกันแล้ว ก็พอดครูด บางขัน เดินผ่าน
มาทางนั้น ครูดนั้นเป็นผู้ใหญ่อยู่ในหมู่บ้านนั้น สอนหนังสือเด็ก

เหล่านี้อยู่ด้วย เด็กชายล่ำพุดแก่ครูดว่า “ครูขอรับ เชิญตัดสิน
ให้ผมที ใครควรจะไถ่รางวัล” แล้วเล่าความให้ครูดฟังจนตลอด

ครูดพูดว่า “จะตัดสินเอาตามชนิดนกก็จะเป็นคติแก่
พวกเจ้า นกชนิดหนึ่งๆ ย่อมเหมาะตามกำเนิดของมัน เช่น นกอินทรี
มันกินสัตว์เป็นๆ เป็นอาหาร ถ้ามันไม่ใหญ่แข็งแรง บินไม่ได้เร็ว
บินไม่ได้สูง ที่ไหนจะหาอาหารได้พอกิน ถึงนกอื่นก็จะมีอะไรให้มัน
ต้องเป็นเช่นนั้น ข้าจะตัดสินเอาตามต้องการของพวกเจ้า จะได้เป็น
คติแก่พวกเจ้า”

“เจ้าเดชพอใจเป็นนกอินทรีนั้น เพราะต้องการมีอำนาจ
แต่เขาไม่เหมือนนกอินทรี เขามีอำนาจได้สมหวังก็เพราะมีความดี
ในตัว เช่น กล้าหาญ และทำคุณแก่ผู้อื่น เช่น ป้องกันภัยของเขา
และเอาเป็นธุระในทุกข์สุขของเขา ให้เขารักใคร่นับถือเกรงกลัว
เช่นนั้นจึงจะมีอำนาจ ความต้องการของเจ้าเดช เป็นเหมือนคนบ่นว่า
อยากจะไปนั้นไปนี้ แต่ไม่ไปก็ไม่ถึง ยังไม่ดี”

“ฝ่ายเด็กชายโตชอบเป็นนกยูง ก็คืออยากมีรูปสวย เจ้าคม
เลือกเอานกเขา แปลว่าต้องการมีเสียงเพราะ อันรูปและเสียงเลือก
ไม่ได้ตามใจ ถ้ารูปไม่สวยหรือเสียงไม่เพราะมาแต่กำเนิด จะเปลี่ยน
เสียใหม่หาได้ไหม แม้รูปสวยหรือเสียงเพราะและเมื่อยังไม่ได้
ความต้องการของเด็กชายโตกับของเจ้าคมไม่ถูกทาง”

“ส่วนเด็กชายใหญ่พูดว่าเป็นนกขุนทองดี เพราะมันอยู่ใน
การกิน ไม่ได้อยู่แล้ว ข้าหวังจะฟังเขากินด้วย ไม่คิดหาด้วยน้ำพัก
น้ำแรงของตนเอง ไร้ไม่ได้”

“ฝ่ายเจ้าหน พอใจนกแอ่นลม เพราะต้องการมันกำลัง
เจ้ากลายอมเป็นแรง เพราะอยากมีอายุยืน อันกำลังและอายุ
เป็นที่ชอบของตน แต่ถ้าไม่ไข่มุขไว้ทำความดีแล้ว ก็เสี่ยงเปล่า
ความต้องการของเจ้าสองคนนั้น ยังไม่น่าชม”

“ข้างเด็กชายประเชิญชอบใจไก่ เพราะต้องการมันความดี เมื่อ
เป็นได้เช่นนั้น อื่นๆ ก็มาเองไม่พักต้องพรวด เป็นอันต้องการถูกทาง
มันนับถือก็ขอว่ามอานาจ ก็รียาตั้งามกว่ารูปสวญ วาจาอ่อนโยน
เพราะกว่าน้ำเสียง ได้อุ้มใจร่อยกว่ากิน มันกำลังและอายุเท่าไรก็ไม่
เสี่ยงเปล่า ย่อมเป็นคุณแก่ตนแก่ท่าน ข้าเห็นเช่นนั้นจึงตัดสินใจให้เด็กชาย
ประเชิญได้รับรางวัลของเด็กชายดำ” เด็กชายประเชิญได้รับเงินสลึง
เป็นรางวัลแล้ว มันแกใจเอาไปชอกถ้วยให้คนเก็บในบ้านนั้น เขาได้
ความชื่นบานเพราะได้ทั้งรางวัลทั้งกุศล นผลของรักความดีถูก
หรือไม่

จากนิทานสุภาษิต

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเรียบเรียง

๑๖๗
กิจกรรม

๑. สิ่งควรรู้ ก. เข้าใจประโยชน์ของไก่ เปรียบกับคนทขยันและ
ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ย่อมมีผู้รักใคร่ สรรเสริญ
ข. ให้อ่านนิทานของนกต่าง ๆ ในนิทาน มีรูป
ประกอบยิ่งดี
๒. อ่าน ก. ครูอ่านนิทานให้นักเรียนฟัง ด้วยน้ำเสียงอย่างเล่า
และคุยกันอย่างธรรมดา
ข. กำหนดให้นักเรียนเป็นตัวละครในเรื่อง ให้นักเรียน
คนหนึ่งคอยอ่านตอนที่ไม่ใช่คำพูด แต่เมื่อถึง
ตอนพูดก็ให้ตัวละครที่กำหนดไว้อ่านเอง อย่างพูด
กันจริง ๆ
ค. ให้นักเรียนทุกคนได้อ่านคนละ ๑ ตอน
๓. ตอบคำถาม
- (๑) เด็กๆ ในนิทานนี้เล่นอะไรกัน (ให้แสดงประกอบคำตอบ)
 - (๒) เด็กชายล่า ช่างหม้อ เป็นใคร พูดว่าอะไร
 - (๓) ใครชอบเป็นนกอินทรี เพราะอะไร
 - (๔) ใครชอบเป็นนกยูง เพราะอะไร
 - (๕) ใครชอบเป็นนกเขา เพราะอะไร
 - (๖) ใครชอบเป็นนกขุนทอง เพราะอะไร

- (๓) ใครชอบเป็นนกแอ่นลม เพราะอะไร
- (๔) ใครชอบเป็นนกแร้ง เพราะอะไร
- (๕) ใครชอบเป็นไก่ เพราะอะไร
- (๑๐) ใครเป็นผู้ตัดสิน ทำไมจึงตัดสินอย่างนั้น
- (๑๑) ผู้ชนะทำอะไรกับรางวัลนั้น
- (๑๒) ที่เขาทำเช่นนั้นดีหรือไม่ เพราะอะไร

๔. ค้นคว้า

ก. (๑) ให้นักเรียนหานกก่อน ๆ ที่ตนชอบมา ๓ ชนิด นกทั้ง ๓ ชนิดนั้นได้อย่างไร

- (๒) ไก่มีกี่ชนิด เอ๋ยมา ๓ ชนิด
- (๓) ไก่เหมือนนกหรือไม่ เพราะอะไร
- (๔) นกขุนทองรูปร่างอย่างไร ใครเคยเห็นบ้าง

ข. ให้เลือกคำในวงเล็บใส่ลงในช่องว่าง

- (๑) นกยูงมีขนสี (เขียว, แดง, ดำ)
- (๒) ไก่ตัวเมียร้อง (เอ้อเอ้อเอ้อ, ก๊อก ๆ, ก๊าบ ๆ)
- (๓) นกขุนทองร้อง (กะโต้งโห่ง, จิบ ๆ, แก๊ก ๆ)
- (๔) นกแร้งมีกลิ่น (หอม,เหม็น)
- (๕) นกแอ่นลมพูดภาษาคน (ได้, ไม่ได้)
- (๖) นกเขาคัน (กา ๆ, กรูกรู, เจียบ ๆ)

๕. ทำท่า ไก่ตีกัน ไก่กางปีกบงกันลูกจากเหยี่ยว ไก่เรียกลูก

๖. เขียนหรือปั้นรูป ไก่ นกยูงรำแพน นกเขา

๗. การเล่นเกม (๑) ให้นักเรียนผลัดกันออกข้อผลไม้ อย่าให้ซ้ำกัน ต้องเร็วๆ ด้วย ใครนึกไม่ทันเป็นแพ

(๒) ใครชอบผลไม้แบบไหนมากที่สุด เพราะอะไร

(๓) ครูและนักเรียนช่วยกันตัดสิน ผลไม้แบบไหนของใครดี ได้รางวัล ๑ สิ่ง (จากครู)

(๔) ให้ช่วยกันค้นหา รวบรวม คุณความดีของไก่ให้มากที่สุด แล้วเขียนลงบนกระดานดำ

(๕) ร้องเพลงบทดอกสร้อย “ไก่เอ๋ย ไก่แจ้” ทำนองนางนาค

นางนาค

ไก่เอ๋ยไก่แจ้	ถึงยามจันฉันทะกระชั้นเสียง
ไก่คอยร้องร้องขอร้องสำเนียง	ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
ถ้าตัวเราเหล่านหมั่นนึก	ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง	คงตั้งแต่สุขทุกวันเอย

หม่อมเจ้าประภากร ทรงแต่ง ลำานางนาค

๘. นกในเรือ

นกอินทรี ในเมืองไทยมีแต่ขนาดเล็ก ซึ่งเรียกกันว่า “เหยี่ยว”
 เหยี่ยวอย่างใหญ่มีปีกกว้างประมาณ ๔ — ๕ ฟุต
 แต่นกอินทรีของฝรั่งปีกกว้างถึง ๖ ฟุต ธรรมชาติ
 ของนกอินทรีขนาดเล็ก หรือที่เรียกกันว่าเหยี่ยวนั้น
 ชอบกินงู ปลา และสัตว์เล็ก เช่น ลูกไก่ เป็น
 อาหาร มักบินลอยลมสูง ตาไว เมื่อเห็นอาหาร
 ก็บินลงมาต่ำ เหยี่ยวโฉบด้วยกรงเล็บแล้วพาบิน
 ขึ้นสูง

นกยูง

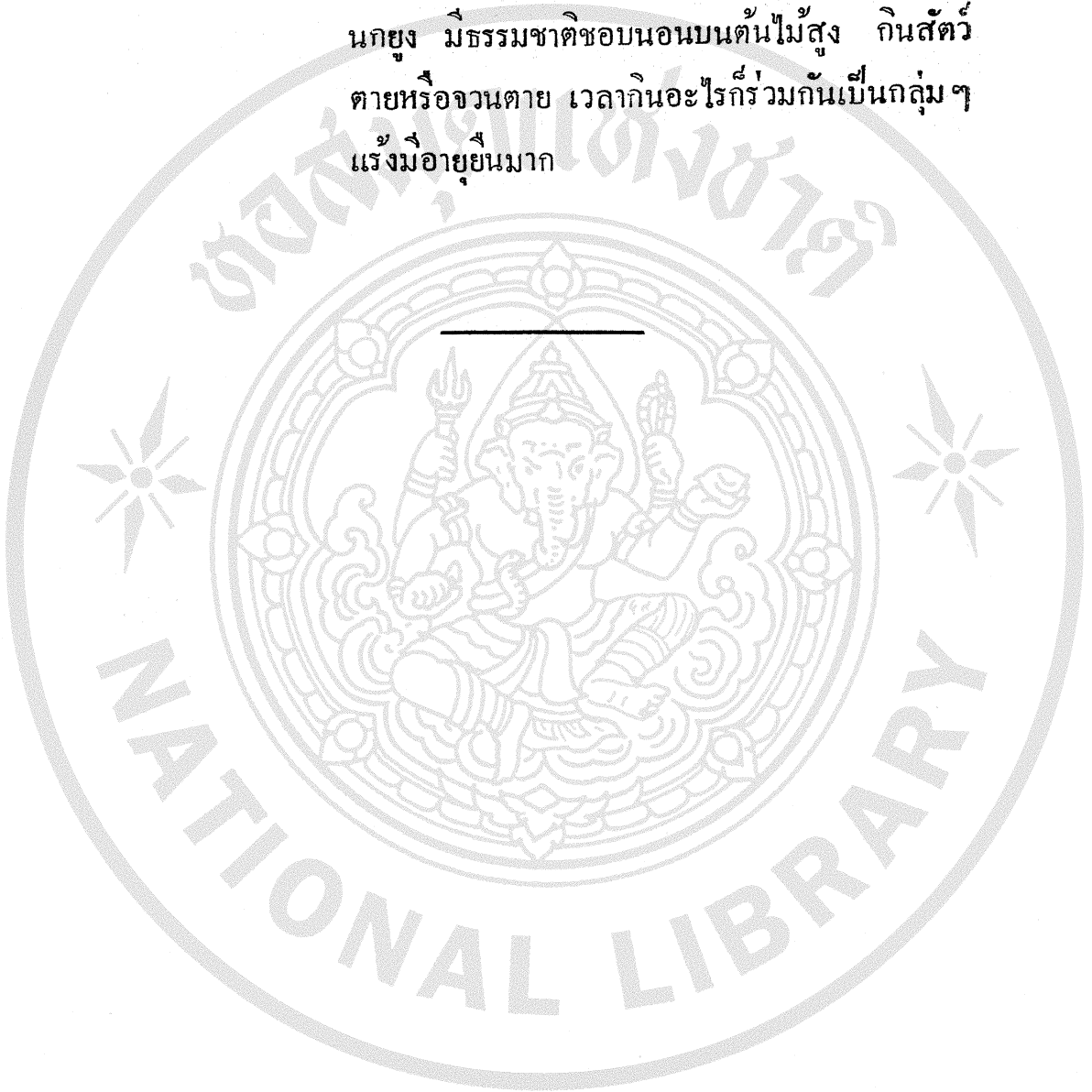
นกเขา

ดูในเรื่องสัตว์สวย บ้างม
 มีหลายชนิด เช่น นกเขาไฟ นกเขาเปล้า นก
 เขาหลวง ตัวเล็กกว่านกฟิราบแต่หางยาวกว่า
 ชอบหากินเป็นฝูง ๆ นกเขาหลวงมีเสียงขัน
 ไพเราะมาก คนนำมาใส่กรงเลี้ยงฟังเสียงเล่น
 ขันเป็นยามก็ได้ มีคนเข้านกขันกู่

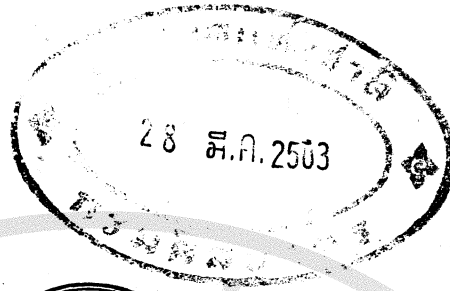
นกขุนทอง

ตัวโตกว่านกเอี้ยง มีสีดำ ปากเหลือง เหนียงคอสี
 เหลือง ชอบหากินเป็นฝูง ๆ กินลูกไม้สุก ชอบ
 ส่งเสียงร้องตลอดเวลา สามารถเลียนเสียงสัตว์
 หรือคนได้ เมื่อนำมาเลี้ยงเราอาจสอนให้พูดเป็น
 คำๆ ได้ชัดเจน

นกแอ่นลม ดูในเรื่องสัตว์สวย บ้างม
 แร้ง ในเมืองไทยมี ๒ ชนิด คือ พญาแร้ง มีหัวสีแดง
 กับอแร้ง มีขนหลังขาว หัวดำ แร้งตัวโตขนาด
 นกยูง มีธรรมชาติชอบนอนบนต้นไม้สูง กินสัตว์
 ตายหรือจวนตาย เวลาบินอะไรก็รวมกันเป็นกลุ่มๆ
 แร้งมีอายุยืนมาก

องค์การตำรวจนครบาล

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตรา

นายกำธร สัตถกุล พิมพ์และโฆษณา

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓

NATIONAL LIBRARY